

ANALELE ACADEMIEI ROMÂNE

MEMORIILE SECȚIUNII LITERARE

SERIA III. TOMUL IX

1938—1940

MONITORUL OFICIAL ȘI IMPRIMERIILE STATULUI
IMPRIMERIA NAȚIONALĂ. BUCUREȘTI, 1941

**DESFACERE IN STRĂINĂTATE—VERTRIEB AUSSERHALB RUMÄNIENS:
OTTO HARRASSOWITZ, LEIPZIG**

ANALELE ACADEMIEI ROMÂNE

MEMORIILE SECȚIUNII LITERARE

SERIA III. TOMUL IX

1938—1940

MONITORUL OFICIAL ȘI IMPRIMERIILE STATULUI
IMPRIMERIA NAȚIONALĂ, BUCUREȘTI, 1941

GLOSAR DIALECTAL

DE

PETRE COMAN

Lucrare prezentată în ședința dela 31 Martie 1939

PREFAȚĂ

Glosarul acesta, lucrat la « Muzeul Limbii Române » din Cluj, a luat ființă la îndemnul d-lui Prof. S. Pușcariu.

Strângerea materialului se datorește, în parte, membrilor corespondenți ai Muzeului și ai Dicționarului Academiei, iar în parte, subsemnatului, culegând din Mățău (Muscel), din Brașov și Cluj, sau din alte locuri, pe unde am fost numai în treacăt.

Pentru materialul cules de mine am toată răspunderea exactității. Dar în glosarul acesta cităm o serie întregă de corespondenți care ne-au comunicat din diferite regiuni ale țării : cei mai mulți din Ardeal, cei mai puțini din Muntenia. Pentru unii însă, din Ardeal, și anume din părțile nordice, ne îndoim că ne-au pus întotdeauna pe urmele definiției exacte și ale înțelesului precis al cuvântului dat.

În consecință, am înlăturat mult din materialul la care am observat lipsă de certitudine. Pe unii din corespondenți i-am rugat să ne comunice din nou și cât mai precis înțelesul și forma unor cuvinte ; puțini însă și-au luat osteneala să ne răspundă.

În dreptul fiecărui *cuvânt-articol* am notat cu inițiale — pentru economia spațiului — numele persoanei și locul de unde a fost comunicat cuvântul. Observațiile noastre sunt notate prin *N. B.* și prin paranteza colțuroasă [ ].

Semnul ~ arată că nu repet cuvântul-articol decât în terminație, sau chiar de loc ; iar semnul ˘ arată că accentul a rămas pe tulpina nereprodusă a cuvântului-articol ; cuvintele însemnate cu o cruce (†) înseamnă că au ieșit din uz.

Pentru mai multă exactitate, am introdus și unele semne — cum au fost redate uneori de corespondenți — pentru a arăta schimbarea (muierea), în pronunție, a unor consoane, d. p.: *ĝ*, *h'*, *ñ*, *š*, *t'*, *ž*, ș. a.

Am întrebuințat accentul grav ' la sfârșitul cuvântului, iar pe cel ascuțit ' înlăuntrul cuvântului. Nu am notat accentul la unele cuvinte, pentru că nici eu nu cunoșteam cuvântul cu precizie și nici corespondentul respectiv nu a notat accentul (ascuțit sau grav); pentru cuvintele cu o singură vocală cunoaștem accentul, și tot așa pentru acelea care sunt prea cunoscute în limbajul obișnuit.

Am introdus în Glosar și 7—8 neologisme ca: *intent* (identic), *procorod* (procuror), *trotal* (trotuar), ș. a., fiind foarte uzitate în limbajul sătenilor.

P. C.

PRESCURTĂRI

<p>a. = ambigen adv. = adverb art. = articol Ard. = Ardeal cap. = capitol cf. = confer com. = comunicat, comuna (D.), d. = despre D.A. = Dicționarul Acad. Rom. d. j. = de jos d. p. = de pildă d. s. = de sus eufem. = eufemism f. = feminin fig. = sens figurat gl. = glosar id. = idem interj. = interjecțiune (in)trans. = intransitiv și transitiv invar. = invariabil loc. = locuțiune m. = masculin (Mc.) mc. = mic (ă) Mld. = Moldova</p>	<p>mr. (Mr.) = mare Mt. = Muntenia N. B. = Nota Bene n. pr. = nume propriu num. = numeral O s. c. = Răd. Codin, O seamă de cuvinte p. ext. = prin extensiune pl. = plural prez. = (indicativ) prezent pron. = pronume pronț. = pronunțat pt. = pentru refl. = reflexiv s. = substantiv sg. = singular sim. = similar sin. = sinonim suf. = sufix top. = top(onim)ic trans. = transitiv Trans. = Transilvania vb. = verb.</p>
--	--

NUMELE CORESPONDENȚILOR

<i>Alex.</i>	=	Minerva Alexandrescu	— com. Șoimari	jud. Prahova
<i>B.</i>	=	Bărbulescu	» Cepari	» Romanați
<i>B. E.</i>	=	Barbu E.	» Valea Mare	» Severin
<i>B. G.</i>	=	Bârleanu G.	» Tătăruși	» Fălticeni
<i>B. G. 1.</i>	=	Bujoreanu G.	» Suceava	» Năsăud
<i>B. I.</i>	=	Boca I.	» Bălăceana	» Suceava
<i>B. N.</i>	=	Bălănescu N.	» Idriciu	» Fălciu
<i>B. S.</i>	=	Bichiceanu S.	» Nerău	» Timiș-Torontal
<i>B. S. 1</i>	=	Bocăneală S.	» Brăila	
<i>C.</i>	=	Cucu V.	» Mădăraș-Satu-Mare	
<i>C. C.</i>	=	Cucu C.	» Băești	jud. Buzău
<i>C. E.</i>	=	Cioran E.	» Rășinariu	» Sibiu
<i>C. G.</i>	=	Crăciunaș Grigore	» Ciubăncuța	» Someș
<i>C. I.</i>	=	Corbu Ion	» Zagra	» Năsăud
<i>C. I. 1.</i>	=	Crăciun Ion	din Huniedoara (A. Vlaicu)	
<i>C. P.</i>	=	Coman Petre	com. Mățeu(-Chilii)	jud. Muscel
<i>C. R.</i>	=	Coșniță Radu	» Talpa-Ogrăzile	» Vlașca
<i>C. V.</i>	=	Condor Vasile	» Sâncraiu	» Sălaj
<i>C. V. 1.</i>	=	Corbu Dr. V.	» Zagra	» Năsăud
<i>C. V. 2.</i>	=	Cutcan Vasile	» Bonț	» Someș
<i>C. Z.</i>	=	Crițan Z.	» Stroești	» Suceava
<i>D. E.</i>	=	Demian E.	» Coșbuc	» Năsăud
<i>D. M.</i>	=	Demetrescu Maria	» Drepcăuți și Pererita	» Hotin
<i>D. P.</i>	=	Diaconescu Pantelimon	» Vâlcea	» Gorj
<i>D. S.</i>	=	Dragoman S.	» Noerih	» Sibiu
<i>D. S. 1.</i>	=	Dragușin S.	» Drăgușeni	» Fălticeni
<i>D. V.</i>	=	Dumitraș V.	» Săn-Mihai Alm.	» Cluj
<i>E. I.</i>	=	Ene I.	» Chetrești	» Vaslui
<i>F.</i>	=	Feneșan Gh.	» Alba-Iulia	» Alba
<i>F. A.</i>	=	Frășinariu A.	» Chiuza	» Someș
<i>F. G.</i>	=	Fierăscu Gh.	» Păușești-Otăsău	» Vâlcea
<i>G.</i>	=	Georgescu G.	» Oltina	» Constanța
<i>G. I.</i>	=	Giurgiu I.	» Bulzești	» Huniedoara
<i>G. M.</i>	=	Gușiță M.	» Cloșani	» Mehedinți
<i>G. T.</i>	=	Gheorghiu Th.	» Iovănești	» Fălciu
<i>H.</i>	=	Halip V.	» Marginea	» Rădăuți
<i>H. V.</i>	=	Handrilă V.	» Filea	» Mureș

<i>I. A.</i>	= Iliescu A.	com. Dobromir	jud. Constanța
<i>I. D.</i>	= Iovănescu D.	» Poiana Mare	» Dolj
<i>I. G.</i>	= Ilica Gh.	» Roșă-Șt.	» Cernăuți
<i>I. N.</i>	= Iosif N.	» Draușeni	» Târnava-Mare
<i>I. P.</i>	= Iosif P.	» Hălăncești	» Roman
<i>L. M.</i>	= Lungu M.	» Mirov	» Neamț
<i>L. N.</i>	= Lazăr N.	» Bălțați	» Vaslui
<i>L. V.</i>	= Lazăr V.	» Jina	» Sibiu
<i>L. V. 1.</i>	= Longhinescu V.	» Dumurlujeni	» Soroca
<i>M. B.</i>	= Mitric-Bruja	» Câmpu-Lung (Mld.)	
<i>M. C.</i>	= Manu C.	» Târgu-Lăpușului	» Someș
<i>M. G.</i>	= Munteanu G.	» Bârlad (Galați)	
<i>M. G. 1.</i>	= Munteanu G.	» Sătmar	» Someș
<i>M. I.</i>	= Moisil I.	din : Brezoi, Vâlcea, Galați, Năsăud,	
		Someș, ș. -a.	
<i>M. M.</i>	= Mihon M.	com. Câmpeni	jud. Turda
<i>M. N.</i>	= Miuță Nicolae	» Voevodinț	» Timiș-Torontal
<i>M. O.</i>	= Mateescu O.	» Teche	» Caliacra
<i>M. S.</i>	= Marcu St.	» Bozioru	» Buzău
<i>N. E.</i>	= Novacovicu E.	» Răcășdia	» Caraș
<i>N. I.</i>	= Nicoară I.	» Iarova	» Soroca
<i>N. N.</i>	= Nicolaescu N.	din	» Gorj
<i>N. O.</i>	= Nișca O.	com. Băița	» Hunedoara
<i>N. T.</i>	= Nicola Tr.	» Albac	» Turda
<i>O. A.</i>	= Oprișanu A. B.	» Oprișeni	» Rădăuți
<i>P.</i>	= Petrovici Emil	» Toracul-Mic	» Timiș-Torontal
<i>P. I.</i>	= Popescu I.	» Scioștea	» Teleorman
<i>P. T.</i>	= Pletos Th.	din	» Orhei
<i>R. C.</i>	= Rebreanu Corn.	» Bistrița	
<i>R. D.</i>	= Rădulescu D.	com. Rudari	» Dolj
<i>R. I.</i>	= Repciuc I.	» Voloca pe Dârmănești	» Cernăuți
<i>R. I. 1.</i>	= Rusu I.	» Firminiș	» Sălaj
<i>S. G.</i>	= Săul Gh.	» Duruitoarea	» Bălți
<i>S. I.</i>	= Sânpetru I.	» Oancea	» Brăila
<i>Ș. I. 1.</i>	= Șirian I.	» Milova	» Arad
<i>S. I. 2.</i>	= Sohoroca I.	» Sângeorz-Băi	
<i>S. I. 3.</i>	= Solcanu I.	» Bogdănești	» Fălțiceni
<i>S. M.</i>	= Silași M.	» Ungurași	» Someș
<i>Ș. V.</i>	= Șoarec C. Vasile	» Piatra-Neamț	» Neamț
<i>T. G.</i>	= Timircan Gh.	» Cârliğați	» Fălciu
<i>T. N.</i>	= Trandafir N.	» Borșani	» Putna
<i>U. P.</i>	= Ugliș P.	» Gura-Honț.	» Arad
<i>V. A.</i>	= Vlaicu A.	din	» Hunedoara
<i>V. S.</i>	= Vulcan S.	com. Acmariu, Răhău	» Alba
<i>Z. T.</i>	= Zaharia Th.	» Băduleasa	» Teleorman

G L O S A R

A (Ă)

- abagecă** (pl. ~gळे), s. f. Borta dela acoperişul casei. B. G.
- abută**, vb. trans. I. A ajuta pe cineva să se urce în arbore (: *abută-mă să mă suiu în arbore*). C. G.
- acănăua**. În expres. : *Dă-te ceva mai ~* = mai la o parte, mai alături. C. R. (Cf. mai jos : *hacana-beşleaula*).
- acelézuri**, s. pl. Mărfuri aduse din Țarigrad la Galați. M. G.
- acusă**, vb. trans. I. A câștiga ceva cu greutăți mari (: *eu acusez pâinea și tu o prădezi*). C. G.
- adolie**, s. f. O parte de deal care ferește de bătaia vântului ; șopron cam dărăpanat. F. G. (cf. *handolie* C. P.).
- afllăt**. În expres. : *lucrul fu ca de afllat* = venit pe negândite, câștigat cu ușurință. C. P.
- agărui**, vb. intrans. IV. A se uita cu milă (în semn de a cere ceva (: *agărue pe la porțile oamenilor*)). F. G.
- ăighereți !** (*haighereți !*) Imperat. *haideți !* F. G.
- aiizănbă**, s. Tren de marfă. B. S.
- alamăș**, s. a. Gară. C. V.
- alăngă**, s. f. Tufă de măracini, sau lemne prin care au crescut curpeni ori aguridă. F. G.
- albări**, s. m. (Numai la plural). Ciobani cu oi albe. C. P.
- alde** (*al-de*), art. invar. Întrebuințat ca pronume demonstrativ plural și se declină : Nom. *alde*, Gen.-Dat. *aldeor*, Acuz. *pe alde*. C. R.
- alegüş**, s. Alegerea (separarea) vitelor mici unele de altele : viței de miei, etc. C. V. z.
- alienit**, adj. Puțin schiopătat de un picior (despre om). Ș. V.
- alintă**, s. f. Schiopătare. C. V. z.
- aliș-veriș**, s. a. Amestecătură. F. G.
- aliurit**, adj. Amețit (: *vorbește ca un ~*). Ș. V.
- altalăcuri turcești**, s. a. pl. Monede turcești. M. G.
- amărăciune**, s. f. (Fig.) Fată mincinoasă. C. V. z.
- amărăsă**, adj. Amărit, supărat rău. C. G.
- ambit**, s. a. Un fel de coridor al casei (verandă). B. S.
- ambrăli**, vb. refl. IV. A se împăca cu cineva. C. G.
- an** : **an-coa(ce)** = *adu-mi încoa(ce)* ; **an-cuțitu**, **iataganu** . . . (și *ando* pt. *adu-mi*). C. P.
- ândăra-bândăra**, adv. Sin. *alandala*. F. G. Cf. mai jos : **hond(o)ro-hond(o)ro**.
- anșlovări**, vb. trans. IV. A afuma buțile cu pucioasă (zisă **anșlov**). F.
- antiler**, s. *Artilerie*. C. P. (artilierist).
- antiși**, s. (m). pl. Bucăți mari de brazde scoase de plugul vârt adânc în pământ. C. G.
- d'anverzilea**, adv. *Parcă-i ~* = nu-i e mulțumitor nimic din ceea ce face. C. R.
- apăruiș !** Interj. cu care se alungă vițelul pentru a nu mai suge ; (cf. *apărr ! id.*). P. C.

apătós, adj. (Fig.) Leneș, bolnăvicios. C. V. 2.

aprašțeu, s. Injurătură. C. P. (Târn.-Mr.).

apucă. În expres.: *să nu apuci până mâine* = să nu trăiești până m. (N. B. propriu: să nu apuci (= ajungi) ziua de mâine) C. R. și C. P.

ară, vb. trans. I. (Fig.). A supăra: *ară mult, ară... că-ți dau eu ție!* C. P.

aramău, (și ghivergie), s. a. Cărduri mari de oi din rasa *araman* și *ghivergie* cu mile erau cărate în corăbii pentru Sultani. M. G.

arăni, vb. IV. A (se) hrăni: *mu-i e dat să arânească* = să trăiască. C. R.

arănie, s. f. Tavă mare, sau cazan de aramă. G.

arăseă, s. f. Lânică. B. S. 1.

arătura, s. f. (Fig.). Scărpinătură; *arătură uscată* = casă flămândă. C. V. 2.

arțicu, s. Eczemă; umflătură la cap. C. V. 2.

arțințuș (pl. ~țuși), s. m. Un fel de vâmaș (în afară sau la poarta orașului). M. N.

arminție s. f. Vamă (în afara orașului). M. N.

arțhipică, s. f. Fotografie (mică). C. V.

arteluie, (pl. ~telnici), s. m. Magazinul regimentului. C. P.

astalăș, s. m. *Măsar* (cel ce face mese). F. Rubinceanu, Zaluceni (Soroca).

astelăș, s. m. (*Astalăș*). T. R., Z. (S).

aștie, (*haștie*), s. f. (H)arc. C. G.

astouie-te! (Imperat. vb. *astoi*). Astâmpără-te! C. E.

astût, adj. « Belit », răzgâiat (d. copil), isteț, fată *cimbră*. C. V. 2.

ațifelnic, s. a. *Acid-fenic*. C. P.

atițac, s. a. Raniță. C. P. (Târn.-Mr.).

atimanî, s. Cuvânt de ocară: *sări-ți-ar ochii, atimanî, să-ți saie!* L. V. 1.

ațós, adj. (Fig.) Supărăcios. Ș. V.

avûz, s. a. (Loc pentru) adăpostul vitelor (cf. *sadârvanul*). M. C.

azîr, (*a sta ~*). A pândi cu multă atenție vânatul (d. câine): *câinele stă ~ să pună ghiara pe el*. C. R.

B

băbă, (pl. băbe), s.f. Scobitură în lemn (N. B. în lemnul zis « babă » de gard). C. V. 2.

babaciõe, (f. ~cioacă). Bărbat urît (: *s'a găsit babaciocul și cu babacioca și au legat casă*). C. P.

băba-hăra } s. f. Femeie bătrână care
băba-hora } mai dă semne de energie
băba-sora } (încercând să joace, să
băba-țora (țura) } între în rândul tinerilor).
băba-țoândră } (Fig. despre cineva: *e
tânăr ca babațora*). C. P.

băbureă, s. f. Fire acră (: *ce ~ rea de om!*). C. P.

babaroiu, s. m. Văduv care umblă să se căsătorească. F. G.

băbău, s. a. Pat acoperit cu un cearșaf, care are un fel de stelaje dedesubt pt. rufe. A. Jampa, Blaj.

băcărie, (pl. ~rii), s. f. Prăjitură. C. P. (Blăjel, Târn.-Mc.).

bacstoe, s. Sin. bariz. P. T.

bădădău, s. a. Loc pe care cresc buruieni mari și felurite, — mai ales ghimpi și pe unde e greu de pătruns pt. om și vite. C. R.

badagherniță, s. f. Femeie bătrână, greoaie și răutăcioasă, învrăjbitoare. Ș. V.

bădărău, s. a. Mâncare ce constă din mămăligă prăjită în grăsime. S. I. 3.

bădiei, s. pl. Uzual numai în imprecția: *găsi-te-ar bădicili ăli rele!* C. P.

badii, (s. pl.). În expres.: *merge mu-ma'n ~* = cu aroganță, după plac. C. P. (— Cf. a merge în *dodii*, în R. Vâlcea).

băeră, s. f. Căldură mare în casă. F. G.

băgă pe corn de capră (*a ~*): « *a-l strânge cu ușa* » (fig.), a speria pe cineva

- prin o veste, *a-i băga o rață în traistă*. C. P.
- băgă**, vb. trans. A învăța, a lua seama ; (N. B. *bagă secundă* = primește notă rea. C. P.-Brașov). C. V. z.
- băgău**, s. În expres. : *bag-băgău* (la un examen). Cf. mai sus : *băga*. C. P. (Brașov).
- bageacă**, (pl. ~*geacuri*), s. a. (Uzual la pl.). Bagatele, nimicuri ; (un om nerisros *umblă după bageacuri*) ; lucruri de batjocură. C. P.
- băgniță (baeniță)**, s. f. Abstract : *mi-e capul ~ de guturaiu*. Sin. *buduhală*. C. P. Cf. *baniță*. (În Brașov se spune : *mi-e capul ca un ciubăr*. S. Pușcariu).
- bălhă**, s. f. *A se face de ~ cu lumea*, a se înjosi, a se face de *răsu-lumii*, a deveni imposibil. C. P.
- băfătă**, s. f. (N. B. și *băiată*, în Brașov). Fem. dela *băiat*. R. I.
- bălăbăn**, s. (m). Vas de lemn închis. C. V. z.
- bălăbăni**, vb. intrans. IV. A spune vorbe încurcate, fără înțeles. Z. I. ; a se svârcoli să se scoale. F. G.
- bălăscăni**, (sg. *bălăscănie*), s. f. pl. Râuri (la cămăși) cusuți cu fire nepotrivite la culoare (cusături cu flori mari și fără « șic »). F. G.
- bălbără**, s. f. Vălvătaie, *vălvăoarea* focului. F. G.
- bălbărăci**, vb. (in)trans. și refl. IV. *A* (se) *bălăci* în apă ; a se juca, spălându-se în apă murdară (mocirlă). C. P.
- bălătruce**, s. Sticlă (de băut) de formă triunghiulară ; (între Ciubanca și Ciubăncuța, valea alcătuște un sân în formă de semicerc numit « bălătruc »). C. G.
- bălbăiată**, } adi. Cu ochii mari, ieșiți în
bălbăiată } afară. F. G.
- băldenă** } s. Bucată de lemn scurtă și
băldete } groasă cu care se aruncă în
boldete } pomi după fructe. F. G.
- băldihân**, (pl. ~*hâne*), s. a. Stomacul și măruntaiele din pânțec (mai ales la animale). C. P.
- băldiile**, s. f. pl. Tuleie de buruieni înalte și groase (în care poți să-ți spinteci pielea). O. A.
- bălgui** (a se) vb. refl. (și intrans.) IV. A aiura, a vorbi în stare de maladie. C. E.
- bălhoăie**, (sg. *bălhăoiu* puțin uzual), s. a. pl. Ochiuri (bulboci) de apă (de ploaie) în mijlocul drumului. C. P. ♣
- băltă** (a se) vb. refl. I. Firele de urzeală (de pe războiu) *se băltează* (se slăbesc), lăsându-se în jos dela mijloc ; (idem, scândurile lungi sprijinite numai la capete). C. P.
- baltă 'n fier**. [Bătută sau turnată în fier (?):]
« *P'un cal tânăr porumbiel*
« *Cu șaua dă aorel*
« *Cu scărița baltă 'n fier...* »
(Cântec pop. la Anul Nou). C. P. (Cf. « *Cu scările 'nvoalte 'n fier* ». *Lungianu*, În Sărb., cap. « *După Răscovăit* »).
- bălfâf** (*Om ~*), adj. Schimbător, capricios ca o femeie. C. R.
- bălfîi**, vb. trans. IV. « *A bălfîi lucrurile, le-a lăsat întinse și a fugit* ». B. N.
- băluț**, adj. *Măr ~*. D. P.
- bănuac**, (*bănuaciuț*), s. (a.). Locul de pe cuptorul caselor țărănești unde dorm copiii. B. S.
- bananău**, s. a. Sin. *cimitir*, (în Boteni-Muscel : *cimitriu*) ; *titihăiu*, *La Măriuța după biserică*. C. P.
- bândor**, s. (m.) (Uzual pt. femeii). Partea posterioară (prea dezvoltată). C. P.
- băuî**, (*a-și ~*), vb. refl. (intrans.) IV. A-i părea rău, a se căi. Brusturi, j. Bihor.
- bani** : *a fi în banii lui*, sin. *a fi în bobii lui* = la « cheremul » lui, *umblă în banii lui* = în voie, cu aroganță ; *trăiește ca banu* = fericit, fără grijă. C. P. și C. G.
- bănuț**, s. a. Supărare perpetuă. C. G.
- bântă**, s. f. *Muzică militară*. C. P.

- bărdăli** (a se), vb. refl. IV. A se înțelege bine. C. G.
- barciu**, (pl. ~rcei), s. m. Despre un porc prăpădit, jigărit și uricios. C. P.
- bărlăce**, (pl. ~lăcel) s. m. Încălțăminte fem. (pt. iarnă) făcută din împletitură de tort gros de lână, cu talpă simplă și vârf de piele. C. Z.
- bărlóg**, s. (a.). Afară de sensul obișnuit mai însemnează și « *deschizătura podului dela grajd* », pe care se scoate nutrețul. C. I. 1.
- bărnă**, adj. (*Oald* ~). Borcănată, mare. C. R.
- bărnă**. Despre un vițel (cu capul greu), prăpădit, jigărit, moale. C. P.
- bărța**, Cf. Cupon. (*Vezi* : IV). (Maram.).
- bărzău**, s. a. (*A dat mare* ~), foc de incendierea unei case (sau nutrețului). B. S.
- băsărăgă**, s. f. Jumătate din desagi. D. E.
- bășca** (= alta) : *una vorbim, bașca ne 'nșelegem*. C. P. și F. G.
- bășcă**, s. f. Lădiță de lemn. B. S. 1.
- bășcăar**, s. m. Spin ce crește pe marginea drumului. P. T.
- bășchie**, s. f. « Ferestrău ». G.
- băstăcăil**, vb. trans. IV. A face ceva nesigur, (a lucra în nesiguranță). E. I.
- bășturi**, s. pl. (uzul la pl.) : *il bătu și il scoase numai în ~ afară*, adică îmbrâncindu-l. C. P.
- batac**, (pl. ~tăce), s. a. Dispozitivul dinlăuntrul clopotului care, mișcat, produce sunetul. *A sta atac* = a sta în permanență într'un loc. C. R. (Cf. *batal*, id. C. P.).
- bătăciu**, s. Lemn cu care se bate țărșorul pt. priponirea vitelor la pășune. G. T.
- bătălță**, s. f. Un fel de cusături (« răuri ») la cămășile țărănești. C. P.
- Bată-l-pustia**, s. m. Dracul. M. I.
- bățălu**, vb. intrans. IV. A mișca, a fi neliniștit (în instabilitate). Com. din Runcu-Salvei (Năsăud).
- bătcăzi**, vb. intrans. IV. A grăi și a se înțelege bine laolaltă. C. G.
- bătiță**, (pl. bătițe), s. f. Resturi ce rămân dela topitul untului. Ș. V.
- bătiță**, s. f. Femeie (fată) groasă. (Sufixul dim. -iță, aici are sensul de a augmenta, iar nu de a diminutiva). C. P.
- bătoasă**, (adj.). Despre tuleiele florilor, plantelor (tăiate sau rupte ca de 20—30 cm. dela pământ). C. Drăganu, Băița (Hunedoara).
- bătucit**, adj. Desăvârșit. C. V. 2.
- bătut**, adj. Prost, plin. (N. B. cf. *bătut la cap*. C. P.). C. V. 2.
- băucă**, (pl. băucei), s. f. Scândurile ce leagă capetele loitrei căruței. M. N. (Banat).
- băut-banii**, (*haina și-a* ~). Despre un obiect învechit. C. R. și C. P.
- báz**, subst. invar. Rost ; *a se lua d'un ~*, a-și găsi un rost (în viață), a-și împlini un gând. C. P.
- băzâilă**, s. f. (Fig.). Foc slab. C. V. 2.
- băzăită**, (adj.). (Fig.) Mănioasă, supărăcioasă. C. V. 2.
- băzărău**, s. a. Cap de sfoară ce atărnă de locul unde e fixat. [N. B. lucru nefasonat, (d. p. o sfoară), noduros, « jepos », făcut « din gros », d. p. pânză groasă cu lațe pe ea. C. P.]. F. G.
- băzdăcăni**, vb. (intrans.) IV. A mișca încet din picioare (când cineva stă pe scaun). F. G.
- băzga**, s. f. « *Bazga* » (matca) *di foc se va aprinde*. (Rev. pt. ist. arh. și filol., An. II (1884), Vol. I. Fasc. I, p. 100).
- băzgódli**, s. (Numai la pl.) : *a băga în ~*, a-l înțeți pe cineva, *a-l băga în draci*, a-l pune la index, a-l înfricoșa. C. P.
- bee**, (adv. [?]). Nimic ; *n'a zis nici ~* = a tăcut mălc. Com. din Runcu-Salvei (Năsăud).
- becciu**, s. m. Paznic de noapte. M. G.
- bécer**, (pl. ~ri), s. m. Păzitor la schele, pe timp de trei luni. M. G.
- beilă**, s. a. Corvoadă. *A sta de ~lăcu* *cuiă* = a-i sta la discreție. C. P., N. I.

- beleliu, adj. (Peiorativ) d. colorile cămășilor, ori d. basmalele de femei. Ș. V.
- beleu^jăt, adj. Descheiat prea mult la gât: *ce stai ~ la gât?* Ș. V.
- bell: *a ~ stupul* = acțiunea *omoririi* stupului (a albinelor), *belește stupul*. I. Neamțiu, Sibiu.
- bêlnic, adj. « Se zice de un copil deosebit față de ceilalți ». C. E.
- beleușig, s. a. Întreg mobilierul casei. C. V.
- bengheși, vb. intrans. IV. A nu-i păsa de nimic. F. G.
- bengulăș, s. m. Venetic. M. I.
- berbêciuri, s. m. pl. de la *berbec*. (Lit. pop.): *Cere zeciuri, De berbeciuri*. C. P.
- berbelêu, s. m. Prost, *văluros*, nedestoinic. C. V. 2.
- berc, s. m. Prost. F. G.
- bêrea-măței, s. f. (fig.). Plâns. (N. B. lacrimi), copiii fac ~. Ș. V.
- berliș, (pl. ~șuri), s. a. Dosul căciulii (cușmei) din piele de ied sau iepure. C. Z.
- berluⁱ, vb. trans. IV. A căptuși o haină. C. P. (Târn.-Mr.).
- bersân, s. m. Ștregar. L. V. 1.
- beșleăula. Vezi: *haeană*.
- beșișoare, s. a. pl. Chibrituri. M. I. (Nă-săud).
- beuni, vb. intrans. IV. Boii ~nêsc, când se iau la luptă. F. G.
- bezeveni (a se), vb. refl. IV. A se domni a se boieri, având bani. F. G. *Bezevenit* adj. = îmbogățit, obrăznicit. Id.
- bibiluri, s. a. pl. (Numai la pl.). Un fel de « răuri » (cusături) la cămășile țărănești ale bărbaților. C. P.
- bibiță, s. f. Fetiță. (Fig. pt. *biblică*). C. V. 2.
- bicigăș, s. m. Îngrijitor la cai, surugiu. M. G.
- biciu: *a da în ~* = *a da în vânt* după treburi, a alerga fără preget de bucurie. C. P.
- biciuli (pronț. *bg'ieiuli*), vb. trans. IV. A sechestra avutul cuiva. R. I. 1.
- bicull, (a se) vb. refl. IV. A se împăca, (devenind prieteni). R. I. 1.
- bidă (pronț. *bg'idă*), s. f. Glumă. D. E.
- bididêie, s. a. pl. (Numai la pl.). Armeascătură de diferite lucruri (în grămadă), în care te împiedeci. C. P.
- bididiu. Termen ironic de mângăierea copilului: *bididiu'mamii bididiu!* C. R.
- bighbăș, (pl. ~băși), s. m. Supraveghetor într'o fabrică. (Târn.-Mare).
- bighilău, (pl. *bighil(e)ăuă*), s. a. Fier de călcat rufe. C. P. (Blăjel, Târn.-Mr.).
- bighil, vb. trans. IV. A călca rufe cu mașina. C. P. (Mediaș, Târn.-Mr.).
- bilătrûce, (pronț. *ghilătrûce*, plur. ~trûci), s. m. Butuc de lemn gros și greu. (Fig. *copilul e ~ de greu*). C. P.
- bindêu (de oaie), s. a. Burduf de oaie. D. V.
- bindilic, s. a. Bluză de pânză pe care o pun (mai ales) femeile să apere cămașa, când sunt la lucru. I. P.
- binișag, subst.-adv. Mult bine. Contamin. din *bine* + *bișag* (de mai jos). C. P.
- birt-a, (*birta*), adv. Acum: *birta nu mai am nimic de spus*. I. A.
- bișag. Starea de belșug, de fericire a cuiva. (Cf. mai sus: *binișag*). F. G.
- bișca, adv. Încetișor. *A umbla d'a ~* cu un lucru foarte susceptibil la stricare, d. p. cu ouăle; *a călca d'a ~* = foarte ușor. C. P.
- bîsi, s. Joc copilăresc. D. E.
- biștări, s. m. pl. (Numai la pl.). Bani (de metal). Ș. V. (Vezi mai jos: *chiștari, piștari*).
- bizdăre (pronț. *bg'izdare*), s. f. Instrument de încondeiat ouă, la Paști, cu ceară. C. I.
- bizgălâna, s. f. Totalul obiectelor pentru munca câmpului. B. G. 1.
- blăsnôs, adj. (Despre om) sensibil. D. E.
- bledărău (plur. ~răio), s. a. Brăcinar

- (sau orice alt obiect) gros și noduros, necizelat. C. P.
- blējde**, s. f. Pomană : *vii și tu aici, crezi că e mare ~!* F. G.
- blenderēu**, s. adj. Holteiu afemeiat. F. G.
- bleoneós**, adj. (Despre un lucru) nefasonat, noduros și greu; (fig.) om mare și urît, nătâng. C. P.
- blidón**, s. a. *Bidon*. C. P. — Contamin. din *blid* + *bidon*.
- bligări**, vb. intrans. IV. A umbla cu mâinile prin apa de spălat vasele. F. G.
- bloăder**, s. Locul de lângă cuptor, unde se usucă rufele, obielele. V. Boțan, Șimleul-Silv. (Sălaj).
- bloășcă**, s. f. Vignetă cu număr. C. V. 2.
- blodărie**, s. f. *Sobă cu ~*. (Sălaj).
- blodogorisi**, vb. intrans. IV. A vorbi neînțeles, « a descânta » multe și neînsemnate. C. R.
- blojdogori**, vb. intrans. IV. Sin. *blodogorisi*; a *înșira moși-pe-groși*, a vorbi *terzi și uscate*, etc. C. P.
- boândă**, s. adj. Femeie stupidă. C. V. 2.
- bobaruțe**, s. f. pl. Corcodușe mici, crude, necoapte. D. P.
- bobin** (pl. *~biue*, *~binuri*), s. a. Ghemuț (mosorel) de ață de mătase din care se fac « răurii » cămășilor țărănești. C. P.
- bobirci**
- bobirnică** (pronț. *bobghirnică*)
- } Vezi :
} **pieritură**.
} C. R.
- bobuțat** (*bobăt*), adj. Umflat, bombat. C. V. 2.
- bocăzli**, vb. intrans. IV. A schiopa (animalul) fiind lovit la picior. Erdei Gh., Dindești (Satu-Mr.).
- bociulie**, s. f. Capacul pălăriei. C. G.
- bocniță**, s. f. Botniță cu cuie ce se leagă de fruntea vițelului, spre a-l opri dela supt. Z. T.
- bocoândră**, s. f. Revistă. R. I. 2.
- boctăric**, s. f. Stație mică de C. F. R., haltă. C. P. (Târnave).
- bodapröste**, s. f. Stinghia ce leagă picioarele mescii (jos) : « *îndemanoase* » sunt *mesele cu ~*, *că-ți odihnesc picioarele* ». Ș. V.
- bodôșcă**, s. f. (adj.). Femeie mică la stat și bine făcută. B. N.
- bodrigăli** (a se) vb. refl. A se căsni să facă un lucru de cusătură. F. G.
- boftán** (adj.). *Măr ~*. D. P.
- bogăi**, s. pl. (adj.?). Oameni bogați. B. G. 1.
- bogățos** (f. *~țoasă*), adj. Cu față, *arătos, hăzos*, d. p. o fotă, o iie, ș. a. C. P.
- boghli**. Uzual în jocul de cuvinte :
Uni doni tini pani cînca lînca
Stoghli boghli slava cioc. C. G.
- bogna**, adv. Pe dibuite, pe nimerite (*tamnesam*), *umblă ~ prin întuneric*, — (venire neașteptată și nesocotită a cuiva). C. P.
- bogôt**, s. Obiect (de țesătură sau de lemn) în care se ține merindea. (Târn.-Mr.).
- bohăltăue**, s. a. pl. (Numai la pl.). Măruntăile din pânțelele omului sau animalelor. C. P.
- bohônös**, adj. Prost. B. Marcov, Stohu-naia (Orheiu).
- bolhorös**. s. m. (Fig.?). Curcan. F. G.
- boldarițe**, s. f. pl. Tot felul de plante (bune sau rele). C. G.
- boldăică**, s. (adj.). Fată (femeie) *scurtă și îndesată*, (d. un vițel) vârstnic dar nedesvoltat). C. P.
- boldi** (a se) (prez. I *~dăse*), vb. refl. IV. A se lua la vorbe, a se sfădi, (a se certa mai ușor). C. P.
- bolovân**, s. (Fig.). Om mare, *negreblat*, nechivernisit. C. V. 2. (Cf. *bolocănit* « neînduplecat ». *Pașca*, Gl.).
- bolovăni** (a se), vb. refl. IV. A se înțepeni. C. V. 2.
- bombicăt** (f. *~rătă*), adj. Supărat pe cineva. F. G.
- bombiță** (pl. *~bițe*), s. f. Goangă (: *bombițele sînt după albine, goangele cele mai vrednice de luare în seama, ele produc firele de mătase*). A. Tomici, Cult. Alb. part. II, p. I, III.

- bomborătă** (*imbomborată*), adj. Supărată, bosumflată. C. P.
- bomboriță** (pl. *~rițe*), s. f. Femeie (fată) mâniașă. C. P.
- bonda-bonda**: «*Toată noaptea ~ ne-am trezit după miezul nopții*» (a sta de vorbă vrute și nevrute). (N. B. cf. *domadoma!* C. P.). Ș. V.
- bontău**, s. (a). Barcă. C. V. 2.
- borangie**: *s'a ales ~gicul* (= praful) *de casa lui și de toată strânsura*. F. G.
- borcién**, s. Mătăhală. Marcov, Stohunaia.
- borduri**, s. a. pl. Grămadă de haine în spate. C. G.
- borhăie**, s. f. pl. Mațe (: *i-a băgat cuțitul în pântece și i-a dat afară borhăiele*). Ș. V.
- borhăi**, vb. intrans. IV. A ghiorăi mațele : *toată noaptea n'a ~it prin pântece*. Ș. V.
- borî** (*soba*) vb. Se zice atunci când se înfundă soba cu paie ude, și când e să se aprindă, focul pufnește brusc pe gura sobei, iar pe focar «*l-a borît soba*». S. I.
- boroboti** (a se), vb. refl. IV. A (se) aglomera la moară sau la ușa unei gări. C. R.
- boroș-hordău**, s. a. Butoiu de vin. C. V.
- borozâne**, s. pl. Soiuri de stofe din Turcia. (Vezi : volice). M. G.
- borșoroagă**, s. f. Emulsione de petrol sau apă. «An. Min.», A. VIII. (1925). Nr. 9, p. 319, în notă (M. I.).
- borțură**, s. f. Scorbură în copac. Alex.
- boșbăcăi**, vb. intrans. IV. A băjbăi în întunec. F. G.
- boșcodi**, vb. intrans. IV. Sin. *boscorodi*. C. P.
- bosoadă**, s. f. Întâmplare cu pagubă (: *a dat de o ~ rea*). C. R.
- boștūră**, s. f. Văgăună adâncă (ca o peșteră) — în coasta unui deal. (Mld.).
- bosușág**, s. a. Necaz. C. V.
- botungă**, s. f. Floare, buzdugă. C. V. 2.
- botóg**, adj. Îndesat (d. o grămadă de fân sau paie care nu se mai poate lua în furcă). F. G.
- botórniță** (pl. *~tórnițe*), s. f. *Botniță* pentru viței. C. P.
- botoșăt** (adj.). Cel ce «*face bot*» când se supără, bosumflat. Ș. V.
- botroună**, s. f. Fântână mică (dintr'o groapă în pământ). A. Filimon, Muncel (Turda).
- bozonmî** (a se), vb. refl. și trans. IV. A-l mostra conștiința. C. G.
- brăeuri**, s. a. pl. Capete de *le(a)țuri* bune de foc. B. G. 1.
- bralea**, s. f. Uzual numai (ca un eufem.) în înjurături. C. P.
- brămbura** (adv.). *A umbla ~*, de flori de măr. Alex.
- Brandvalita**, s. Vasul turcesc pentru paza graniței la Galați (înzestrat cu tunuri). Cuvântul se atestă și sub forma *bara-baftă*. M. G.
- brăn(ă)lui** (a se) vb. refl. IV. A se trage fără a se lovi : *Gh. nunai s'a ~ luit, n'am văzut să se fi lozit*. Ș. V. — Cf. *zbrențui «a se juli la piele*». S. Pușcariu, Brașov.
- brânză de iepure**, s. f. Halva. D. M.
- brăcă**. Poreclă ce se aplică celui ce nu poate vorbi bine. D. E.
- bredeág**: (despre un om): *e pus pe ~deágu-ăla, stă de ~deágul cuiva*, stăruie cu îndărătnicie pentru satisfacerea unui lucru, a sta de capul cuiva pentru a-l instrui. C. P. (Cf. și Codin, O s. c.).
- breză**, vb. trans. I. Femeia *brezează* casa, adică astupă cu lut anumite spărturi ale pereților, înainte de a vărui. S. I.
- brichisăuă**, s. f. Lucruri de tot felul, mai ales de fier, amestecate la un loc. F. G.
- brichiseă** (pl. *~sele*), s. f. Cuțit rău (de tinichea), *gioablă*. C. P.
- briftaș**, s. Obiect de pickle pentru bani. C. I. 1.
- brighidi**, vb. trans. IV. A mustui cu un băț o poamă. E. I.

- brighineă** (pl. ~néle), s. f. *Bidinea*. C. P.
- brizdeala**, s. f. Peretele de piatră al unei fântâni. I. Vicoveanu, Vicovul d. s. (Rădăuți).
- brojbăni**, s. m. pl. Căpățâni de curechiu ce rămân închiricite. Ș. V.
- broseăite**, s. f. pl. Încălțăminte uzată (și lățită la tălpi). Ș. V.
- brujdăv**, adj. Cărnos la față, *bucălat* (dar lipsit de roșeața feții). C. P.
- bubă**: *Sătul* ~ (opus: *flământ-bland*). C. P.
- bubulăt**, adj. Prea ridicat. C. V. 2.
- bucățuiu** (pl. ~țuie) s. a. Clinul mic de pânză (*pahă*) ce se pune la subțioară cămășii. C. P.
- bueladarisl**, vb. (in)trans. IV. A o încurca, a o lua pe mână, a nu o potrivi (: *Gh. mai rău a ~risit-o cu pâra lui*). Ș. V.
- buetă**, vb. (in)trans. I. A(-l) cădea, a(-l) trânti la examen. C. P. (Brașov).
- budășeă**, s. f. Căsoaie mică și urită. C. P.
- budășeă**, s. f. Putină scurtă pentru brânză. B. G. 1.
- budihăce** (s.). Om pântecos. O. A.
- budihán**, s. (a). Stomacul (plin de mâncare) al vitelor. F. G. *Vezi*: *băldihan*.
- būdri-mălái**. (Sin. *Mălai-mare*). Poreclă ce se aplică unui om mare și prost. F. G.
- budulăc**, adj. (D. un copil) dolofan, rotofeiu, *grăscean* (picioare ~lăce). C. P.
- budulău**, s. Fântână în bortă. C. V. 2; vas pentru lapte de oi. D.E.
- buduși**, vb. intrans. IV. A dibui, a scotoci pe tăcute, a *boșcodi*. (și *buduși* = mănăuțele copilașului). C. P.
- buhău**, s. Poreclă aplicată unor oameni [?] C. E.
- buijniță**, s. f. Un fel de plantă sau floare întrebuințată la stupi. V. Olariu, Făget (jud. Severin).
- bujălă**, s. f. Căldură înfundată. M. I. (Năsăud).
- bujăniță**, s. f. Pastramă din carne de vânat (de ex. de căprioară) foarte gustoasă. Ș. V.
- bujdeiu**, s. a. Uscător de prune. C. V. 2.
- bujetilă**, s. f. Lucru de puțină valoare: țol, perină, etc., dar de folosință. B. G.
- bujlă**, s. f. Sin. *bujetilă*. B. G.
- bulbuc**, s. m. (adj.). Copil slab. C. V. 2.
- bulburuc** (pl. ~ruci), s. m. Cocoloș de mălaiu (găsit nemestecat) în mămăligă. C. P.
- buleărcă**, s. f. Vin prost. Sin. *țișpoacă*. Ș. V. (Cf. și expres.: *m'a plouat de m'a făcut* ~ = *lioarcă-flioarcă*). C. P.
- bulhărie**, s. f. Fum mult în casă ieșit din sobă. C. P.
- buli**, vb. trans. IV. A coase ceva prin împunsături (« *pășituri* ») rari, d. p. *cămașe ~lătă* (= făcută în pripă). P. ext. despre orice lucru făcut la repezeală și neestetic. C. P. (*Vezi*: *îmbulii*).
- buligăița** } adj. (Despre un copil) grăsu-
buligăiu } liu, *bucălat*. Sin. *buxaiu*. C. P.
- bulihănós**, adj. (Despre un om) gras care abia se mișcă. C. Chirca, Costești-Tutova.
- buluc** (adv.?). *Butoiul curge* ~ pe lângă *gărdin*. F. G.; *oamenii au venit* (căzut) ~ *peste mine*, *pășările stau* ~ pe crengi (simțind a frig), — cu grămada, cu postomolul. C. P.
- bumā**, s. f. Violoncel. C. V. 2.
- bumbulăi**, s. pl. Bomboane. B. S. 1.
- buncălăi**, s. m. pl. Nouri mari negri (: *s'au ridicat niște* ~ și *cât ai clipi ne-am udat până la piele*). Ș. V.
- bungineală**, s. f. Încurcătura de plante dese, d. p. vreji de dovleci sau curpeni (printre pomi) (: *cum o să crească plantele dacă-s la* ~?). F. G. (Cf. mai jos: *bungini*).
- bunginil** (a se) (prez. ~nése), vb. refl. IV. A ședeă degeaba, a zăcea la soare (: *te-ai ~nit stând degeaba*!). C. P.

bunfări, s. m. pl. (adj.?). Vagabonzi, fără treabă. C. P. (Târn. Mr.).

buntățâie, s. f. Revoltă. (: în *Rusia e mare* ~). O. A.

buntui (a se), vb. refl. IV. A se revolta. O. A.

buntuşuic, s. m. (adj.). Om de haz, glumeţ. (*Nu mi-i urit de Ion, că-i un* ~). Ş. V.

bură, s. f. Stropitoare. P. T.

burăc, s. m. Cartof. — Săcălaşeni şi jur. (Satu-Mr.).

bureaş, adj. (s.). (Despre un om) mândăcios, lacom, fără saţ. B. N.

bureiu, s. Ulcior de apă cu coada (mănuşa) ruptă, dar care mai poate sluji, legându-i-se o sfoară în jurul inelului. G. M.

burdujăl, s. m. Piele fină, albă, ce seamănă cu « *glacé-ul* » alb din mănuşi. (Marginile cojoacelor şi bondiţelor vin tivite cu *burdujă*). C. Z. (Meşină).

buréu, s. Vas de lemn înfundat la ambele capete (cu deschizăt. mică şi rotundă în doagă). În ~ se păstrează *slatina* (= apa sărată). S. I. 3.

burilân } s. Poloboc. C. G.
(*buglân?*) }

buşuienós, adj. (Fig.). (Despre om) care se exprimă vulgar, lasciv (« *e ~ la gură* »). Ş. V.

buşit cu leuca : beat. (N. B. *lovit cu leuca* = « *scrintit la cap* »). C. P.). T. N.

buşiué, s. m. (adj.). Copilandru durdului, grăsuţ. B. N.

buţân, s. m. Buştean. C. G.

bûte, s. f. Partea lămpii în care stă petrolul. (B. G. 1.); *butea casei* = casa singură (goală), fără lucruri. T. G.; adj. : (om) gras, învăţat, ştiut. C. V. 2.

buţiu (*buţiuş*), s. m. Lucru foarte mic, neînsemnat. C. P. — Din *boţ*.

butumalái, s. m. Flăcăiandru gras, pântecos, fălcos (în sens piorativ). B. N. (Cf. mai sus : *budri-mălai*).

buzăr s. Căpătăiul din faţă al plutei. Ş. V.

buzdrug, s. m. Copil voinic. Ş. V.

buzdugúu, adj. Sănătos, tare. C. V. 2.

buzguróiu, s. m. Şobolan mare. M. I. (Galaţi).

buziş (adv.). În rând (: *am pornit ~ toţi vânătorii, că nu putea rămânea nici un iepure neridicat*). Ş. V.

buzlúc, s. Vatra satului. I. A.

C

căcăstuş, s. ~ *de peniţă*, ~ *de briceag*, lucru mic de care nu te poţi sluji. Ş. V.

că-ce. De ce? (*că ce nu vorbeşti?*). N. T.

cacióri (a se), vb. refl. IV. *A da în copt* (fructele); *a începe să se usuce* (fânul, pânzele la înălbit, ş. a.). C. P.; a se canoni, a se sbate cu greul vieţii, a se strădui să lucreze cu o sculă ce nu taie. F. G.

cadalué (pl. ~ *lăcuri*), s. a. Grămadă (mai mică) de copii, băieţi, fete; grup de case mici foarte apropiate între ele. C. P.

că-dărăt ! Interj. ce se aplică boilor să dea îndărăt când sunt înjugaţi. F. G.

cădră, s. f. Despre fată : *frumoasă ca o ~*, o ~ *de fată*. C. P.

cătoşi (a se), vb. refl. IV. (şi intrans.). A face mofturi, nazuri. B. N.

căhălă (pl. ~ *hăli*), s. f. Ghizdul puţului (căptuşală lui). Proştea-Mc. (Târn.-Mr.).

căhlă, s. f. Tabla cu care se astupă sobele ţărăneşti. (Se mai zice *oalelor* [N. B. *olanelor?*] ce compun sobele de teracotă). Ş. V.

caibarác (adj.). « Plin », murdar la extrem : *picioarele-i sunt ~ de noroiu*, ~ *de bălegar* . . . C. P.

câinie, s. f. Răutate sufletească, duşmănie : *a se mânca în ~* = a se înduşmăni. C. P.

calabatînă, s. f. Fântână. Chelbea, Boian (Cernăuţi).

calaboáce, s. pl. Cartofi. M. I. (Şomfalău-Năsăud).

calangúu, s. Denominaţie injurioasă. L. N.

- călărăși de Galați**, s. m. pl. Purtătorii corespondenței domnești din Iași cu Poarta. M. G.
- călărăși de Țarigrad**, s. m. pl. Cei care primeau corespondența (dela malul Dunării). M. G.
- călător de casă**, s. m. Nuntașul din partea miresei, care pleacă să viziteze pe ginere. — B.
- călăuzi**, vb. trans. IV. A zăpăci pe cineva cu sgomot asurzitor. F. G.
- călechiu**, s. Cotorul cărții (unde foile sunt legate). Vașcău-Bihor. (Din călechiu).
- căldărît**, adj. [Beat] « despre cel care și-a pierdut mintea ». C. V. 2.
- Calea lui Troian**. Vezi: Troian.
- califăr** (pl. ~fări), s. m. Om voinic și tânăr : *un ~ de băiat*. C. P.
- caloian**. Vezi: loian.
- căltăit**, adj. Certat. C. V. 2.
- căluș**: *a-l lua din ~, te ia din ~ dacă lucrezi la Rusale* = te îmbolnăvești, damblagești (innebunești). C. P.
- cameloturi**, s. a. plur. Țesături cu păr de cămilă pentru haine boierești, aduse din Stambul la Galați. M. G.
- canizelcă**, s. f. Vestă. G. I.
- căna**, s. f. Vorbă cu care se sperie copiii mici : *nu ieși afară că vine cana!* Ș. V.
- canatleauri**, s. a. pl. Tot soiul de obiecte de-ale casei. M. G.
- canciori** (*caciori*) (a se), vb. refl. IV. A se canoni, a se amări. F. G.
- cănire**, s. f. Călire, înviorare. C. V. 2.
- cănit**, adj. (Călit) întărit, prefăcut în rău. C. V. 2.
- cantavani**, s. m. pl. (Numai la pl.). Boscanci (incălțăm.) mai prăpădiți, de « *dervealea* » în jurul casei. C. P.
- căpostër**, s. perină de paie, căpătăiu. C. V. 2.
- căprișoasă**, adj. (Despre o față) svăpăiată, *sbanghioasă*, iute în anumite exteriorizări. (Cuv. *capriciu*, cu deriv., nu e cunoscut). C. P. (Neolog. *capricios* apropiat de *căpriță*. S. Pușcariu).
- căptuț** (pl. ~tufuri), s. a. Bucată (fășie) de pânză ce căptușește pieptul unei cămăși ; *a-i da în ~* = a găsi ceva pierdut, a găsi — cu multă osteneală — rostul unui lucru, *a răspunde* (= a străbate sau pătrunde) *dincolo*. C. P.
- căpu-unghiului** (sau : *Unghiul lui Marin*) (noțiunea de unghiu e ieșită din uz). C. G.
- cărăbălniță**, s. f. Femeie mare și grasă peste măsură. F. G.
- carabe** (uzual la plur. : *carabili* și *carabățili*), s. f. pl. Picioare lungi și desvelite : *ce stai cu ~răbili în sus? Acu 'te dau cu ~răbili* (~bățili) *în sus!* C. P.
- cărâbli**, vb. trans. IV. A căuta pe cineva și a-l aduce înaintea. C. G.
- caracașicuri**, s. f. pl. Obiecte mici și neînsemnate ; lucruri de nimic, vorbe goale. C. P.
- carachiul** (†) s. a. Un soi de stofa catifelată similară plușului. C. P.
- caradea**, s. f. Sanie mică cu oplene. P. T.
- carafloșniță**, s. f. Râu mare și lat făcut fără nicio artă. C. P.
- caragea**, s. Uzual în locuț. : *merge ca o ~*, despre un om cu mers urît, greoiu, răsăcărat. C. P.
- carabățe**, s. f. pl. Vezi: carabe. C. P.
- caraimăna**, s. a. 'n expres. : *Trepătușu-i treapătă, caraimana-i poartă calea*. C. P.
- caralupcă** (pl. ~lupci), s. f. Coaja de bostan curățită de sămburii din interior). O. A.
- caramböl** (pl. ~böluri, ~boäle), s. a. *Tanaboafă, dândnaie*, greșală mult păgubitoare : *a făcut un ~ răsturnând căruța*. C. P.
- carantel** (pl. ~teluri), s. a. *Character*, apucături nedemne. C. P.
- cărâșel** (pl. ~șei), s. m. Vierme mic produs în materii (putrede) ca : cireșe, carne, ciuperci. C. P.
- cărăuflă**, s. f. Transport cu care multe. C. V. 2.
- cărăvâșel** (†), s. m. Botul de alamă ce se

- pune la vârful ghetei, ca s'o cruțe. Ș. V.
- căreuiulă**, s. f. Vorbă detractorie contra cuiva. C. V. 2.
- căreacăg**, s. Ulcior, ciucuri mulți. B. S., F. G.
- căreotli**, vb. (in) trans. IV. « A grămujda », a contrazice cu cuvinte sfioase. C. G.
- căreusăt**, adj. « *Țăncușat* », plin de morburii venerice. N. E.
- cărdieă**, s. f. Sdreanță. P. T.
- cărfică**, s. f. Grămadă de lucruri. Oroiuil de Câmpie (Mureș).
- cărloiôt**, adj. Încărligat. C. V. 2.
- cărmojie**, s. f. Bucluc, daravelă. Alex.
- căroș**, adj. Avar, scump și rău. C. V. 2.
- carpéři**, s. m. pl. Vezi : *scarpeți*.
- cărpitôr**, s. m. Vezi : *lopitâu*.
- carsăneă** (casăneă), s. f. Broboadă cu flori. P. T.
- cărtă**, s. f. Fată mică sugătoare. C. V. 2.
- cărtoăgă**, s. f. Petec, rămășiță de opincă ; (și d. om : *ești slab ca o ~*). Cf. mai jos : *scârtoangă*.
- cartônî**, s. m. Cartofi. — M. I. (Letca-Someș).
- cartucică**, s. f. Fotografie. În expres. : *m'am ridicat ~* = m'am fotografiat. D. M.
- cărunțelălă**, s. f. Lucru greu. C. V. 2.
- casă**, s. f. (Fig.) Cosciug. U. P.
- casa satului**, s. f. Primărie. B. S.
- cașăia** (*cașeia*), sin. *ăpropoș!* F. G.
- cașeanebliși**, s. pl. Lucruri hazlii, comedii. R. I.
- cășeove**, s. Caș. (În glumă mai mult : *ce tot aciri aci, că n'am să-ți dau vreun ~?*). C. P.
- căsoăie**, s. f. Casă veche. P. T.
- cătălêț**, s. m. Câțel urit, mic și pipernicit. C. P.
- cutămpăna** (adv.?). (Despre animale sătute) : *mielul e umflat ~*. C. G.
- catărge**, s. a. pl. Lemne din plute mai mici decât catargurile. Ș. V.
- catărguri**, s. a. pl. Lemne (butuci) din plute mai mici decât *galioanele*. Ș. V.
- cățel**, s. m. (Fig.). Copil astut. C. V. 2.
- cătrănit** (f. *~nită*), adj. Înveninat (otrăvit), *brăncă ~nită* C. P.
- cătur**, s. (m.). Vezi : *deset*.
- căuî** (*cauî*), vb. intrans. IV. A regreta, a răbda : *să îngrijești lucrul, că pe urmă căuî*, sau : *a căuî de foame*. C. P.
- căuteș**, adj. (adv.). Pieziș (d. cineva care se uită *cruciș*) sau *șășiu*. C. I.
- cazăe**, s. m. Stâlp bătut adânc în pământ (pe malul Bistriței) de care se leagă plutele. Ș. V.
- ceacăr**, adj. Amețit de băutură, afumat, cherchelit, dărj de băutură. C. P.
- ceacărl** (a se), vb. IV refl. IV. « A se pili », a se îmbăta (nu prea rău). C. P.
- ceamuri**. Vezi la : *volice*.
- ceănga** (ceănce), s. f. *Lovi-te-ar ~!* *Mănce-te-ar ~!* C. P.
- ceanghîr**, s. a. Borjogul porcului (*ceanghire* = măruntaiele pântecului) ; cărligele cântarului de care se atârână marfa. P. ext. *ghiare ce se înfig adânc*. C. P.
- ceărlă**, s. f. Tină, noroiu. C. V. 2.
- ceăula** : *a umbla cam ~* = a umbla în joacă, în neserios, *a umbla în doru-lelii*, fără pă sare de ceva. C. P.
- ceavúî** (ceavăși), pron. nehot. Ceva. (Cf. *cinevai* pt. cineva). C. Tarnovschi, Ceahov (Cernăuți).
- cebăli**, vb. trans. IV. A pălmui, « a lășcăni » : *l-am ~lit cu două palme!* C. G.
- cecănu**, adj. (D. un animal) netrăgaciu, năraș. (Arad).
- cefăl**, vb. (in)trans. IV. Vezi : *pollăl*.
- ceglău**, s. (adj.). Om mărunț. Tărn.-Mc.
- cegôrniță** (chegôrniță), s. f. Cofiță cu fund jos și sus, având o gură în doagă. (În ea se păstrează chiagul frământat cu apă, care n'a fost pus la încheat). D. S. 1.
- cehlău**, s. Vorbă de ocară. D. E.
- Cel-cu-tes-roșu**, s. m. Dracul. M. I.
- ceîpeneăg**, s. (a). Partea de deasupra sobei.

- (Capacul ce se pune la gura sobei).
F. G.
- ceopoctătă.** (Nu dă sensul). Vezi : **cereilă**.
cepsăli, vb. trans. IV. A da bătaie cuiva,
a-l *ciolăni*. C. G.
- cerecănu**, s. a. *Cearcăn* (?). În vers. pop.
(la Anul Nou) :
« *Din cereanu' lunii*
« *Dar în strungă cine mulge?*
« *Mulge* (Gheorghe) *păr gălbuiu...* » C.P.
- cerefilă**, s. f. *Ceopoctată*. B. G. 1.
- cereuiălă**, s. f. Cercuia la constă din bucă-
țile de lemn de pe bărnele caselor, spre
a prinde mai bine varul. F. G.
- cereulêțe**, s. a. plur. Pliuri. (Olt., Mld.).
- cernegură**, s. f. Coastă, teren înclinat,
suiș : *ai să urci toată ~negura până
la fântână*. Ș. V.
- cetări**, vb. trans. IV. A bate capul cuiva,
a-l plictisi : *mântuie vorba odată și nu
mă mai ~*. Ș. V.
- ceteă**, s. f. Peria de haine. Covin (Ban.-
Jugoslav).
- chêfe** (*chefie, chefuri*), s. f. Perie. B. S. 1.
- chefeli**, vb. trans. IV. A peria. C. I. 1.
- chefelnic**, adj. « *Veselnic* », bun de petre-
ceri (*de chefuri*), familiar. C. P.
- chelemêt**, s. Vezi : **malleriu**.
- cherehéz** (de cap), adj. Buimăcit (de cap).
C. G.
- cheriegzeu**, s. m. Notar cercual. C. V.
- cherulêu**, s. m. Păzitor. C. V.
- cheșchenecățu**, s. f. Mică despărțitură de
scânduri într'un colț de casă — (la cei
mai avuți) — cu rafturi, saltare, cutii,
etc., unde se păstrează și cărnuri. Ov.
Mateescu, Caliacra.
- cheviță**, s. f. Șipculiță între două furci
la fântâna cu cumpănă. I. D.
- chiabăc** ; ~ *de sânge* = plin de sânge (în-
chegat. C. P.
- chiambaură**, s. f. (adj.) Femeie ce nu
vede bine, *șaxie* (cu un ochiu la slămindă,
cu-altul la faină), căreia « i s'a pupăzat
văzul ». C. P.
- chiatibul**, s. *Chiatip*. M. G.
- chiblocuri**, s. a. pl. Vagoane. Târn.-Mr.
- chichii** (a se), vb. refl. IV. Uzual în ex-
pres. :
« *Chichii-te către mine*
« *Să mă chichii către tine* ». Sibiu.
- chichiréz** (pl. ~*rêze?*), s. a. M. N. (Ace-
lași « titirez » din *Candrea-Adam.*, Dicț.
Encicl.).
- chici**, vb. trans. IV. A repara, a drege lo-
cuința. B. S.
- chigăli**, vb. trans. IV. A *ciuguli* (de pe
deasupra mămăligii netăiate). O. A.
- chilăf** (pl. ~*lăfuri*), s. a. pl. Compoziție
de mâncări amestecate, terciuală (de
mâncare), « *pilaf* ». C. P.
- chilasi** (*Stambol-chilasi*), s. Măsură tur-
cească de cântărit grânele. M. G.
- chilāv**, adj. (D. om) nesimțitor, nepăsător.
Ș. V.
- chilini** (a se), vb. refl. IV. A se împreuna,
scândurile se ~neșe una cu alta (= se
îmbucă). D. S.
- chilōs**, adj. Greoiu, necopt (« *cozonaci
~lōși* »). Ș. V.
- chindere**, s. pl. Chibrituri. Săcălășeni,
Satu-Mr.
- chingie** (*clungheie și tindeie*), s. a. pl.
Ștergare, prosoape. B. S. 1.
- chioār**, s. *Corindă* (colindă). M. I. (Trans.).
- chiōne**, adj. (s.). Chiambaur, neghiob,
cascăun, « *calcă 'n străchini* » (d. cel care
nu vede și merge împiedcându-se de
orice lucru). C. P.
- chioneănî** (a se), vb. refl. IV. A privi lung
și minuțios pentru a căuta ceva mic
(d. cineva care nici nu vede bine), a se
trudi să vadă ceva : *toată ziua se ~neă
după câte o prund ; se ~uecă să bage
pe ac*. C. P.
- chiorbagie**, adj. (s. f.). *Chiambaură*, care
nu vede bine. C. P.
- chioreuș**, adj. *Chioruș, ciocuș, cioruș*. L. V.
- chioșele**, s. f. pl. Pietre dăltuite ce se
pun în soclul unei case. Ș. V.
- chioștăe** (*chiștoc*), s. a. Muc de țigară.
F. G.

- chipăucă**, s. f. Pește murat. P. T.
- chipuiălă** (*chipurli*), adv. De altfel, încalte, bine că... : ~ *l-am făcut și și eu pe el să plece la lucru*; ~ *purlă a mai dat o ploicică, că se ardea iarba*. C. P.
- chireoșală**, s. f. Apă tulbure. F. G. (Vezi și *chirtosală*).
- chiriticós**, adj. Pântecos, pofticios. P. T.
- chirlopán**, adj. Înalt. (D. pomi înalți și *fără crăci*). C. P. — Pentru epenteza unui *-r-* cf. și *chirloman* (pt. *chiloman*) și *vargon* (pt. *vagon*). C. P.
- chirtoacă**, s. f. Pământ argilos, cleios, ce se prinde de picior sau unealtă. B. N.
- chirtosălă**, s. f. *Apa e o ~ de nămol, batișta e o ~ de sânge*. F. G. — Vezi : *chireoșală*.
- chirvici**, s. m. pl. Pantofi împlețiți din lână. P. T.
- chisă**, s. f. Sac pentru tutun. P. T.
- chișcheală**, s. f. [Nu dă sensul]. C. G.
- chiscoăce**, s. f. Locul pe unde se scurge făina din coșul morii. Ș. V.
- chisguri**, s. a. pl. [Nu se dă sensul]. N. T.
- chișîță**, s. f. (~ șița *lăzii*). Cutioară mică de lemn în interiorul lăzii, în care se țin lucruri mici dar importante. C. P.
- chisimăt**, adj. Pregătit. N. E.
- chisoiu**, s. *Pisălug* mic de lemn cu care se pisează usturoiul. I. Cimfoeș, Galilești (Ismail).
- chisonă**, vb. trans. I. A strivi, a apăsa. E. I.
- chiștări**, s. m. pl. (Numai la pl.). Bani. C. P. Vezi : *biștari*.
- chiștăce**, s. a. Vezi : *chiștăce*.
- chitără**, s. f. Vorbă de bațjocură pt. femei : *scoală de-acolo ~ ce ești!* Ș. V.
- chișeă**, s. f. (Eufem.). Cășea. C. P.
- chitfă**, s. f. Cap rotund de deal. B. E. — (Din *tidvā* > *t'idvā* (*kidvā*) > *chitfā*, cf. *molidvā* > *moliftā*).
- chitflean** : obligat (: *nu sunt ~ să te țin degeaba în casa mea*). Ana Jampa, Copșa-Mc. (Târn.-Mr.), Blaj.
- chiuhăit**, adj. Cel ce tușește des. L. N.
- chiuleaf**, s. m. (adj. ?). Om glumeț ; căpeneagul sau căciula ce se pune la mașina lămpii de petrol. F. G.
- chiurechiubûș(i)** (pl. ~bûșuri), s. a. Truc, tertip, chestiuni mărunte și cam tănuite : *umbli după ~bûșuri de nu te știe nimenea!* C. P.
- chiuritori**, s. f. pl. Cei doi stâlpi din tuburi ai sobelor nemțești (N. B. olane ?). G.
- chiverie**, s. f. Tovărășie. C. G.
- cibrături**, s. a. pl. Chibrituri, focurile. G. M. Vezi : *fibrucuri*.
- cicein**, s. Fluier din coajă de salcie verde. — If. Văgălău, Minișul d. s. (Arad).
- cienî**, vb. IV. (D. o vită). A se împiedeca la mers, a călca așa ca piciorul dinapoi să ajungă pe cel dinainte. P. Iegiu, Ciutulești (Soroca).
- cifti**, s. m. pl. Dulapi de stejar. M. G.
- cigl**. [Nu se dă sensul]. M. I.
- cilibotele**, s. f. pl. *A se juca « de-a ~ »*. C. G.
- cimpurus**, s. Vezi : *mizg*.
- cinăchi**, vb. trans. IV. A irita, a mânia un copil, făcându-l să plângă. C. G.
- cinăi**, s. pl. Unelte, rechizite. N. T.
- cine**, s. a. Coastă (muchie) cu coboriș precipitat la partea superioară. (Mld.).
- cinea**. Vezi : *boghli*.
- cinetic** (f. ~ticeă), adj. D. cineva care nu-și dă seama de ce vorbește și ce face. F. G.
- cingeu**, s. a. Ștergar. B. G. †.
- cioară-bără** (la sg.) s. f. Călcăiul dela loitra căruții ; țarcă (pasăre). M. N.
- ciobacări**, s. m. pl. Oameni care prind pește pe Prut. S. G.
- ciobanie**, s. f. Un vas de lemn în care se duce apă la câmp. B. S.
- cioc** : *n'am dat ~* = *n'am săpat, n'am dat « cioc »* cu sapa. F. G.
- ciocăltări**, vb. intrans. IV. A bolborosi în limbă străină, a se certa ușor. F. G.
- ciocan de păpușoi**, s. Ciucurul de păpușoi « strujit » de grăunțe. E. I. ;

- hlujeni, sau strujeni de porumb. C. Filip, Doicești (Putna).
- ciocârlân**, s. (Fig.). Târnăcop. P. T.
- ciocârlie**, s. f. Gânj răsucit ca un inel, la unul din capete, ce slujește plutașilor, în lipsă de otgon, să prindă pluta de mal. Ș. V.
- ciocârț**, s. Roata sucanei. T. Terebențiu, alșa-Arad. Vezi: **șiecârț**.
- ciocârție**, s. a. pl. Uneltele pt. ascuțit coasa a ciocan, nicovală, gresie, ș. c. l. C. P.
- ciociân (ciociu)**, s. m. Cocean de porumb curățit de boabe. Vașcău-Bihor.
- cioclime**, s. f. Tineretul, strânsura satului: ~elimea în toate nopțile făcea atâta ciudr (= gălăgie) de ți-e mai mare groaza! C. G.
- ciocotii**, vb. trans. IV. A paște iarbă mică (d. animale: cai, oi, ș. a., când pasc pe un loc unde nu prea e iarbă). C. R.
- ciocuşă**, adj. (D. o femeie ce se uită) *şaşiu*, chioriş:
« Dragă mi-i lelea ciocuşă
« *Suflă 'n foc, se uită 'n uşă. . .* ». M. C.
- ciofăc**, s. a. (Ceașcă), pahar mic cu care cei sgârțiți dau țuică la invitați. F. G.
- cioflăi** } vb. (in)trans. A clefăi, a face sgo-
cioflăi } mot cu limba, la mâncare. F. G.
- cioflâne**, s. Fierul dela capătul tânelii ce se bate în butuc sau în trunchiul de copac pt. a fi târit. Ș. V.
- ciofil**, s. a. Cadavru. C. G.
- cióiuri**, s. a. pl. Noduri ce rămân pe trunchiul copacilor în urma tăierii cren-gilor. Făget, j. Severin.
- ciolăni**, vb. trans. IV. A bate pe cineva: *l-a ~nit bine pe Ion!* C. G.
- cioloafe**, s. f. pl. (Numai pl.). Opinci mari (lăbărțate) și urte, rele, umede și pline de noroiu, C. P.
- ciolómpea**, s. (adj.). Om care merge schio-pătând puțin de un picior. C. R.
- cionăie** (pl. ~năi), s. f. Vite multe. F. G.
- ciône**, adj. Diformat la ochi. D. E.
- cioncoș**, adj. Murdar. C. V. 2.
- cionög**, adj. Chior. M. I. (Sângiorz-Băi)-Năsăud.
- ciontăni** (a se), vb. refl. IV. A se certa. O. A.
- ciopéiu (ciupeiu)**, s. a. Partea cărnoasă din care crește părul coadei calului. Runcu Salvei-Năsăud.
- ciorâng**, s. m. Băiat de ajutor la păcurar. D. V.
- ciore**, adj. Chior. — M. I. (Năsăud). Cf. mai sus: **chioreuș**.
- cioreușă**, s. f. Țarcă (pasăre). M. N.
- ciorolleacă** }
ciorogăr } (D. om) rău de gură. C. G.
- ciorolliei**, s. m. pl. Vagabonzi. C. V. 2.
- ciorogăliță**, s. f. Persoană de jos din clasa inferioară. C. V. 2.
- ciorogládină**, s. f. Sin. *baragladină*. (Po-reclă dată Țiganilor). C. P.
- cioroiu**, s. a. Șipot, *ciurgău*; Țigan. (N. B. *giuroiu* de apă C. P.). C. V. 2, M. I. (Năsăud).
- cioropehic**, s. m. Om măruntel. (Sin. *cimpurus*). C. G.
- ciorsâl** (a se), vb. refl. IV. A se scărpinga. C. G.
- ciōșcă**, s. f. Colț de stradă. Covin (Banat-jugoslav).
- ciótora-bótora**. Se spune d. vorbirea Țiganilor. C. R.
- ciovorgău**, s. m. *Teclergheu*, haimana. C. V.
- ciuripe**, s. f. pl. Cartofi. M. I. (Sărățel-Năsăud).
- cioredă (de pae)**, s. f. « Șira » de paie în formă lungă; în formă rotundă se numește « stog ». S. G. — Cf. *jiredă* (în alte părți). S. Pop.
- ciurleugă**, s. f. Scrob subțire de tină ori de mol. C. G.
- ciripe**, s. f. pl. Un fel de material din care se construiesc cuptoarele țărănești (« *cup-toare de cripe* »). B. S.
- ciurială**, s. f. Mâncare slabă, proastă. C. V. 2.

- eișcă (chișcă), s. f. Un fel de salam fiert (din intestinul gros) făcut de sătence din carne și orez. S. I. 3.
- eiuar, s. a. (*Ciuaru-satului*). Strânsura tineretului din sat. C. G. Vezi : eioclimo.
- eiubâr, s. a. (Fig.). Pălărie sau căciulă, mare ; cap mare. C. V. 2.
- eiublă, s. f. Oală mare cu bucate : *câta i ~bla de fasole* ! C. P.
- eiuboăleă (dimin. *ciubulcuță*), s. f. (Termen de mângâiere pentru o) fetiță de leagăn bucălată la față. C. P.
- eiucă, s. f. Minte, cap. C. V. 2.
- eiucă ! Imperat. Sue-te ! pune-te !—*Ciucă fată pă lupată ! — Ciucă și tu, dă-mi arată !* C. P.
- eiuca-dūnil. Termen ce se aplică unei femei foarte urâte : *esti ~ de urită ! esti goală ~* ! C. P.
- eiucalu, s. m. Cucuruz *nesfârmit* de cocean, rămas nedesvoltat decât cel obișnuit. D. E.
- eiucău, s. Poreclă ce se aplică unui om lung și subțire (ca un cocean de cucuruz). D. E.
- eiuchicâna. Vezi : unghilia.
- eiuchilia. Vezi : unghilia.
- eiucuri, s. m. Pantaloni. C. V.
- eiufūt, adj. (?). (D. un om) pe dos, căruia nu-i știi nici voia nici nevoia : *nu mai stau la vorbă cu... că-i un ~*. Ș. V.
- eiuhă, s. f. Semn, femeie slabă. C. V. 2 ; (cf. *ciuha Nemților*, observator așezat pe un vârf ; sau : *ciuhu și cu buhu și cu sfânta ciuhurează*, se zice despre cineva urât. C. P.).
- eiulă, s. f. [Prescurtat din] *căciulă* ; pălărie. C. V. 2.
- eiuline, s. f. pl. Cartofi. M. I. (Lozna-Someș).
- eiumpăvi, vb. (in)trans. IV. A amorti picioarele (d. p. *mielul e ~vit de picioare*, când acestea îl dor, și el nu poate merge. C. G.
- eiumurluit, adj. (D. om) bolnav de troahnă (gripă). Ș. V.
- eiumuslău (vb. *ciumusluf*), s. Instrument de lemn cu trei craci cu care se sdrobesc strugurii. F.
- eiuterēi, s. Cotor de coada calului (sau de vacă), rămas rupt din șold. N. Toma, Jidovița-Năsăud.
- eiupăit, adj. Bătut de mijloc, beat (și « scăldat »). C. V. 2.
- eiupăreă, s. f. Fată mică ; pălărie. C. V. 2.
- eiupăreă, vb. trans. I. A bate pe cineva (nu prea tare). C. G.
- eiupercăt (f. ~cătă), adj. (D. o pălărie) bleagă (*blegoșată*), cu streșinile plecate (ca o *ciupercă*). C. P.
- eiupiri, vb. trans. IV. A culege câte puține fructe : *să mai ~rim v'o două cereșe, că a încetat ploaia*. C. P.
- eiupui, s. m. pl. Peri (mătase) de porumb. C. I.
- eiūr, s. a. Un *ajur* mare pe o pânză mai groasă. (Trans.).
- eiurbuli, vb. trans. IV. A desordona lucrurile : *mi-a ~lit toate hainele din ladă* ! C. G.
- eiureiumel, adv. *A umbla ~* = îngrijit, curat, bine *aranjat*, cu simțiri : « *fiți mai ~ când vine străinul* ! C. P.
- eiūreumă ! « Termen poruncitor, *veto* ! mă opresc ». C. G.
- eiurgău, s. m. Cioroiu, șipot. C. V. 2.
- eiurica, s. f. Bătaie, urechială : *să faci ce-ți spun eu că de nu te mănâncă ~* ! C. P.
- eiurlēzi, s. m. pl. « *Iordănitarii* » (ce umblă cu colindul, zis « *Iordănit* », din casă în casă și ridică în sus de trei ori pe fiecare membru al familiei spre a fi sănătos peste an). C. P. (Cf. « *Cu ciurlezii* » de Mih. Lungianu : *In sărbători*).
- eiuru, vb. trans. IV. A cârpi ciorapi. Banat ; a selecționa amănunțit (d. p. elevii au ieșit *~lți la examen*). C. R., C. P.
- eiuștăe, s. m. Băț gros pentru bătaie. D. S. 1.
- eiulă, s. f. În expres. : *ciută'n codru : dacă nu plătesc dajdia n'are ce să-mi ia, le dau o ~'n codru* ! C. P.

- eiătură**, s. f. Roata morii care învârtește piatra ; lemn cu patru bețe în cap cu care se *ciaturește* (= se făcăie) fasolea fiartă. F. G.
- elăpăciu**, s. a. Ciocan. C. V.
- elăt**, s. Lemn noduros ales anume ca să ardă mai mult timp la cuptoarele cu « *variantă* ». (Cu același sens : *clebeu* și *nieclad*). N. O.
- eloăfăt**, s. *A nu intra în ~ lățul (călușul) cuiva* = a nu-ți face de lucru cu un neam rău de oameni, anume cu cei « *rânzoși* » sau « *răzitori* », ori zeflemiști și bătăuși. C. P.
- elocăne** (pl. ~cui, elēcniuri), s. a. Rămășiță de crengi pe arbori (după tăierea sau ruperea crengilor) de care te poți agăța cu mâna. C. P.
- elobén**, s. a. Vezi : elăt.
- elofetii** (a se), vb. refl. (și trans.). IV. A (se) scrinti o mână, a (se) mișca osul din încheetură (fiind perturbat). C. P.
- elēti**, s. pl. *Plute de ~*, din « *dulapi* », nu din lemne rotunde. Ș. V.
- elēchină** (pl. elēhini), s. f. Haină scurtă. C. P. (Blăjel-Târn.-Mc.).
- elieintă**, adj. (D. un animal) șchiop, schiod, șontorog. (Fălticeni-Suceava).
- elijēnce**, s. f. Un fel de semi-ghete. I. G.
- elipui**, vb. trans. IV. Sin. *sclipui*. C. V. 2.
- elirivici**, s. pl. Ghete. I. G.
- elivisi** (a se), vb. refl. și trans. IV. A (se) încheia, a (se) lipi (și prin aceasta a se întări), a (se) alcătui (d. p. doagele unui vas, un dulap etc.) așa de bine că nu se cunoaște locul unde e lipit. C. P.
- eloășă**, s. f. Speculant, pișicher, hairmana (dela oraș). C. P.
- elofăi**, vb. intrans. IV. Sin. *Clefăi*. Alex.
- elop**, s. a. Căpăcelul lămpii. B. G. 1.
- elopot**, s. a. (Fig.). Glas puternic, gură mare. C. V. 2.
- elotovăș**, s. m. Cel care pierde vremea, speculând (la sate). C. P.
- elotün**, s. Lemn de corn ce se vără în capul proțapului pentru a se prinde tânjala de el, când se mai adaogă o pereche de boi la car. F. G. ; s. m. Un fel de pișigoiu ce mănâncă cireșele, vișinele. C. P.
- eniș**, s. a. Plăcintă dospită. P. T.
- eoădăr**, s. Ban de 25 cenți : *de când cu scumpetea nu mai găsești un coadăr în buzunar !* (Târn.-Mr.).
- eoălvă** } s. f. Bătă, « *ciomag* » de corn
eoărbă }
eoărvă } cu măciucă la un capăt. F. G.
- eoășcă**, s. f. (Poreclă), femeie bătrână încovoiată de bătrânețe. C. P.
- eoării**, s. f. pl. Găini. B. N.
- ecobilă**, s. f. Femeie felegoasă ; unealtă la plug. C. V. 2.
- ecocăială** } s. f. *A-și face ~* = a zăcea
} într'un singur loc și fel : *așa*
ecocăita } *și-a făcut ~ita*, *toată vara a*
ecocăleala } *stat cu burta la soare ; tot în*
} *grădina i-a fost ~ita*. C. P.
- ecocăli** (a se), vb. refl. IV. A se culcuși (tolându-se), cf. mai sus : *ecocăiala*, etc. C. P.
- ecocărța**, s. f. (Afară de sensul obișnuit) uzual în expres : *târța-pârța cu ~* (când cineva vorbește în zadar, fără valoare). C. P.
- ecocărțână**, s. f. Locul cu fân dintre tufele de mărăcini. F. G.
- ecochinte**, adj. (D. cel) sgărcit în toată puterea cuvântului. F. G.
- ecoláz**, s. Terciu de cartofi (?). (Cartofii din supă fierți prea mult ca s'o îngroașe, se zice că s'a făcut un *coclaz* sau *ciureală*). C. I.
- ecoleanțuri**, s. a. pl. Învărtituri (în spirală) mai ales cele dela goarnă. R. I.
- ecolénță**, s. f. Grup de bibilici. B. S.
- ecolēți**, s. m. pl. Bucăți de lemn ce prelungesc cornii când se face « *streșnă* » mare. B. G. 1.
- ecocorătă**, s. f. Femeie gătită cu prea multe podoabe care-i strică dându-i aspectul de femeie de panoramă. Ș. V.

- coerorodă**, s. f. Poreclă ce se aplică unei orașence venite la țară ; cocă de mămăligă. C. P.
- coeș**, s. m. (Fig.). Cucuiu, umflătură. C. V. 2.
- coes**, s. a. Cremă. V. S.
- coeută**, s. f. (Fig.). Copil mic. P. T.
- codobălț**, s. Codoriște (mânerul de lemn al bicicului). F.
- codobațuri**, ș. a. pl. Diferite lucruri în desordine ce te încurcă într'un loc strâmt (într'un colț sau cutie, ori casă mică) : *nu poți să umbli în unghiu' dă că sunt multe ~ acolo : găteje, oale, cuier*, ș. a. C. P.
- colăși**, vb. trans. IV. A murdări, a feșteli rău. B. N.
- colăcul fântâni**, s. Parapetul de lemn — (de obicei de formă pătrată) — dela gura puțului. C. P. (Târn.-Mr.).
- colchiș** } s. a. Buștean ; bucată de lemn
colciș } retezată cu fierul. C. G.
- colofasă**, s. f. (adj.). (Femeie) murdară și leneșă. C. G.
- colonăți de Spania**, s. m. pl. Un soi de monede. M. G.
- colțuros**, adj. (Fig. d. un om) fără tihnă. C. V. 2.
- comandă**, s. f. Afurisene. H. V.
- comihért**, s. Cântarul de prins pește. U. P.
- comiteu**, s. a. Comitetul satului. D. V.
- conac al zaimului**, s. a. « Mehmedarul solului rezident » pe drumul dela Țarigrad la Hotin. (Iorga, Cercet. ist., fin., econ. Pr. R., p. 56). M. G.
- conaghciu**, s. a. « ~ghiéul penei », partea dela cotor a fulgilor. Vad-Maramureș. (N. B. *conabiu*).
- concerită**, s. f. (adj.) (D. femei, fete) *cu conciu*. C. P.
- conect**, s. a. *Concediu* ; concesie : a face ~ *cétul cuiva* = a-i face voia, plăcerea. C. P.
- conciăta**, s. f. Nume de găină. F. G.
- condciu**, s. a. (Fig.). Oficiu. C. V. 2. ; lemn rotund, cam de 4 m. lungime, dela cârma plutașilor (cu lopata formează « *cârma* »). — Valea Bistriței). Ș. V.
- condori** (a se), vb. refl. IV. Taurii când se iau la luptă *se ~doară*, beune unul la altul și scurmă pământul. F. G. Vezi : **inehiondori**.
- conduire** (*bună ~*), s. f. Bună înțelegere, îngăduială (în căsnicie) : nu e om *de bună ~*, nu e om pentru traiu bun și înțelegere familiară. C. P.
- conț**, s. Duzină, d. p. ~ *de hârtie*. Ș. V.
- contignăție**, s. f. Rând, etaj. M. I.
- contoșmân**, s. Haină țărănească scurtă, îmblănită. Ș. V.
- copăreție**, s. f. (adj.). (D. o femeie, fată) înaltă și subțire : *a crescut o ~ de fată*. C. P.
- copeculă**, s. f. [N. B. Palatalizare din] *copilă*. M. B.
- copși**, vb. trans. IV. A săpa în jurul pomului : la ~șit de pruni. C. P.
- coráb** (pl. ~ráburi și ~răbe), s. a. Un fel de umplutură dela iazul morii. M. N.
- corbăcl**, vb. trans. IV. A prinde (cu acul) două bucăți de stofă. Trans.
- corcalăi**, s. m. pl. Castraveți strâmbi și pătați. Ș. V.
- corecușuri**, s. a. pl. Bucăți de pâine pentru cerșetori. C. G.
- cordenciu** (*corenciu*), s. (adj.). (D. om) rău la inimă, răzbunător : *e rău ~*. C. G.
- corlátă**, s. f. Vatră la cuptoarele țărănești (: *toată ziua stai pe ~*, d. cineva care stă degeaba în casă). C. P.
- corlátie**, s. f. Scaun (pt. albia de rufe) alcătuit din două obezi (dela roate) găurite la capete pt. a se fixa în câte două picioare lungi și subțiri. Chirca-Tutova. Vezi : **corletia**.
- corlêț**, s. Limba meliței. Oroiu de Câmpie (j. Mureș).
- corletia**, s. f. Obiectul pe care se așează copaia. M. M. — Cf. mai sus : **eorlatie**.
- corlôn**, s. a. Cotlon (povarnă) ; *a sta pe ~* = a sta în trândăvie. (Pentru

- trecerea lui $tl > rl$ cf. $\dot{s}$: *parlagea* (pt. pătlăgea), *gârlej* (pt. gâtlej), $\dot{s}$. a. C. P.
- córn**, s. a. Strâmtoare. C. V. 2. Vezi: **băga pe ~ de capră**.
- corobî** (a se), vb. refl. IV. A se umfla și apoi a se găuși, a se coșcovi (varul de pe pereți se ~beúză). B. S.
- corobișcă**, s. f. (pl. ~bîști). Cutie mică: *adă-mi o ~ de sârniși*. O. A.
- corolție**, s. f. Uzual în versurile: *Cu o iie dintr'o mie, Și-o «roche» de corolție...* M. G.
- corșî** (a se), vb. refl. și trans. IV. A (se) strămba; (*se corsește* numai ceea ce e plat: o scândură lată, un perete de casă $\dot{s}$. a.). C. P.
- corúgă**, s. f. Căuș, lingură mare de lemn cu care se bea apă din fântână. C. G.
- cosalău**, s. Loc de fânețe. C. P. (Sălcea-Cluj).
- cosărniță**, s. f. Obiectul care se face cu coș. (?). L. M.
- cosăia** (**coșcăia**) (**coșogăia**) { s. f. Jivină sălbatică, animal răpitor (în imprecția glu-meată: *mânca-te-ar ~căile să te mănânce!*...). C. P.
- coșeodăică**, s. f. *Cotârneața*, buda câinelui. R. I.
- coșcove**, s. Mică depresiune de pământ (cam de 2 m.) rămasă după extracția copacilor din pământ. M. I. (Alimănești-Olt).
- coșî** (a se), vb. refl. și trans. IV. A (se) turti, a (se) apleca; a zdrobi, a fi obosit de o greutate: *m'a coșit de tot croznia de lemne!* Pământ ~șit = povârnit, înclinat, dosul unei râpi. C. P.
- cosoăie** (cosói), s. f. pl. Obiecte anumite — (cuie) — care intră în două găuri ale urechilor dela inima căruții și care prinde dricul carului de osia din urmă. F. G.
- cosorî** (a se), vb. refl. IV. A se scărpinga. C. G.
- coștău**, s. a. Păpușoiu. E. Haivas, Voloca-Cernăuți.
- coștău** (pl. ~ștăie), s. a. Dos de perină. M. Demetrescu, Darabani-Dorohoi.
- coștív** (f. ~tívă), adj. *Nuca ~tívă*, al cărei sămbure nu se alege bine. F. G. (N. B. *costelivă*).
- coșul fântănuii**, s. a. Parapetul de lemn dela gura puțului. C. P. (Mediaș-Târn.-Mr.).
- coșăl**, vb. intrans. IV. A da din coadă, *a bătăi* (d. p. codobatura, și d. mișcările câinelui la împreunare). C. P.; d. clătinarea apei gata să cadă din un hărdău dus pe umeri. F. G.
- cotăibă**, s. f. Buda câinelui. R. I.
- cotăre**, s. f. «Cotare» de mână se face prin «spetează» (papură). B. G. 1.
- cotârneață**, s. f. Vezi: **coșeodăică**.
- cotăuă** (pl. ~tăvi), s. f. Căldărușa mai largă la gură decât la fund (care e rotund) ce servește ciobanilor pt. gătit mâncare, prin așezarea ei pe lanțul prins de vârful piramidei a trei pari. M. N.
- cotbăi**, vb. (in)trans. IV. *A cotrobăi*. C. P. (Mediaș-Târn. Mr.).
- coteorêț**, s. m. (adj.). Poreclă ce o aplică Muntenilor către «Vlășceni»; om sărăcăcios, îmbrăcat subțire, *goldneți* (*dela Vale*). C. P.
- coteală**, s. f. Lucru, treabă: să nu ai ~ cu nimeni, să nu-ți faci de lucru. D. E.
- coteica**, s. f. În expres.: *s'a schimbat ~ (= afacerea) — din prieteni devenim dușmani*. C. P. — (În alte părți îns. «albie». S. Pop).
- cotețăr** (f. ~țără), adj. (D. un om sau animal) neastâmpărat, «*secăturos*», căruia nu-i «*stă urma*» din toate locurile (cotețele). C. P.
- coțoît**, adj. Molatic, încet la treabă. I. P.
- coțofosi**, vb. (in)trans. IV. *A o sfecti*, o ~sște cel care nu se pricepe la fiert mâncarea. C. G.
- coțoină**, s. f. (adj.). Femeie intrigantă, — care umblă anapoda și-i taie gura în zece. F. G.

- cotomplét** (pl. ~pléte), s. a. Lemn scurt și gros, *ciopártac*. (Cf. *cotromplete. Codin*, O s. c.). C. P.
- cotopiálă**, s. f. *Bázdoacá*, « ciomagă » de aruncat după animal sau în pom pt. a da poame; *a-l lua cu ~* = a-l alunga cu ciomagul. C. P.
- cotoroáite**, s. pl. Picioare lungi și goale (*gionate*). C. P.
- colóz**, s. Pâine de păpușoiu amestecată cu lapte acru. D. E.
- cotozî** (a se), vb. refl. IV. A (se) tăvăli, a se murui. H.
- cotozít**, adj. Rău lucrat. D. S. 1.
- cotreáuc**, s. Suport la boabele de strugure. F.
- cotrénci**, s. m. pl. Capetele cele mai groase ale fânului. C. G. (Cf. *codrenciu*, în Năsăud).
- cotrét**, s. a. Coteș. M. M.
- cotrigáliță**, s. f. Jidov, sau oricare altul care nu e în port românesc. C. G.
- cotroji** (a se), vb. refl. IV. A se găti, a se găta. C. V. 2.
- cotroménțe**, s. f. pl. Lucruri fără nicio valoare, catrafuse. P.
- cotrúnă**, s. f. Căsoaie-beciu (cu sens peiorativ). C. P.
- cotruță**, s. f. (adj.). (Femeie) care umblă *ca o ~* din sat în sat, din om în om, aflând și divulgând multe. C. P.
- cotrușár**, s. m. (adj.). Poreclă pentru bărbatul ce stă mai mult pe lângă casă. Ș. V.
- covăcic**, s. f. Fierărie. B. S.
- eováză**, s. f. Poreclă pentru cel ce batjocorește pe oameni. D. E.
- cráe**, s. m. Vârtelniță. (Butuc sprijinit pe trei picioare cu un cui în partea de deasupra). B. G.
- erainúș** (pl. ~múșuri), s. a. Amestec de mâncare în tigaie: untură, ouă, brânză ș. a. C. P.
- erámpă**, s. f. Sapă de plivit straturi. C. V. 2.
- erampoáne**, s. e. pl. (Fig.). Minciuni. *A tăia la ~*, *la piroane* = a înșira la vorbe mincinoase. C. P.
- cramponă** (și ~poni) (a se) (prez. ~poñez), vb. refl. și trans. I. (și IV). A (se) ține morțiș de, la ceva, a cere să fie legat de... : *te ~nezi de București, parcă nu mai sânt orașe!* C. P.
- eránced**, adj. Întărit, înțepenit : de *teamă m'am făcut ~ tot*. Ș. V.
- eráncen**, adj. (adv.). *Verde ~* (d. fructe necoapte : mere, pere ș. a.). C. P.
- eráncete** (eráncote), s. f. pl. Lucruri de diferite feluri formând samarul omului : *m'am însămărat cu atâtea ~ la spinare*. C. P.
- erașon(i)**, s. m. pl. Obiect (crăcană) cu trei picioare. N. *Fisteag*, Globul, Craiova (Severin).
- erastól**. [Nu se dá sensul]. B. G. 1. (În alte părți *estrol*. S. Pop).
- eravál**, s. a. Ceartă, bătaie cu gălgăie mare, scandal. N. O. și C. P.
- eredénț(ă)**, s. Dulap pentru vase. D. M. (Vatra-Dornei).
- erhamcă**, s. f. Carne proaspătă de porc, tăiată în bucăți și friptă în cratiță până își lasă bine untura. M. S.
- eréplă** (pl. ~ple), s. f. Jghiabul de lângă puț pt. adăpatul vitelor. C. P., în Micașasa, Coșșa-Mc. (j. Târn.-Mr).
- eribíturi**, s. a. pl. *Chibrituri*. I. D.
- erică** : *cred-că*. D. S. 1. (Ct. *cre-că* în Năsăud. S. Pop).
- erie-na** ! Interj. pt. alungatul caprelor. D. E.
- erihíne** (*prune ~*) ; un soi de prune mici și verzi. A. Șiara (Sibiu și jur).
- erincínț** (*incrințit*), adj. Amăriu (d. p. málaiul devine ~ în hambar unde încălzit se strică și se face amăriu). F. G.
- eríță**, s. f. Am(ă)nar, penișă. P. T. (Cf. *beat ~*. C. P. în Turda).
- erívínă**, s. f. Pământ humos. F. G.
- adj. Omătul e ~hós, ~nít atunci când începe a se topi la soare în mod neuniform, rămânând asperități la suprafață (sau cu mici spărturi goale înăuntru). C. I.

erompău, s. a. Instrument pentru săpat pământ. F. G.

erucile, s. f. pl. Șalele (spatele): *mă dor ~* = spatele, sau șira spinării. B. I.

erucitură, s. f. «*Mirătură*» (: *ce ~ de animal!* = monstroozitate de animal, *să te crucești când îl vezi*). C. V. 2. și C. P.

eruji, s. Vezi: laji.

erupe, s. pl. Grâu fiert cu miere (la Bobotează). — M. I. (Năsăud).

eucă, s. f. *A făcut el cu euca* lui = cu capul lui. C. V. 2.

euculbécui, s. m. Curcubeu. În descântecul copiilor după scaldă :
Cuculbeci beci,
Scoate-mi apa din ureci! . . . C. I.
(În alte părți *melc*. S. Pop).

eujică, s. f. Lemn pentru tors. D. E.

eulaș, s. m. (adj.). Cal de culoare galbenă-aurie. B. S.

euliș, s. Mâncare preparată din bucăți de pâine cu sare peste care se toarnă apă. P. T.

eulnică (colnică) (a se), (prez. I ~eșe), vb. refl. IV. A se trândăvi, stând cu burta la soare: *nu te mai ~ și hai să dăm zor ca să terminăm. . . !* Sin. *a se cocăli* la căldură, în culcuș. C. P., C. R.

eum-nu, adv. Da. C. P.

eumuișău, s. Lucru: *e gata ~șăul*. C. G.

eumpărfele, s. f. pl. Colindețe (: colaci, covrigi, etc.) ce se dau de pomană, între rude sau vecini la Crăciun, Paști, Rusale (Moși). C. P.

eumpărșit (pl. ~șituri), s. a. Dare de pomană, *a pleca cu ~șitul* = să împartă *cumpărfele*. C. P.

eunchi (a se), vb. refl. IV. (A se rezezi). *S'au ~chit lupii la oi, s'au detornit*, C. G.

eunună, s. f. Un lemn lung de-a-lungul streșinii, în care se face cuib pentru corni. B. G. 1.

eupă, s. f. Măsură de 15 litri. C. V. 2.

cupțori (prez. I ~rêse) vb. trans. IV. A detracta pe cineva, a dușmăni în ascuns, deși în față și se arată amabil : *în față îți vorbește, dar în dos te ~rêște*. C. R.

curătură, s. f. Necurătenia vacii, *ciuruiala*, plodul (~túra vacii se îngroapă); termen injurios ce și-l adresează femeile la ceartă. C. I.

curecă, s. f. Veston de lână. R. I. 1.

cureubătă, s. f. Cap. P. T.

curi! vb. Imperat. Aleargă! Du-te! Fugi! G. M.

curieherie, s. f. Vărzărie. (Vezi: bulgarie). S. G.

curm, s. Crâmpeiu de lemn. C. R.

cüşcă, s. f. Obiect de forma limbului, în care se bate porumbul în lipsă de mașină. C. C.

cuşchiricós, adj. (D. om) cu înclinări sensuale. C. G.

cüşlă, s. f. Casă prăpădită, colibă. Femeia cotruță *se plimbă din ~ în ~* = din loc în loc, din casă în casă, petrecându-și vremea fără rost. C. P. (Cf. și *câșlă*, Rucăr-Muscel).

cușlui, vb. trans. IV. A cerceta, a căuta cu de-a-mănuntul în sensul de a-și însuși și a mânca ceea ce a găsit : *căinele a ~luit tot în odaie*. D. S. 1.

custură, vb. trans. I. A-l bate, a-l snopi pe cineva. C. G.

cuțuvreă } s. f. Cățea ce latră fără încetare; (femeie depravată).
cuțuvricea } C. P.

D

da, vb. I. A da cu tăciuni pe la nas (*parcă i-a fi dat cu ~*) d. cineva care s'a supărat brusc și fără motiv; a ajuns de-i dai din mână, d. cel care a ajuns rău, un cerșetor; a nu da ochi în gene, a nu dormi; a se mai da peste cap, a mai aștepta încă. . . , a mai răbda. C. R.; a se da cap peste cap,

- a recurge la toate mijloacele întru împlinirea unicului gând. C. P. ; a **da prin bûţ**, a fi obraznic, îndrăzneţ dar şi urît. I. Chetreşti, Vaslui.
- đabalazát** (*dábaldázát*), adj. (D. un om) neîngrijit la îmbrăcăminte : *păcat că-i chipeş, dar umblă ~zút*. (Sin. *lăbărţat*). Ş. V.
- đac**, s. a. Haizaş, acoperiş. M. B.
- đacă-nu**, adv. Da. (Cf. *cum-nu*). C. P.
- đădăţél**, s. Vezi : deolet.
- đăhulát**, adj. (D. un om) îmbrăcat în haine lungi şi neîncheiate, neîncins. F. G. şi C. P.
- đaiböj**, adv. A da (a face) un lucru pe ~ = de geaba, pe veresie, pe nimica toată. C. P.
- đaibojeálú**, s. f. Gratuitate, concesiune la exces. C. P.
- đăjđufít**, adj. Neglijent. C. R.
- đălavale** (*dă ~*), adv. Mai la vale de cineva, de ceva (cf. opusul : *dă-dânsus, dă-dălamal*, d. p. *lacul de ~*). C. P.
- đalbină**, s. f. Locul unde se strânge mai multă apă în râu. Almaş-Arad.
- đălnăi** (a se), vb. refl. IV. A se da cineva în leagăn (în *făţeică*). F. G.
- đămbăc**, s. Un dămb mai mic : *cum am ridicat ~băcui mi-a şi sărit un iepure dela picior*. Ş. V.
- đămbuşór**, s. a. Ridicătură de pământ mai mică ca un *dămbac*. Ş. V.
- đăndă**, s. f. *A se da la ~*, a se apuca de băutura şi de vorbărie îndelungă ; *a avea ~ rea*, a-i sta un viţiu în caracter, în obicei ; *am ~ cu el*, am lucru mult de descurcat ; *are ~ până s'o găti*, găteala presupune mult timp din cauza încetinelii şi a migălelii. (Tot așa *dangană* şi *đanjă*). C. P.
- đandălea** (*dandastea*) : *d'alde-d'alea, d'alde-d'astea* : ~ *îmi faci tu când rămâi singur acasă!* C. P.
- đăndănî**, vb. intrans. IV. *A dondăni*. F. G.
- đandist**, s. m. *Dentist*. C. P.
- đanganăle**, s. f. pl. *Zdrancanale*, lucruri care atărnă de ceva ; testicule (de copil). C. P.
- đăpléie**, (şi *dipleie, ghipleie*). Vezi : *diaplaună* s. a. pl. Hăturile cailor. C. I. 1.
- đără**, s. f. Chestie, pregătire, afacere. C. V. 2.
- đărăgăneală** (*îndărăgăneală*), s. f. (adv.). Cu ~*neula* = cu îndărătnicie, încetineală, amânare a unei chestiuni. C. P.
- đărúp**, s. a. Bucată mare de turtă sau de mămăligă. F. G. (Cf. *dărab(ă)*).
- đaravări**, s. m. pl. Cărauşi de lemne. M. G.
- đaravélú**, s. f. « Treabă », organul genital viril. C. P.
- đărdă**, s. f. Termen de batjocură pt. femeia scurtă şi grasă. C. P.
- đărdolă**, s. f. Căruţă veche şi hodorigită. R. I.
- đărg**, s. m. Ciomag. C. I. 1.
- đărjă**, s. f. Băţ lung pt. sprijinit la mers pe munte sau la trecerea pe o punte îngustă (şi mult ridicată deasupra apei). Ş. V.
- đărjánă**, s. f. Cf. mai sus : *đărjă*.
- đărlău**, s. m. Termen de batjocură pt. cel ce *umblă fără căpătăiu*, « pierdevară ». C. P.
- đărla** (*dărloi*), s. În jocul copilăresc de cuvinte :
- Hai d'a dărla dărla*
Să mărită cărna...
Hai dărloi dărloi
Ne 'nsurăm şi noi... — C. P.
- Cf. *codărlă* (coadă).
- đărmól**, s. a. Ciur. P. T.
- đărsî** (a se), vb. refl. IV. A se deda, a se obişnui, a canoni pe cineva făcându-l să suporte toate greutăţile. F. G.
- Đăşova**, s. Nume fictiv de loc : *Hei, am plecat la ~*, (răspunde cel care a fost întrebat asupra plecării, nevoind s'o destăinuiască). C. P.
- đavaleă**, s. f. *Daravělă* (şi *daravea, davareă*), bucluc, necaz. C. P.

- dăvâncătūră**, s. f. Boltitură, scobitură sferoidală și adâncă în pământ. C. P. (Cf. *dovâncătūră*. *Codin*, O s. c.).
- dăzugurzi** (a se), vb. refl. IV. *Se ~gurdă* tortul de cânepă, care e pus să se coacă într'un vas cu leșie de cenușă. N. Roșu, Ramna-Caraș.
- deul**, s. a. Pământ arabil. (Nu se zice: *mă duc la câmp să lucrez*, ci: *mă duc la deal*). N. I.
- dēcă**, s. f. Pătură de învelit: *să iau dēcă să nu vă zăhăiască*. D. M.
- de-că** = *de cumva*: ~ nu s'or învoi, ~ n'or vrea să vină. C. I.
- Decămbri**, s. m. *Decembrie*. S. G.
- dehămă** (pronț. *dăhămă*) (a se), vb. refl. IV. (D. haine) a se prăpădi (să nu se mai țină bucată de bucată), a se sdrențui C. P.
- dehăulă** (*deslhăulă*) (a se), vb. refl. IV. A se desbrăca de hainele vechi și rupte. F. G.
- dehobi** (*deshobi*) (a se), vb. refl. IV. A se deșcla, a se desprinde oasele din încheieturi: *n'am ~bit de atâta cale cu traista asta*. G. M.
- deocăle**, adv. Deodată. S. M.
- deolētă**, s. f. Floare, dădățel. C. V. 2.
- deregi**, s. (Grindă sprijinită pe ~), trunchiu de lemn. Bihor.
- derveleală**, s. f. (?) *Haină de ~* = « purtăreață » (pt. lucru, prăpădit prin întrebuințare la orice). C. P.
- desbleu** (pronț. *dezbleu*) (a se), (prez. I ~*ésc*), vb. refl. IV. A se desbrăca de tot de haine, a se despremeni. C. P. *Vezi*: și: *dizblehuet*.
- descebălu** (a se), vb. refl. IV. A se descurca dintr'o afacere, a se deștepta dintr'un vag, a i se lămuri o chestiune. C. P.
- deschiolă** (pronț. *dășchiolă* și *dăsh'iolă*) (a se), (prez. ~*léz*) vb. refl. și trans. I. A se desprinde carnea fiartă de pe oase, a (se) desface oasele din încheieturi:
- Sapa-i grea și coada groasă*
M'a deschiolat la oase... C. P.
- descrelă** (a se), vb. refl. I. A se desface (în foi), a se lepăda de ceva: *lutul se ~lează de pe perete*, se cojește: ~*lăt de lege*, renegat, om de nimic. G. I.
- deset**, s. a. Desiș de pădure (pădure deasă). (« Cătur » îns. un fag subțire și lung în « deset »). Vad-Maramureș.
- desetina**, s. f. Porțiunea de pământ de 60 prăjini. N. I.
- desligea**, s. f. Greblă. G.
- desmirdăt**, adj. Vioiu: *fii mai ~!* C. R.
- detorni** (a se), vb. refl. IV. A se năpusti lupii. (Vezi: *cunchi*). C. G. (N. B. Cf. *dotărni*, în Vâlcea).
- devremiôr**, adv. Mai de timpuriu. Ș. V.
- diaplăuă**, s. f. pl. *Dăpleie*. (Vezi mai sus: *dăplée*). D. V.
- dîba**: *a merge d'a ~* = a merge încet și cam pe furiș: *dîba, dîba... până a ajuns la ușă...* Sin. *păș! păș!* C. P. Cf. *dîbui* (și mai jos: *tîpa-tîpa*!).
- didimôc**, s. m. (adj.). Termen de bațjocură pentru un om scund, gros și cam nă-tăflet. C. P.
- dîecă**, adv. *Adică*. S. M.
- digni** (pronț. *dg'igni*) (a se), vb. refl. IV. A se ghionti, a da ghes. C. I.
- dilniel**, vb. trans. IV. A lucra ceva pe îndelete și cu dibăcie, a mogoși cu meșteșug un lucru. C. P.
- dîma**, s. Nume (fictiv) d. un om luat exemplar-tip pentru cel mai dibaciu și mai iscusit meșteșugar: *lucru făcut ca de ~ rudaru'*, sau numai lucru ca de ~. (Cf. «... a trimes în sat să caute pe Dima lăutarul ». *Brătescu-Voin.*, Călăt. îi șade bine cu dr.). C. P.
- dîncioară**, interog.: *Din-ce-oară?* (pt. *oare din ce?*) C. I.
- dîndăvânt**, locuț.: *a-l lua pe cineva ~* = a-l prinde frigurile, care se alungă cu *descântecul de ~*. C. P.
- din-de-soăre**, locuț. pop. Dureri de cap (provenite din insolăție) — care se

- manifestă odată cu « *răsdrita* » soarelui, și dispar spre amiazi. C. I.
- dirăci-bașa**, s. m. Șeful cherestrelui de transport pe corăbii. M. G.
- dișăuț**, adj. (adv.). Curios, mirat: *tare mi-a fost ~ când am auzit suduind de mamă!* Ș. V.
- disetină**, s. f. Vezi: desetină.
- distors**, vb. (part. vb. distoarce). (D. paguba) *întoarsă* înapoi (la jocurile de noroc, d. p. la popici: *dupăce ne-am întovărășit*, ne-am *~tors toată paguba*). Ș. V.
- diszleluet**, adj. Desmățat, deschiat la haine (cu pieptul gol). B. N. Vezi: desbleuit.
- doăb(d)ilă**, s. adj. D. o femeie mare și proastă. C. V. z.
- Doămne-more!** Interj. Vezi, Doamne! C. G.
- dobă**, s. f. Femeie, copil astut. C. V. z.
- dobân** } adj. Posac, închis la fire, po-
dobănôs } somorît, « *dugos* », ursuz. C. P.
- dobos**, adj. ? [Nu dă sensul]. M. G.
- docodăt(ă)**, adv. Deocamdată. C. P.
- dononele**, s. f. pl. Obiecte mici și rotunjore. C. P.
- dogit**, adj. (Fig.). Stricat la minte. (N. B. *îi lipsește o doagă, e scrintit la cap*, « țicnit ». C. P.). C. V. z.
- doicamfiră**, s. f. Grangur. P.
- doinuş**, s. *Dăinuș*, leagăn. F. G.
- doldoș**, adj. (adv.). Încărcat, plin și îndesat, *doldora*. C. P.
- dolêț** (pl. *~lêțuri*), s. a. Țol de lână pentru acoperit. P. (Arad).
- domăni**, vb. intrans. IV. (prez. *~ese*). A șopăcăi, a vorbi încet (gură 'n gură) mai ales pe întunec. C. P.
- domnărit**, s. f. pl. Boierime, orașenime. C. P. (Cluj).
- domnio**, s. f. (Fig.). Boală, zăcere. C. V. z.
- domnôs**, adj. Gîngaş la mîncare, scump la vorbă dar cam lenș la lucru, « *sumeț* ». M. C.
- doni**. Vezi: boghi.
- dopăci**, vb. trans. IV. A tivi. (Trans.). Vezi și: *dupăci*.
- doploși** (a se), vb. refl. IV. A se mai cizela, a se mai ușura: *s'a mai ~șit coada săpui că mă freca la palme*. F. G.
- dorobete**, s. m. Băț scurt și gros. C. P.; (fig.) copil scurt și foarte gras. F. G.
- dor-de-gură** (și *dor-de-dinți* ca și *dor-de-picioare*), s. Boală (de gură) la vitele mari. care nu mai pot mânca. C. P.
- dorûm(u)**: *i-a zis ~*, d. cineva care, întors dintr'o călătorie, pare supărat. C. R.
- dôsnic**, adj. (D. om) tăcut, uricios, mînios. C. V. z.
- Dospina**, s. f. Moartea, cimitirul: *duce-te-aș, maică la ~!* (spune mama unui copil răutăcios). C. R.
- dovălu**, vb. intrans. IV. A cădea doborît de foame:
Nu știu mieii i-a pierdut Ori foamea l-a dovăluit Că e negru și cernit...
Codin, Dragoslavele, pag. 247.
- drăcilă**, s. f. Un fel de spini care în alte părți (J. Fălcu) se numește *catină*. G. T.
- drăgăleu** (a se), vb. refl. I. A sta atârnat undeva cumpănindu-se; a se cocoța scârciumându-și picioarele în toate părțile; *a sta ~căt*, cu mâinile agățate de ceva, spânzurând corpul ce amenință să cadă. C. P.
- drăguș la căuș**. D. acela care din aroganță a ajuns la umilintă: *asa-i că mi-ai venit ~?* Ș. V.
- drăliba**, s. m. Dracu. C. P. Contamin.: *dracu + naiba*.
- drămoxa**, s. Nume de arbore cu frunza lată; n. pr. deal (arat și) acoperit cu mărăcini; pădure în Fierbinți-Vlașca; părau și sat în Suceava. M. I. (Năsăud).
- drântu**, s. m. (Eufem.). Dracu, *Al-cu-coarne, Al-din-răpd, Al-lui, Al-răilor*, ș. a. C. P.

- drêge**, vb. trans. III. A prăji bucatele cu untură : *varză dresă* ; a se întrâma : *vaca s'a mai dres* ; (d. o față) a se rotunzi, a se împlini la față ; *a se ~ pe față*, a da cu dresuri, cu pomadă pt. tenul feței. C. P.
- drêcui** (pl. drêcui), s. f. Lemnul dela căruță de care se leagă ștreangurile hamurilor. M. N.
- droâmbân**, s. Instrument de țesălat, pieptănat și scârmănat. G. Ciurea, Moeciul d. s. (Brașov).
- drob(Ț)inării** (pl. ~nări), s. Loitrele coșului căruții. C. Z.
- drod**, s. a. Sârmă. (N. B. ung. *drot*). B. S. 1.
- droji**, vb. intrans. IV. A vorbi verzi și uscate (în stare de supărare), a cicăli : *nu mai ~ atâta că mi-ai « împuiat » în cap !* C. P.
- drucăli** (drugăli), vb. (in)trans. IV. « A îndruga » verzi și uscate, a vorbi mult. (N. B. cf. *a înșira moș pe groș*. C. P). D. E.
- drucșor**, s. *Coromâslă*, drug de lemn încovoiat cu care se aduce apă. R. I.
- drugă**, s. f. Termen de ocară ce se dă femeilor și fetelor tinere cu ținuta negrijită, care aleargă mult și fără rost : *~ de femeie*. Ș V.
- drugăneățu**, s. t. Fus mare pentru tors lână (drugă). C. P.
- druț**, s. Vezi la : râșcă.
- dublêtie**, s. m. Dovleac. D. V. (N. B. *du-blete* = dovleac pt. porc. Feleac-Cluj).
- duehiân**, s. Prăvălie. B. S. (N. B. Cf. *du-gheand*).
- duciunâl**, s. a. *Decimal* (balanța ~). C. P.
- duceueală**, s. f. Necaz, supărare : *mânca-te-ar ~ !* C. G. (Cf. « *ducuit* » prăpădit, amărit, păcătos ». S. Pop, Năsăud).
- dudână**, s. f. (Fig.). Femeie înaltă, *copârchie*. C. P.
- duduleân**, s. adj. Bețivan mare (cel care duce țuică la *Duduleni* (câmp după o mahala a Craiovei). F. G.
- duflaș**, s. adj. Cel ce voiește să ia *dublu* din ceva. C. V. 2.
- dugavor**, s. a. Act de vânzare. M. G.
- dugeână**, s. f. Femeie destrăbălată. D. E.
- dul**, s. a. Partea tare din ugerul vacii (sau din mamelele fetelor). F. G.
- dulăpi**, s. m. pl. (~ *stejar*). « *Dulăpii moldovenești* » numiți și « *Galați* » se întrebuițau la schele, fiind groși și fără *cioturi*. M. G.
- duleulêț**, adj. *Măr ~*, cu fructul dulce. C. P. (Șerbănești-Muscel).
- duldea**, (s. f.) *A se da ~ pe picioare*, a (se) scârciumi (pe un) copil pe picioarele dădacului, *luicânindu-l*, dându-l huța. C. P.
- düler**, s. adj. (Fată) nesimțită, *un ~ de fată*, grasă, « butucănoasă », « cioplită cu *barda* » (care nu se pricepe nici să facă o mămăligă). C. P.
- dulie** (pl. *dulii*), s. f. Refec gros (la cămașă), dungă (la pantaloni), troian de pământ nu prea înalt. C. P.
- dulugeăua** (s. f.) adv. *A o lua cu ~* = cu încetul (și în mod rațional). C. P. (Cf. *dulungeacu*, *dulugeacu*. Codin, O s. c.).
- dulugi**, s. f. plur. (Sens peiorativ) picioare lungi și goale : *ce umbli* cu ~lugini goale ? C. P. Cf. mai jos : *durligi*.
- đumăc**, adj. (D. om) zăpăcit, aiurit. R. Stanciu, Sturdila-Brăila.
- dupăceala**, s. f. Vezi : *dupăci*.
- dupăci** } vb. trans. IV. A peteci (o
(*dopăci*) } haină). (Mld.).
- dupăcit**, adj. Bătut bine, lovit (subst.) ; custură cu dungă. C. V. 2.
- dupăciu**, s. a. Formă de împletitură a coadelor femeiești, (șuvița de păr e dusă pe subt urechi, apoi întoarsă și împletită în coadă). În chiuitura :
*Și-a mea drăguță vine,
Împletită cu dupeiu
Cu coada toată cărceiu.* — Runcu-Salvei (j. Năsăud).

dūră, s. f. Roată cu *spăgmă*. C. V. 2.
durătūră (pl. ~tūri), s. f. Așchii (« ta-
 lași ») din *făquit* (gilău). C. I.
durghinecășă, s. f. Scândură de mărime
 potrivită. Ș. V.
durigă, s. f. Mosor cu ață de cusut.
 C. I. 1.
durlīgi, s. f. pl. Picioare goale (dela ge-
 nunchiu în jos): *ce umbli numai în ~*,
că răcești! Ș. V. — Vezi: **dulīgi**.
durmecă, vb. trans. I. A *adulmeca*. C. V. 2.
duruș, s. Dealul pe care se dau copiii cu
 săniuța, *săniuș*. Ș. V.
dușecă, s. Saltea de paie. G.
du-te-vino (pronț. ~yno), locuț. adv.:
 calea-valea, treacă-meargă (turul pan-
 talonilor, în mers, fac ~). C. P.

E

erechi (a se), vb. refl. IV. A se juca fără
 nicio grijă. F. G.
erechiu, s. Predispoziția copiilor pentru
 joacă: *nu știu ce v'a gdsit de dete ~'n*
voi! F. G.
esundă, vb. trans. I. A copleși, a revărsa,
 a *năcubi*. C. I.
eteită! (*eti!* și *iđiti!*). Ia-te-uită! (*Ia-*
uite!). C. P.

F

făcă, s. f. *Ciutură*. (Un obiect de lemn
 cu 2—4 craci, în formă de cruce la
 capăt, cu care se făcăie fasolea fiartă).
 F. G.
făcalău, s. Mustuitor. P. T.
făcăluit, adj. (D. un aliment) sfărâmat
 prin fierbere, d. p. carne, fasole ~luită.
 D. S. 1.
face poală (a ~): a tivi (numai la partea
 de jos a unei rochii). (Trans.).
făclie, s. f. (Fig.). Fată frumoasă. C. V. 2.
făli, s. pl. Pliuri. Ard.-Ban.
falieri, s. m. pl. Stâlpi de piatră subt
 gang. B. G. 1. — Cf. *faleri* (de lemn)
 în alte părți. S. Pop.

falcău, s. (adj.). (D. un om) hrăpăreț,
 care ar mânca toată lumea. C. I.
falecealăcūri, s. a. pl. Lucruri false, « de
 spumă », fără trăinicie. C. P.
fălț (*făls*) (pl. *fălțuri*), s. a. Un fel de
 clește de cismărie, lat în gura prevă-
 zută cu zimți pt. trasul pielei pe cala-
 pod. C. P.

făltăne }
(făltne) } s. pl. *Pliuri*. Bistrița-Someș.

fânăriu, s. m. Fânul pus între patru stâlpi
 cu acoperiș « îmblător ». B. G. 1.
farafastăfehūri, s. a. pl. Ornamente stră-
 lucitoare, mărunte și fără vreo valoare
 reală (d. p. *casă cu ~*); (mofturi, gri-
 mase). C. P.
fărângiu, s. m. Brutar. G.
fărfăit, adj. Nemernic, bătut de necazuri,
ducucit. C. G.
fărg (pl. ~guri), s. a. Curcubătă cu
 coada scurtă, al cărei corp bombat e
 mai desvoltat. (Se întreb. de ciobani
 la măsurarea laptelui). M. N.
fărobrazie, s. f. Obrăznicie, *neobrdzare*
(fără obraz). L. V.
fărșotină, s. f. (Poreclă) — femeie de ni-
 mic, neînsemnată (mică și) de nebagat
 în seamă. C. P.
fășni, vb. trans. IV. A fura, a șterpeli.
 C. G.

fasole, s. f. (Fig.). Față palidă; contra-
 zicere. C. V. 2.

făstai-vintei! Se zice despre turul pan-
 talonilor largi, care se schimbă alter-
 nând când pe un picior, când pe altul.
 (Cf. mai sus: *du-te-vino!*). C. P.
 — Din: *lost-ai și vint-ai (venit-ai)*.

fată, s. f. Peteală. P. T.

făța-cucoanei, *a/d ~* = de culoare roză.
 D. M.

fătătău, s. Se zice unei fete bătrâne.
 F. G.

fătăciune, s. f. (Desmierdător pentru o)
 vițea mică și frumoasă. (P. ext. (fată)
 neastămpărată). C. P.

fleşti (a se), vb. refl. IV. (D. flori, frunze). A începe să se vestejească, să se moaie, a-şi pierde puterea. C. P.
felpinz, s. (a.) « *Arvon* » (arvună). C. V.
felşer, s. a. Agent sanitar. P. T.

ferehezău, s. a. (Un pui de) bătaie : *i-am tras un ~ să mă ţină minte*. Ş. V.

ferire, vb. Infin. lung dela a feri : *o, Doamne, în ziua aceasta fără de păcat a ne ~ noi!* C. G.

feştelî (a se), vb. refl. IV. A se trece, a îmbătrâni (d. femei, oameni). F. G. ; a se face de răs cu ceva : *a cam ~lit-o la examen*. C. P.

fieătări, s. m. pl. Cârnaţi de ficat. M. I. (Gorj).

fiër, s. Farfurie. H. V.

fiertură (pronţ. h'iertură), s. f. (Numai în sensul de) *ciorbă de carne*. C. P.

figheu (fig'eu), s. a. R. I. 1. (Cf. *feg'heu*, *fegeu*, *fedeu*. B. G. 1.).

fijloânge, s. f. pl. Perdele. B. S. 1.

filipêşti. Vezi : h'îlipêşti.

fiגיע	} s. f. Cească pentru lapte sau cafea. B. G. 1, R. I. 1, M. M., C. I. 1.
fiגיעiŭă	
fiגיע	
fiגיעie	
fiגיעie	

firênguri } s. a. pl. Perdele de fereastră.
firhânguri } F. G.

fitânţă, s. f. Chitanţă. F. G.

fişurâie, s. f. pl. *A face ~* = grimase, mişcări necontrolate, contorsiuni musculare, mofturi ale celui afectat. C. P.

fizuele, s. f. pl. Şireturi de ghetе. C. I. 1.

flăg, s. a. Steag. D. M.

flăşcău (*plăşcă'u*), s. m. (Eufem.). Flăcău. C. P. — Cf. mai jos : pūşcălău.

flatăţie, s. f. Laudă de sine, « fălăluială », etalare, — *a-şi face ~* = a se afişa. C. P.

fleăcuri, s. a. pl. Măruntaiele din pânтеce : *a băut zinars şi s'a ars la ~*. C. I.

fleăntă, s. f. Femeie demoralizată. F. G.

flecărdăil, s. pl. Intestine de animal (aruncate). D. E.

flecăţei, s. m. pl. Bucăţi (« tololoţi ») de aluat ce se pun în borşul cu fasole. D. S. 1.

flêce. Vezi : flecul.

flecul, vb. intrans. IV. A ninge pe vreme noroioasă. (Omătul apătoşit se chiamă *flece*). C. I.

flencănî, vb. intrans. IV. O mână ruptă *flencâne*, adecă atărnă (şi se leagănă) ; F. G. (N. B. şi a vorbi fără rost din *fleancă*. C. P.).

flênceiu, s. a. (Bucată mică de) lemn noduros şi strâmb, *clenciu*. C. V. 2.

flentie (pl. ~lfeuri), s. a. Bucată mică (scurtă) din ceva, d. p. aţă, sfoară, curea, ş. a. ; haină scurtă ce nu cuprinde îndeajuns : *ilic*, fotă, iie etc. ; (petec mic de pământ). C. P. şi F. G.

fleoăreă, s. f. Gură rea, vorbă rea ce iese din gură. Ş. V. ; udat de ploaie *lioarcă-flioărcă*. C. P.

fleoăşcă, s. f. Lapoviţă, (fig. palmă). C. P.

florcăi, vb. intrans. IV. A smorcăi apa în încălţăminte, în timpul mersului. C. P.

flêşcăriŭă	} s. f. Sin. <i>fleşcărie</i> (D.A.) ; <i>m'a udat ploaia de m'a fdcut</i> (fleăşcăriŭă) ~ = udat până la piele. C. P.
(fleăşcăriŭă)	

fleşturîf, adj. Murdărit de noroi. C. V. 2.

fliêndere, s. f. pl. Haine de pânză (care pot fi spălate). V. Literat, Luţa-Făgăraş.

flinder, s. m. Vagabond. C. V. 2.

floândăr (pl. ~dări), s. m. Bucăţi rare, ici şi colo (fragmente din ceva) : *ciorbă e numai un ~* = fără bucăţi, rară ; iarba (măncată de vite) *a rămas numai un ~, un ~ ici, altu colo*. C. P.

floândără, s. f. Muiere slabă, nespălată. C. E.

floăşcă, s. f. (În glumă) — palmă dată cuiva. C. P.

flostorit, adj. Paradosit [?] pavat : *ocol ~ cu piatră ori cu bg'icaşi*. B. G. 1.

- fluérug**, s. Adâncitură care coboară de pe, un deal. B. E.
- flușcăi(u)**, s. a. Mică cantitate din ceva, (pospăială): *un ~ de zăpadă, ~ de ploaie* (adecă puțin și din repezeală); aperitiv, gustărică: *mâncarea noastră fu numai un ~*. C. P.
- fluștăc** (pl. ~tăcuri), s. a. Pușină mâncare (N. B. aperitiv). F. G. și C. P.
- flușturătie** (f. ~că), adj. Hapsân, mizantrop, *care vorbește din foi în Paști*. F. G.
- flătur**, s. (adj.). (Fig.). Ușuratic, fără răspundere de lucruri. C. V. z.
- foanță**, s. f. Haină femeiască mult uzată (cf. mai jos: hanță). B. N.
- foe-nevoie**, locuș. adv. Indică insistență: *~ să mă vadă = nu și nu...*; (dorință ce trebuie împlinită cu orice preț). C. P.
- focoase**, s. f. Chibrituri. M. I. (Brad).
- focurèle** (focurèle), s. f. pl. Chibrituri. M. I. (Ciuperceni-Gorj) și G. M.
- focșereâneă**, s. f. Un danț țărănesc. C. P.
- fodori**, s. m. pl. « Râuri » — (florile) — ce sunt cusuți la marginele mâncicilor dela iile țărănești. C. P.
- fofirlieă**, s. f. Un joc de noroc. M. S.
- fogat**, s. Pereche de boi. C. V.
- fohoăie**, s. f. Scorțisoare. C. V.
- foitoie**, s. f. Îndesare (N. B. înșesare), — umplut « cu vârf și îndesat ». N. O.
- foitoi** vb. trans. IV. A bătuci, a îndesa N. O.
- foloștină**, s. f. Foaie mare (de varză sau de altceva) fiartă. C. P.
- foltân**, s. Grup de copaci tineri. B. N.
- fordulău**, s. a. Parte de hotar. C. V.
- forfo-roată**, s. f. (Roată ~) ce se învârtește foarte repede. (În legenda Sf. Marii, o broască, ca să mângâie pe Sfântă pentru pierderea Fiului ei, spune: *D'apoi eu am avut zece copii și a venit o roată ~ și i-a omorât pe toți odată...*). C. I.
- formă**, s. f. Chip, fel: *încercat-am fel și ~*; *l-a bătut într'o ~ ca aceea = peste măsură*. C. I.
- formăță**, s. f. În expres.: *nu-i ~ de vac bune!* C. I.
- föstănă** (fođstând) (pl. ~ne), s. f. Scândură groasă (lemn pătrat) pe care se podește. C. P. (Târnave).
- fotochîn** } s. a. Gaz lampant. (N. B. și
fotogin } *fotovin*, Cluj). B. S. 1.
- frăneu-păpii**. În expres.: *caută ~*, d. cineva când e gata să moară. F. G.
- frânjuri**, s. pl. Vezi la: roituri.
- frânturile**, s. f. pl. Nume de danț popular. C. P.
- frealău**, s. m. (Poreclă pt. cel) mândru, fălos, arogant. D. E.
- Fremvoăr** (*Frinvoar*, *Fremvuar*), s. m. Februarie (cf. *Ionuar*). C. P.
- friehini** (a se), vb. refl. și trans.). IV. A (se) freca bine (un corp de altul), a freca bine și iute (spălând ceva): *ce te ~ toată ziua cu săpun?* F. G., C. P. (și a umbra fără rost prin casă).
- fript**, adj. Slab îmbrăcat. (N. B. ~ de necaz, amărît la extrem. C. P.). C. V. z.
- frunza inului**. Vezi: bate ~.
- fruşcă**, s. f. Fetiță isteată, « sprintară ». C. V. z. (Cf. *frișcă*, id. D. A.)
- fugălu**, vb. trans. IV. A șlefui, a trage la rindea o scândură pentru a o potrivi undeva: *scândurile se ~lușe pe margini ca să se păsăluiască laolaltă*. B. G. 1.
- fug-bane**, s. Strungul cu care se îndreaptă scândurile. B. G. 1.
- fug-hobel**, s. Gilău mare (lung) de îndreptat scânduri. B. G. 1.
- fuiăș** (f. ~șă), adj. Furios, fioros, îndrăcit: *tauru-i ~șă lighioand!* (Târn.-Mc.).
- fumegănte**, s. f. pl. Țigări. M. I. (Sinca-Veche).
- funôgiu** (funój) (†), s. m. Primar. C. P. Mediaș, Târn.-Mr.
- furehităie** (sg. *furehitău*), s. a. pl. Drugii sau furcile de lemn ce se adaugă la cele două capete ale căruței (ca două brațe ridicare), pentru ca mărindu-i

spațiul să încarce cât (mai multe și) mai lungi lemne. C. P.
fureoiu, s. m. (Fig.). Om mare « negreblat » (N. B. *nepieptănat*). C. V. 2.
furdoănă, s. f. « Sfleder ». C. V.
fûseă (pl. *fûște*), s. f. Ceapă de sămânță (care are foaia tare) și crește înaltă. C. P.
fuscălău (*făscălău*), s. (adj.). Fată înaltă și subțire, *dudană*: a *crescut* ~ *înalt*. C. P.
fustăreăță, s. f. (adj.). Termen de batjocură pentru *cele care poartă fustă*. C. P.
fustee, s. a. pl. Bețele dela cerdac sau gard geluite sau date la strung. Sin. *ostref*. Ș. V.

G

gădini, s. f. pl. (Fig.). Picioare. S. G.
găf, s. Suflet: îi ieși *găfu(l)* alergând. F. G.
găgău, s. Mâncare făcută din mămăligă rece fărâmițată și prăjită în unsoare. C. P. (Târnave).
găgiós, adj. Uricios, scârbos (d. un câine: *ce ~ este, stă tot pe prispă!*). C. R.
găiör, s. Vezi: *grăor(i)*.
găiu, s. m. *Cocoș* ~. (*Densușianu*, Flori alese din lit. pop.). C. I.
găjdecie, s. a. pl. Lucruri mărunte: vreascuri, ogrinji... ș. a., care te încurcă (împiedecă) la o treabă. (Sing. *găjdeiu*, *găjdeu* nu e uzual). C. P.
găjgăunii, s. f. pl. (Sing. *găjganie* puțin uzual). Insecte mici: *păienjenii*, muște, furnici, goange, etc. C. P.
gălăuz, s. m. Vezi: *grăori*.
gălotușă (pl. ~*túși*), s. f. Motălcă, traistă plină, gălcă, ceea ce stă umflat. C. P.
galioăne, s. pl. Vezi: *volice*.
galiscă, s. f. Colivie. M. M.
găltofán, s. m. Nătărău, năbârgeac, gușat. C. P.
gâmbi, vb. trans. IV. A mânca ca un lup: *îi ~bește lupul pe toți*. M. I. (Vâlcea-Gorj).

gândăc, s. m. Șarpe. M. C.
gângur, s. m. Mierlă; (fig.) copil, fată. C. V. 2.
gânță, s. f. (sg. și pl.). Muscă rea (un fel de streche); totalitatea albinelor unui stup. F. G.
gânțarte, s. f. Mulțime mare de albine. F. G.
gărcuț (prez. ~*euiése*), vb. trans. IV. A economisi, a cumpăta (« a strânge din piele »), a face să mai rabde de foame (d. vite) dând numai câte puțin din ceva: *am ~cuiț vitele de fân*. C. P.; în Năsăud: a ~ = vita vrea, stăruie să ajungă la fân. S. Pop.
gărdăli, vb. trans. IV. A lucra, a morânci, M. C.
gardul-răzoăiei. D. inexistența unui lucru: *ai să capeți lucrul îndărăt din ~*. Ș. V.; (cf. «...din gardul Oancei ți-a da-o împărțatul, dacă n'oiu fi și eu pe acolo»). *Creangă*, Har. Alb).
gărgâl, vb. intrans. IV. A mișca fără încetare: *de căldură gărgâie viermii în «mitărci», în carne...* C. P.
gărgăriei (prez. ~*ceșe*) (a se), vb. refl. IV. A se închirci, a rămânea nedesvoltat, a se zărânci (d. animale). C. P.
gărgărieit, adj. *Porc ~, mere ~cite*, ceea ce e nedesvoltat. Vezi: *gărgăriei*. C. P.
gărgli, vb. intrans. IV. A lătra. C. G.
gărloăie, s. f. Gărlă mică. (N. B. pt. suf. -*oaie* cf. *căsoaie* = casă mică. C. P.). M. S.
gărlul, vb. intrans. IV. (D. porci), a guița de foame, alergând în toate părțile să caute mâncare. M. I. (Vâlcea-Gorj).
găță, s. f. Termen de mângâiere pentru pisică. C. P.
gătejele (*gătejale*), s. a. pl. Găteje, vreascuri mici, mărunte. C. P.; mâncare pregătită la stână din lapte, caș și urdă: *de flămânzi ce eram am mâncat un ceaun de ~*. Ș. V.
găți! **gă!** Interj. cu care se alungă porcii. D. P.

- gătișă**, s. f. (Poreclă pt. o) femeie cu gâtul lung și gol. C. P.
- găură-ieleună**, s. f. O găură ce se face în plus la jugul boiler, în care se pune bățul «ciocâlțeu», așa ca partea cea mai scurtă a jugului să treacă la boul cel mai puternic și invers, spre a le echilibra puterile. F. G.
- găuroaiei**, s. f. pl. Descântătoare de boli : *pentru orice boală să te duci la ~ să-ți vrăjească și te vei scula*. C. R.
- găvăli** (a se), vb. refl. și trans. IV. A (se) plânge, a (se) jeli, a (se) necăji, a se văita : *se ~leu după copiii morți de gândeai că are să cadă în boală*. D. P.
- găvôz**, s. a. Instrument în formă de «pană» cu care se despică lemnele ; «*bota de*» ~ = maiul cu care se bate până ce are să despice lemnul. B. G. 1.
- gaz**, s. a. Lampă : *aprinde ~zul că-i sară!* (N. B. Recipientul a primit numele conținutului său). D. M. (Pererita).
- geamâr**, s. m. Geamgiu ; poreclă pentru cel cu izmene largi. C. P.
- geambășuri**, s. pl. Mișcărilor ce le face cineva (d. p. la gimnastică sau la panoramă) care mai de care mai schimonosite, mai diferite, *geambarale*. C. P. (Cf. *ghimbușuri*, id. Rucăr-Muscel).
- gêsvă**, s. f. Ibric de cafea. G.
- ghădeli**, vb. trans. IV. A înfrunta, a mânia. C. V. 2.
- ghebîr(u)**, s. a. Porție, tain. N. E.
- ghemoșă** (a se), vb. refl. I. (*Gheboșă*). *A sta ~șut* = a se ghemui («*înghi-mui*») la un lucru mic și migălos, a sta ascuns (înghemuit) spre a nu fi zărit de cineva. C. P.
- ghêoci**, s. Căruță de cai. P. T.
- Gheoreân**, s. m. Nume de bou ; *a nu fi ~* = a nu te manifesta nepoliticos ; *parcă ești ~* = nesățios. C. P. (Palatal. din *Viorean*).
- ghêp**, s. a. Mașină. C. V.
- ghêrbe**, s. f. pl. (Sg. *ghiarbă*). Trei dinți ai spetezei războiului de țesut fac o *ghêrbă* ; o jurubiță are 10 ~ be. Alex. ; cf. *vi(e)arbă* (C. R.) ; *iurbă* (C. P.).
- ghereslit**, adj. (Vorbă de ocară pt. cel «prăpădit»). D. E.
- gherghelîu**, s. m. Vin roșu amestecat cu alb. L. N.
- ghergheteag**, adj. Zăpăcit, amețit : *i-am tras câțiva pumni după cap și a început să umble* ~. Ș. V.
- ghêțuri**, s. a. pl. (sg. *ghêț*). Unghiuri. P. Matei, Coroncea-Mureș.
- ghezee**, s. a. Rând, alternanță ; *a păzi vitele cu ~zeul*. A. Iliescu : Dobromir, Parachioi, Beilic (j. Constanța).
- ghîaoș** (*ghêaoș*), adj. Lipsit cu totul de ceva, lăsat lefter (d. p. de bani, de vite ș. a.) : *am rămas ~, nici tu vită, nici tu ban, nici tu nimic*. (Cf. și «*ghioșă*», a curățî de coajă). C. P.
- ghîăvol**, s. m. Secătură de copil, neastâmpărat ; *diavol*. C. P. și M. I. (Gorj).
- ghibâl**, s. Vezi : *șiraduri*.
- ghibân**, adj. (D. om) nesimțitor, greoiu. Ș. V.
- ghibârț!** Interj. ce imită sgomotul produs în gâtlej la înghițirea boțului de mâncare. C. P.
- ghieolî**, vb. intrans. IV. A *vrăvui*, a avea epilepsie. C. G.
- ghîforii**. Vezi : *lua* ~.
- ghîgoârțe**, s. f. pl. (Numai la pl.). Fructe mici (mere, pere, nuci) nedesvoltate, închircite și pline de noduri. C. P.
- ghilavăiu**, s. a. Sgomot mare de copii, hărmlăie ; p. ext. *chef cu multă lume*, C. P. (Cf. *gilăvae*, id. Rucăr-Muscel).
- ghimurlue** (pl. ~luee), s. a. Haină scurtă, ilic mic. C. P.
- ghîngli**, s. pl. Brăie. C. Chelbea, Boian-Cernăuți.
- ghînțură** (pl. ~țuri), s. f. Umflătură, ghindură (la copiii mici) pt. vindecarea căreia copiii sunt *trași* cu unt pe sub-suori și la gât. Ș. V.
- ghîonturi**, s. a. pl. Găluci [?], sarmale. I. Cimfoeș, Galilești-Ismail.

- ghip, s. a. Vezi : ghep.
- ghipt, adv. « ~ aceea » = drept aceea. C.
- ghira, s. f. Murdărie, jeg, păducherniță : *sărmanul l-a mâncat ~ pân străini*. C. P.
- ghiráv (f. ~rávă), adj. Bolnav (nu prea rău), slăbit (început de boală). C. P.
- ghireș, s. (m.) (adj.). *Bureți de ~*, un soi de bureți lăptoși, mici și cenușii, care ies toamna (și se mănâncă). C. P.
- ghirie (g'iric), s. (m.). Prag (de ușe). N. E.
- ghitán (pl. ~táni), s. m. Fochi, bastard. Ș. V.
- ghiúla, s. f. *De-a ~*, un joc copilăresc (la țară), similar — întrucâtva — celui zis « țurcă ». C. P.
- ghiull, vb. trans. IV. A face pe cineva să poarte mult timp *ghiula* : *l-am ~lît bine pe I.*—C. P.
- ghiúrá ! vb. impert. Vino ! — Cr. L. Popa Arieșeni-Turda.
- ghiuvéz (f. ~veáză), adj. Coloarea roșu-închis. C. P.
- ghivergic, s. a. Rasă de oi ~ ce se trimetea la Stambul. M. G. (Vezi : araman).
- ghizdeú, s. a. Talpa fântânii. P. T.
- giboune, s. Vasul în care curge țuica la cazan. I. D.
- gingițele, s. f. pl. Vezi la : rioară.
- gingirle, adj. [?] *Cafea ~*, potrivită. M. G.
- gioáblă, s. f. Cuțit, briceag rău (orice dichis stricat). C. P.
- gioávlă, s. f. Noroiu subțire. F. G.
- giorsăi, vb. trans. IV. A tăia în silă (iarba) ; a ascuți cu sgomot ceva (un firăstrău, ș. a.) cu o pilă. C. P. ; cf. giorsi, cu același sens. F. G.
- giovlăi, vb. trans. IV. A merge cu greu prin nămol. F. G. Vezi : gioavlä.
- giugeá, s. f. Cuțit rău, care nu mai taie. C. P.
- giugi, s. Vezi : tălpi-stejar.
- giuruí (a se) (prez. giúruie), vb. refl. și trans. IV. A (se) prăpădi, a (se) termina ceva fără a-i fi obținut vreun folos : *bani s'au ~ruit, laptele s'a ~ruit*, ș. a. C. P.
- giuruídlă, s. f. *A da cu ~*, puțin câte puțin (din cauza avariției). C. P.
- giuruíta, s. f. Sin. *giuruială* ; a umbla cu ~ = cu cărpeala, cu puținul. C. P. ; făgăduială (juruință) : *mama a cumpărat jucării copiilor ca să-și ție ~ruíta*. Ș. V.
- giuvargileá, s. f. Silitră pentru muniții. M. G.
- givot : principal. I. N.
- glagoáre (glagórie), s. f. Minte. F. G.
- glájă, s. f. Sticla lămpii. B. G. 1.
- glénie, s. f. D. buruienile ce cresc prin grâu năpădindu-l (și grăul parcă e pod). C. R.
- glodítă, adj. D. mătură când a fost folosită prea mult și a rămas puțin din ea. Arpașu-d.j. (Făgăraș).
- glogoáză (pl. ~goáze), s. f. Diferite corpuri străine (gunoaie) din fasole și grâu. F. G. (Vezi și : golgoază).
- gloldăni (prez. ~năse), vb. trans. IV. A morfoli ceva în gură, a mânca cu greu (din lipsa danturii) dând mâncarea din colț în colț. C. P.
- gloderi, vb. trans. IV. Se zice atunci când oile sau caii mănâncă iarba de parcă ar scoate-o din pământ. F. G.
- glován, adj. Amețit, nepriceput. N. E.
- glujdeú (pl. ~deúe), s. a. (Uzual la pl.). Bețe de ogrinji sau de altceva. Sin. găjdeie. C. P.
- goángan (pl. ~ni), s. m. Vezi : șuşumete.
- gobicí, s. pl. Ciuline, ghindă prefăcută. C. V. 2.
- goblizău, s. m. Băietan voinic și rău. E. I.
- gógă, s. f. *A sta ~*, a sta bolnav. C. V. 2 ; partea de sus a cuptorului. P. T.
- gogleáză, s. f. Poreclă pentru o femeie neîngrijită, nechivernisită. C. P. (Cf. mai jos : golgoază).
- gogoáșe, s. f. Fructul clocotișului ; umflătură. C. V. 2.

gogoloáŃe, s. pl. Cartofi. I. Gherman, Huniedoara.

gogoroáŃe, s. f. pl. BucăŃi de zahăr. C. P. (Tárn.-Mc.).

góit, s. Plâns cu glas. C. G.

gói(u), s. În expresia: *om să nu-l iai dintr'un ~ la acátare, dar în fond nu e nimica*. M. C.

gójí, vb. trans. IV. A cânta fetele pe mireasă (la nuntă). C. G.

golgoúzá, s. f. (Poreclă pt. o) femeie urită și nechivernisită (rău îmbrăcată, desmățată). (Vezi: **goglează**). C. P.

golgotíui, s. f. pl. Sfărămături de frunze, gozuri. C. V. z.

góndă (pl. ~de), s. f. Insecte mici de tot soiul. C. V. 1.

gopúș(i), s. adj. Cal ce șchioapă de picioare, alternând. B. G. 1.

gorbán, s. Petrecere la botez, sau la tăierea moșului copilului. F. G.

góteá, s. f. Bibilică. M. I. (Năsăud).

goťóiu, s. {Nu dă sensul}. C. G.

goví, vb. intrans. IV. A trage rău cuiva, *a cobí*. F. G.

grameíri, s. m. pl. Cartofi. M. I. (Năsăud). (N. B. Din **grampir**. D. A.).

graní, s. *Canedă*. P. T.

gráori, s. pl. *Gânsce* sălbatice migrătoare (ce umblă cârduri) numite și *gálduz*. (Deosebite de *gáiorile* cu pene albastru-pestrițe, care intră iarna în podurile caselor, la cucuruz, unde sunt prinse de pisici). C. I.

grápă, s. f. (Fig.). Femeie mare, «negreblată» (= nepieptănată). C. V. z.

greminíŃies, s. m. Nume de nor care poartă grindina. C. G. (Vezi: **solomonar**).

grífel, s. a. Stil, condeiu. V. S.

grindinară, s. f. În versurile pop.:
Să coboară trei rioară.
Și cântară'n grindinară. C. P.

grinzi, s. f. pl. Lemne de plută mai mici decât *trincheții* (plută de ~). Ș. V.

groápe, s. f. pl. *A lucra cu ~*, a broda. (Jug.-Ban.).

gróhniță, s. f. Groapă mare, spărtură în fața casei, — care e de lut și unsă, netezită; exagerare. C. I.

grúie, s. f. pl. Gâște sălbatice. C. G. (Bălan-Someș).

gruiț, s. (m.). Nume de hotar. (Sensul lui ~ e necunoscut în Ciubăncuța). C. G.

grúmbuh } s. a. Cadastru. P.
grómbuc }

gruși, vb. intrans. IV. A arunca cu bulgări de pământ sau de zăpadă. (Sin. *bruji* (*bruși*). M. I. (Gorj). Vezi: *ímbruji*).

guberniță, s. f. Troană (gripă cu dureri de cap și indispoziție generală). C. R.

guj, s. m. Cloșan. G. Teodorescu, Brebu-Maram.

gújbă, s. f. Legătură sucită. N. E.

gunoiáŃă, s. f. Gunoiu mic (căzut în ochiu, în lapte). C. P.

gură-bogată. (D. un om) guraliv. Ș. V.

gurdúnă, s. f. Colibă mică. (Tárn.-Mc.).

gúșă: *ce-i în ~ și după ușă*, despre cel care nu-și ține secretul (d. el se mai zice că «*a mâncat picere de găind*»). C. R.

gușailă (*gușeală*), s. m. Poreclă pentru gușat. C. P.

gușaimán, s. m. Sin. *gușailă*. C. P.

H

habú! Interj. Ian vezi! Ascultă! (~ *tu Ileană, unde ai pus furca?*). Poftim! S. I. 3, D. E.

habtác, adv. *A sta ~*, tăcut, liniștit. (Tárn.-Mc.).

hábúdie (pl. ~búdie), s. f. (Uzual la pl.). Buruieni de tot soiul înalte (și în stare de sălbăticie). C. P.

hae, s. adv. *I-a venit de ~* (d. cineva care se credea mare, puternic, rezistent), a fost supus de unul **mai** puternic... (*boala i-a venit de ~, milităria i-a dat de ~*). C. P. și F. G.; s. a. Obișnuință, exersare: *calul sau boul nu și-a făcut haecul pentru tras*... F. G.

hăcui, vb. (trans.). IV. A împiedica respirația. C. V. z.

hacănă-beșleău! (Expresie porunci-toare pt.) *dă-te mai la o parte! mai hacana*, sau ~. C. P. **Vezi**: **acănana**.

hădarăgă, s. f. Căruță dărapănată. (N. B. *hodoroagă*). Ș. V.

hădărău, s. m. (adj.). Poreclă pentru omul înalt și cam prost; un lucru mare și necioplit. C. P.

hăgân, s. m. (adj.). Urît: *ce ~ de om ești!* N. T.

hahalără, s. f. Termen de batjocură pt. cel ce vorbește vrute și nevrute, fără socoteală: *ce stai să ascuți pe ~ asta de om?* S. V.

haibele, s. f. pl. Călărașii de Galați purtau genți de mușama și ~. M. G.

hăid(e)a-hăid(e)a, adv. *A umbla ~*, în neorânduială cu lucrurile, fără socotință: *vitele și oamenii au făcut iarba ~*, *au rupt gardu ~*. C. P. (Cf. *hoidea-boidea*. *Codin*, O s. c.).

haiecu, s. Vapor. C. V.

hăiște (s. f.), adv. Cu totul... , de tot... : *grădina are gardurile ~ = rupte complet*; *cămașa e ~*; *casa a rămas ~ de lucruri = goliță de tot...* C. P. și F. G.

hăitău, s. m. Gornic, pădurar. D. V.; cerc la vișă. F.

hăitul, vb. trans. IV. A lega via. F.

hajboti, vb. trans. IV. A arunca ceva cu sgomot în apă. C. G.

hăji, vb. IV. [Nu dă sensul]. B. G. 1.

Hăla, s. m. Dracul: *fir'ați ai Hăluia!* N. I. Din pronumele *ăla*, *ăluia*.

halăiu (pl. ~lăiuri), s. a. Ceartă mare cu vorbe injurioase, gălăgie; e (*hălărie*) *de cămi* ce sar să muște. C. P.

hălăoăie, adj. (D. femeia) murdară, neglijentă (cu mâncarea, cu copiii). C. P.

halapăniță, s. f. Femeie sau fată înaltă. O. A.

hălărie, s. f. Sgomot de lume multă (cu răsete), hărmălaie. C. P. (Cf.: *halăiu*).

hălcă (C. P.)

hălcăță

hălcățu

hălcățea (C. P.)

} s. f. Bucată de carne ce stă să se desprindă, — care atărnă. C. P., F. G.

hălea (pron. substantivizat) cu înțeles colectiv: lucruri de diferite soiuri: *multe ~ mai sunt și pe lume*; *am cumpărat multe ~ d'alea*; (d. cineva cuminte): *se pricepe la toate ~*; *am încărcat căruța cu toate ~*; (cf. *toate cele(a)*, în Ard.). C. P.

halina, s. f. Postav dur. («Țara n.», Sibiu 1889, p. 158). M. I.

hăltăcâi } (a se), vb. refl. IV. Sin. **hăl-**
hăltăcăni } tăcări din Dicț. Acad. C. P.

hăltăm, adv. Cu pornire de a lua dreptul altuia: *nu cumpăr cu ~ că nu-mi merge bine*. Ș. V.

hăltăvénie, s. f. [Nu dă sensul]. C. V. z.

hămnic, adj. *Bețiv ~ = ordinar*, pătimaș — (în legătură cu o patimă). C. P.

hamu(l) și praștia: *a-și lua ~ = a se apuca series de lucru*; *a se încăpățâna*, *a-și face de cap*; *și-a cam luat ~*. C. P. și C. R.

hănănu adv. Gol, larg, liber, *orliște*, d. p. pantalonii sunt rupți ~ la tur, *gardul e ~*. C. P. (Cf. *onându*. *Codin*, O s. c.).

handólie, s. f. Partea costisă și dosită a unui deal (cf. *hareapă*). C. P.

handralêț, s. m. Ibovnic. Ș. V.

hănsuri, s. a. pl. O lature de hotar. C. G. [Nu se cunoaște precis sensul].

hanț! Interj. ce exprimă clănțănitura căinelui când vrea să apuce cu dinții. F. G.

hănțănoasă, adj. (D. o femeie) care vorbește multe. F. G.

hăpău

hăplău

} s. m. Om mare (înalt) și prost; nătărău, tontălău: *merge ca un ~*. C. P.

hăpșa, s. f. Silă, forță: *a-i lua cu ~ = cu japca*, fără voie. C. P.

- hărăbaie**, s. f. (adj.). Casă mare și golită de lucruri (și rău împărțită). F. G.
- hărăoăie**, s. f. O lature de hotar. C. G.
- hărăpână**, s. f. Clește. R. I. 1.
- hărăbareș**, adj. Necredincios în căsătorie, afemeiat. Ș. V.
- hărăbătă**, adj. (D. o femeie) rea de gură, palavragioaică, care nu-și stăpânește gura (vorbind vulgar), care destăinuește. C. P.
- hărău**, s. f. În expres.: *fi-ți-ar de ~!* Este imprecăția ce o aruncă mama asupra copilului plângăcios. C. R.
- hărăota**, s. f. Marfă adusă de negustorii ambulanzii. B. Marcov, Stohunaia-Orheiu.
- hareotăr** (pl. ~tări), s. m. Negustor ambulant. (Numele-i vine dela *Harcov*, de unde aducea marfă). B. Marcov, Stohunaia-Orheiu.
- hardabói**, s. m. pl. Cartofi. C. G.
- hareapă** (s. f.). *A se da ~* = pe cealaltă parte: *dă oile pe ~ ailantă!* *A face o ~* = aocoli puțin pe undeva. Sin. *handolie*. C. P.
- hărgaeu**, s. m. Prunc (copil de 2—4 ani). I. Sebastian, Arad.
- hărjit**, adj. Cu gura deschisă. C. V. 2.
- hărlă**, s. f. (adv.). Ceva în cantitate mare: *e lapte ~ pe piață, carnea e ~*, etc. C. P.
- hărlăvenie**, s. f. Murdărie la exces (în privința mâncării sau necurăteniei casei). C. P.
- hărléto** (pl. ~léți), s. m. Scripete. I. D.
- hărniș** (*hormigar*), s. m. Păzitorul cailor. Sebeș-Arad.
- hărniș**, adj. (D. un om) fonfăit, cu nasul turtit, vorbind pe nas. F. G.
- hărnașel**, s. Vezi: șpelt.
- hărș!** Interj. uzuală în expres.: *Hărș nemșesc, Că te'nălzeș!* (pentru cel îmbrăcat orășenește). C. P.
- hărșit**, adj. Horțait, stricat din încheieturi. F. G.
- hărșabă**, s. f. Femeie depravată, *haștie*. C. P.
- hartalăc** (pl. ~lăcuri), s. a. *I-am tras un ~ cu vecinul să mă pomenească*, — ceartă în gura mare. C. P.
- hărțaloage**, s. f. pl. Hărții, documente de tot felul, *hărțoage*. Ș. V.
- hărteo!** Interj. ce se adresează bouului, ca să se dea în lături, sau vacii — la muls — ca să-și mute piciorul. C. P.
- hărtiléan**, adj. Iute, subit. R. I. 1.
- hărțoi**, s. Locul rău unde se răstoarnă căruța. P. T.
- hașpău**, s. *Fântână cu ~*. H.
- haștie**, s. Cravată. P. T.
- hăștie**, s. f. Femeie depravată. C. P.
- hăște**, s. f. pl. Iepe. F. G.; *hăște (~ mâțe)* = coadele fetelor. C. P.
- hătișă**, s. f. Femeie în extremă depravare morală. C. P.
- hăulă**: *au rupt porcii gardul de au lăsat grădina ~*, (gol, lipsit de ceva). F. G.
- hăcimpeci** { s. (a.). Marmeladă de mă-
- hăciumpeci** { ceșe. A. Șiara, Târn.-Mr.,
Reg. Săseș (și Cluj).
- hegheduș**, s. m. Ceteraș. D. V.
- heia-mola**, In versurile: *Și mai auzeari strigând Și « heia-mola » cântând...* M. G.
- heleciugă**, s. f. Rest, rămășiță, lucru netrebnic. B. N. (În Năsăud: *hălăciugă* « casă rea ». S. Pop).
- heleş-beleș**, (*hêliș-bêliș*), s. Interes, habar, zor, nevoie: *ce ~ am eu de ei dacă vin?* *A fi de ~* = la buna plăcere a cuiva, la dispoziție. C. P.
- helin**, adv. Cu totul. E. Șimonca, Asnagiui-Sălaj.
- heliuri**, s. a. pl. Lucruri de trebuință. D. E.
- heredi**, vb. trans. (intr.). IV. A lucra. M. C.
- herédie**, s. f. Familie, neamuri, rubedenii: *a plecat cu toată ~ dia la plimbare*, la nuntă. N. O.
- heréghe**, s. f. Lipsă, nevoie: *n'am ~ de tine*. C. G.
- hereuș**, s. m. Toponimic: *Rătul ~ușului, pâraul ~ușului, dealu ~; Hărăoia*, lature de hotar; Valea Hării. C. G.

- heriăș** (pl. ~*ăși*), s. m. Copil neastâm-părat, secăturos, care umblă toată ziua pe râpi (și se joacă cu bolovani). C. P.
- herie**, s. f. *Herie de bolovani*, piatră mă-runtă (care te înțeapă la picioare), bo-lovăniș : *stau pietrele ~ pe drum*. C. P.
- heriûș** (pl. ~*ûșuri*), s. a. Pământ « pie-trișos », bolovăniș, *herie de bolovani*. C. P.
- hétică**, s. f. Oftică. H. V. — Din *hectică*.
- hiába**, adv. În zadar. C. V. *Iaba, geaba*.
- hidlaş**, s. Dușumea la coteț. C. V.
- hilbon** (hălbon), s. Un bazin afund cu apă într'o vale. C. G.
- h'îlipéști**, s. m. pl. În expresia : *Te umple de ~* = nu-ți dă nimic. C. P. (Cf. *Fi-lipești* (ad brânză). *Ciauş*, Gl. (II)).
- hinchéu**, s. a. Trăsură pe arcuri. C. I. 1. (N. B. *hintău*, Dicț. Acad.).
- h'iridă**, s. f. (Afară de *h'irida sobei* e și o) cutie fixată în ladă, în care se pun lucruri scumpe, bijuterii. S. I.
- hirtileán**. Cf. mai sus : *hârtilean*. C. V.
- hişigón** (pl. ~*góane*), s. a. (~ de păr). Suviță de păr — (la fete) — care stă cam izolată. C. P. Cf. *fişion*. (Pentru inserarea unui -g- cf. și *cârligonț* pt. *cârlionț*. C. P.).
- hliómp** (pl. *hliompuri*), s. a. Găteje sfă-râmate ; ghiuj, moşneag bătrân și ne-putincios. Runcu-Salvei (Năsăud).
- hoantiță** (pl. ~*tițe*), s. f. (Uzual la pl.). Vite multe ce nu aduc folos. F. G.
- hoblâncă** (a se), vb. refl. și trans. I. A se legăna (la mers) ; (a-1 scutura de haine pe cineva). D. E.
- hodfle**, s. f. pl. Oase mari (în ciorbă). C. P.
- hodóbe**, s. f. pl. (Nume de ocară). C. V. 2.
- hodoghîná**, s. f. Vizuină (gaură) adâncă și feroasă (cu râpi periculoase, cu *sur-pituri* adânci), scorbură adâncă. C. P.
- hodoroábă**, s. f. Un fel de baniță. P. T.
- hodrángi**, s. pl. Căneapă groasă ce se seamănă prin porumb (cf. *nalduri* — mai jos). D. E.
- hohláuri**, s. pl. *Coclauri*. C. P.
- holoángăr**, s. m. Fântânar (lucrător de fântâne). A. Filimon, Muncel-Turda.
- hóluri**, s. a. pl. Pliuri. (Trans.).
- honcăi** { (a se), vb. refl. IV. (D. o
honcâni { femeie depravată) se ~'câie
cu toji... C. P.
- hóndro-bóndro**, adv. Tot una, de colo până colo ; *a fi de ~* = la discreția oricui (pt. serviciu). C. P. Vezi : *andăra-bandăra*.
- hóra-bóra**, adv. Deavalma, clăie peste grămadă : *lucrurile în casă sunt tot o ~*. C. P.
- horăiță**, s. f. O parte de hotar. C. G.
- hóra-núții**, s. f. Danț țărănesc. C. P.
- horău**, s. m. Cel care « horește » (cântă). D. E.
- hordăi** (prez. ~*esc*), vb. trans. IV. A bate numai puțin laptele prins, fără să i se scoată untul. C. P.
- hordăit**, adj. *Lapte ~*, amestecat fiert cu nefiert. C. P.
- hóre**, s. f. Distanță mare de drum... : *până acolo mai e o ~* = departe până la scop. C. I.
- horéan**, s. m. Băiat mare. D. E. ; băiat sănătos. M. I., Sângiorz-Năsăud.
- horhoánă**, s. f. Cel care râde hohotind. D. E.
- horhomét**, s. Grămadă mare, multime de fructe (cf. *ndloagă*. C. P.). *A dat D-zeu ~ de prune*. F. G.
- horjóg** (pl. ~*jóguri*), s. a. Pieptar rău, cu sgrîpturi (care te sgârie), (cf. *horjo-tină*). C. P.
- horjotínă** (pl. ~*tíne*), s. f. Ceva rău ; haină rea, urită ; (fig.) femeie respin-gătoare, urită. C. P.
- horostăie**, s. f. pl. Unelte de lucrat la câmp : grapă, plug, etc. N. O.
- horzoábe**, s. f. pl. *Măță de fier* ce se leagă de picioare ca să nu alunece pe locuri costișe și înghețate. C. G.
- hoşpint**, s. Bătaie : *fi-oiu da un ~ s'o po-menești !* C. G.

- hostropăț**, s. a. Dans. (Sin. *juravel*). P. T.
- hotfotioe** | s. m. (adj.). Cel mototol,
hufiutiuc | motolog, căscăun, prostălău,
hututui | « calcă 'n străchini », într'o
 ureche. C. P.
- hotomoe** (pl. ~moăce), s. a. Fălmătuc
 de cârpe care înfășoară ceva, — multe
 obiele pe picior (de nu încap în opincă).
 C. P.
- hotopéuz** (*haitopeaz*), s. [Nu dă sensul].
 N. T.
- hotorăc** (pl. ~răce), s. a. Blana groasă
 ce stă de-a-lungul (și de-asupra) pa-
 rapetului unei săli, sin. *vântura sălii*.
 C. P.
- hotrélă**, s. f. Ragilă. I. N.
- hrăii**. *Valea ~*. Vezi : hereuș.
- hreause**, s. f. pl. Poame în general. D. E.
- hrebău**, s. a. Vas de lemn în care se
 culeg afine. M. I. (Maram.).
- hremui**, vb. trans. IV. A incomoda. C. G.
- hroăjbă**, s. f. Babă, femeie bătrână. C. V. 2
- hruban**. [Nu dă sensul]. C. V. 2.
- hubáv**, s. m. (adj.). Om cu figura palidă,
 bolnăvicioasă, anemică. Ș. V.
- húciu-marginea** (adv.). *A umbra ~* = a
 bate poteci lăturalnice, a da dosul. Ș. V.
- hudicăi**, vb. trans. IV. A striga tare la
 niște porci, la oameni, *a huidui*. E. I.
- hudubúie**, s. f. Pasăre mare răpitoare, —
 (ceva mare — ființă — care iese din
 comun, și femeie mare și urâtă (nătăvă-
 loasă). C. P.
- hudubăț**, s. adj. (D. o femeie) mare și
 grasă. C. V. 2.
- hudublăúă**, s. f. (Poreclă pt.) femeia
 mare și urâtă (proastă). C. P.
- hududui**, s. m. (adj.). Nătântoc, zăpăuc,
 « într'o dungă ». C. P.
- hudură**, s. f. (adj.). (Femeie-) om nebu-
 natic. C. V. 2.
- huhă**, s. f. Nume de ocară. C. V. 2.
- huhură**, vb. intrans. I. A tremura de frig.
 B. N.
- huidúmă**, s. f. (adj.). Vezi : uídumă. C. P.
- hujdulă**, s. f. Colibă, bojdeucă. F.
- hulpít**, adj. Lacom, flămând. F. G.
- hulúbă**, s. f. Casă veche (*edificiuri*). C. V. 2 ;
 uluci mari și late, (fig.) picioare lungi
 (mari) de femeie. C. P.
- hulúg**, s. m. ~ *de mălaiu* = paiul de po-
 rumb (după ce i s'a cules fructul) ;
 (cotorul se mai chiamă ~). Cristelu-
 Sălaj.
- Huncher** sau **Unchiav-Salahoriu**, ce au
 ridicat pe Măria-Sa Grigorie Ion Vodă
 dela Galați. M. G.
- húnie**, s. f. Vasul de lemn dela povarnă
 care servește drept pálnie pentru
 deșertarea țuicii din un vas în altul
 (are forma de vadră) ; (adv.) *grădina
 e ~* = cu gardurile complet rupte. C. P.
- hurduăie**, s. f. Vas mare, butie largă.
 F. G.
- hurdubéce**, s. Piatra cea mai mare din cele
 cinci, cu care se joacă copiii, arun-
 când-o în sus (: ~bécele *trebuie să fie
 greu și bine rotunzít*). Ș. V.
- hurdubéjuiță**, s. f. Femeie mare și dis-
 proporționată. F. G.
- hurdubeleu**, s. f. Belea mare, bucluc. C. P.
- húrdu-búrdu** (adv.). *Părul stă în cap ~* =
 vălvoiu, ca pus cu furca. C. P.
- hurduiálă**, s. f. Măncare cu sos prea
 mult și fără grăsime suficientă, afumată
 sau rău pregătită. (N. B. cf. *hordăială*.
 C. P.). B. N.
- hurduít**, adj. (D. om) cu gură mare,
 răstită ; zăpăcítă (cicălitör), năbădáios.
 C. P.
- hurul** (a se), vb. refl. IV. A se obosi cu
 lucrul. C. I.
- huruiálă**, s. f. Lucru mult ; (~ *de om*,
 d. un om foarte ocupat). C. I. și D. E.
- huruiít**, adj. Obosit. D. E.
- hușchi**, vb. intrans. IV. A fugi repede :
hușchește-o ! Șterge-o ! Fugi repede !
 M. S.
- húști**, s. f. pl. Colibe pe hotar. B. S.
- huștúpă** (pl. ~lúpe), s. f. Zarvă mare în
 lume, revoltă, fierbere socială, nenoro-
 cire ce se abate asupra lumii. C. P.

lutuehî, vb. trans. IV. A bate pe cineva până a-l culca la pământ (a-i trage o bătaie soră cu moartea). Ş. V.

lutupă, vb. intrans. I. A mânca ca porcii. C. G.

luşupân, s. m. Flăcău, clăcaş cu iţari şi opinci. E. I.; locuitor din satul Tăl-hăreşti. (Scutelnici aduşi acum 60 de ani de M-tirea Dobrovâţ din Bucovina, ca muncitori); om grosolan, necioplit la vorbă, opincar. B. N.

luşupêiu, s. Clacă de tors; furdărie—seara—de fete şi femei a căror muncă se înapoiază « pe ajutate ». E. I.

huzăr, s. m. Partea de dinapoi a plutei, (şezutul omului), (d. p. *Ion nu-i nici de dălcăuş, căci pune pluta cu zărul în chiciu*). Ş. V.

I (Î)

ialac, s. Teică — (« troc » în Teleorman) — din care pasările beau apă. I. A.

Iali-agasi, s. m. Şeful statelor creştine numit de Turci controlor la aprovizionări alături de un *subaşa* controlor turc. M. G.

Ianvârie, s. m. Ianuarie. (Cf. *Ionuar*, C. P.). S. G.

iarmă, s. f. uruială (*urluială*) de cereale (măcinate) pt. animale. I. A.

iarmulue, s. a. Manta. I. A.

ib(g)iv, adj. (D. o băutură sau mâncare) cu gust bun, înviorător, care prieşte bine. C. I.

ibî, vb. (in)trans. IV. A-i prii ceva. (În Zagra; în loc de a (se) *iubi* se zice *şi-şi draşi*, niciodată « se iubesc »). A *ibi* = a(-i) prii şi a (se plăcea); *îi ibeşte mâncarea* (d. om), ~ locul arinos (d. plante), ~ căldura, ~ ploaia, etc.; se *ibesc* = se înţeleg, se suferă unul pe altul; *nu-l ibeşte* (să meargă la nuntă) = nu-i admite, nu-l rabdă. C. I. (Cf. « Grecii *nu iubesc* să vadă Marea

Moartă ». Bolinteanu, *Calătorii*, I, pag. 189).

ie, s. m. Copil mădărit. C. V. 2.

idolôs (f. ~loăsă), adj. Vezi: inimă ~.

ielişte, s. f. (Golicuene, desbleuiaţă): *casa a rămas în ~* = fără adăposturi, bă-tută de toate vânturile; fără pereţi, acoperiş, etc. C. P. (Cf. *vieleşte. Codin*, O s. c.).

ieşşune, s. f. Termen de batjocură pentru femeia grăsuţă, căreia îi arde de joacă: *sare ca o ~*; (viţea frumoasă) (— afară de sensul « iapă tânără şi grasă »). C. P.

ieşniţă, s. f. Scrob, mâncare din unsoare cu ouă. H.

ieşîl (a se). (Prez. III. ~leşte) vb. refl. şi trans. IV. A (se) împreuna (d. cai). C. P.

igă, s. f. Plug. C. V.

igrîiu, adj. Înăcrit la figură: *băiatul a fost toată seara ~ nu ştiu de ce*. Ş. V.

îmbălăciuni. Vezi: *îmbălăciuni*.

îmbalansă (prez. ~sêz), vb. trans. I. A amâna un lucru, a lăsa cam încurcat, a nu *rătunji* deplin cu o chestiune, lucru ~săt = lăsat cam baltă, neisprăvit, nehotărît. C. P.

îmbârliţă (a se) vb. refl. I. (D. un animal). A se poticni la drum, în jug sau în ham. (D. Rădulescu, Rudari-Dolj).

îmbăşină (prez. ~nêz), vb. trans. I. A-i trage o bătaie cuiva, a-l forţa cu repezeală (a-l repezi) pt. a-l pune pe lucru. C. P.

îmblederi (prez. I ~rêse), vb. trans. IV. A împleti în mod grosolan (un gard de nuiele), a îngrădi numai de formă. C. P. Cf. mai sus: *bledărău*.

îmboghini (a se) (prez. ~nêz), vb. trans. I. A sta cu capul plecat supra unui lucru, a ţinea capul ~năt. C. P.; (Cf. *boaghe* « moalele capului » D.A). Vezi: *îmboghina*.

îmbomborât(ă), adj. Vezi: *bomborătă*.

îmbonghină, vb. I. Id. *îmboghina* (de mai sus). C. R.

- îmbubiță** (prez. I. ~bîț), vb. trans. I. A(-l) îndârji pe cineva, a(-l) îndemna la lucruri nepotrivite. N. E.
- îmbulii**, vb. (in)trans. IV. A toarce rău. Sălcea-Cluj. Cf. mai sus : **bulii**.
- îmbutuși** (a se), vb. refl. IV. A se îmbrânci : *s'au grămădit atâția oameni de mai să-și frângă coatele ~șindu-se*. Târn.-Mc.
- împândări** (prez. ~rêse) (a se), vb. refl. și trans. IV. A (se) risipi, a (se) răspândi în toate părțile și neregulat. C. P.
- împocălni**, vb. trans. IV. A împacheta. H. V.
- împungăce**, adj. *Stăpânirea ungureasă e ~*. (« Libertatea » Nr. 1, 1937, Orăștie, p. 3, col. 2-a). M. I.
- împungăli** (prez. I ~lêse), vb. trans. IV. A coase încet, migălos (și rău uneori) : a ~ un sac, ~ o cămașe mai rea ; (în mod răutăcios) : *ce tot stai de ~leală?* (= pierzând vremea cosând la nimicuri). C. P.
- in**. Vezi : **bate frunza inului**.
- înăclei** (*innăclâi*) (prez. ~cleșe), vb. refl. IV. (a se). A se scârbi de mâncare : *m'am ~lît de atâta fasole, de atâta post, mi s'a luat* ; a se sătura (de vieață amară), a se desamăgi. C. P.
- înăgiu**, adj. (D. om) răutăcios, răzbunător (cf. *a face în indăgie* = în necazul cuiva. C. P.). N. E.
- inanșit**, adj. Întocmit [N. B. tocmit], angajat : *am ~ un hargat*. D. M. (Cf. *năinii*, id. *Candrea-Adam.*, Dicț. Encicl.).
- înbălăcițni**, s. f. pl. Cuvinte obscene, vulgarisme. C. G.
- încălzî** : *vrea să se încălză*, pt. *încălescă*. (Cf. și formele scurtate : *coșe* (*cosește*), *nividê* (*nividește*) ș. a. Ift. Hortensia M-tirea Humor.-C. Lung. (Mld.).
- încăpère**, vb. Infin. lung. vb. *încăpea* : *nu-s di a ~père cu el ; nu să prindă el cu copiii că amu-i om de a șire* = fire) C. G. (Cf. mai sus : **ferire**).
- încetûe**, adv. Încetinel. M. I. (Năsăud).
- încehă**, vb. trans. II. A prinde (a coase definitiv) o cămașe. C. P. (și în Trans.).
- încehă bobocul** (*a se ~*). A (se) termina o chestiune, a nu(-l) mai lăsa să se folosească de ceva, *a (se) fitui* : *s'a ~iât bobocul ! de-acum n'ai să mai poftesti nici cât negru sub unghie !* C. P.
- înehielmăt**, adj. Împlinit, înzdrăvenit : *era ~ în spete și îndesat ca un trunchiu*. Târn.-Mr.
- înciocărlă**, vb. trans. I. A înjgheba, a alcătui un lucru pe nepricepute. F. G.
- înciotoră** (a se), vb. refl. I. A se lua la bătaie, a se înhăța la luptă : *flăcăii s'au ~rât la bătae*. (N. B. înclștat). Făget-Severin.
- înciupă**, vb. intrans. I. Mălaiele *înciupă*, se face *ciucăne*, se arată *ciupui* (peri). C. I.
- înconghilă** (prez. I. ~lêz și *înconghil*), vb. trans. I. A strânge cu multă sâr-guință (cu minuțiozitate și cu trudă) lucruri pentru gospodărie ; a combina una de ici alta de colo, pentru a face o treabă ; a scilpui (a economisi) : *iarna o 'nconghilăm cum om putea cu fânul de vite...* (cf. « *băieții încovilează* »... *Graiu și siflet*, 1934, VI, fasc. 1, 2, p. 19). C. P.
- încorûgi**, vb. intrans. IV. A cârmi cu carul, a face o abatere mai mică (un semicerc), — o cotitură. C. I.
- încorûgiteră**, s. f. ~tûra *drumului*, cotitură. C. I.
- încoșopeni**, vb. trans. IV. A-l încolți pe cineva la grea cumpănă ; a fi ajuns la sărăcie : *l-a ~nit lipsa și pe el !* F. G. și C. P.
- îndelétenu(l)** (*cu ~*), adv. Pe îndelete. C. P.
- îndopli**, vb. trans. IV. A ascunde, a chiti o haină (o cămașe). F. G.
- înduplecă**, vb. trans. IV. A tivi (o cămașe). Trans.
- înduplecătură**, s. f. Derivat dela *îndupleca*. Trans.

- inflăciune**, s. f. [Nu dă sensul]. M. I. (Năsăud).
- infurci** (a se), vb. refl. IV. A se lua la ceartă cu cineva (fără să-i producă su-părare mare). F. G.
- inșugăimăt**, adj. Aninat. C. G.
- inimă-idoloasă** = foarte rea. M. I. (Bre-zoi-Vâlcea).
- injerél**, s. m. Inginer. R. I. 1.
- înemerit**, adj. (D. cineva care) nu e în toate mințile, *nu-l mai nemerești în piud* = nu-l mai poți satisface (după voință-i), *lovit cu leuca*; într'aiurit, ză-păuc. (Trans.). C. P.
- inșongoi**. Vezi la : șongoi.
- (in)suli** (prez. ~ește), vb. trans. IV. A coase (ca cu sula) cu împunsături rare, — din repezeală. C. P.
- inșăiat**, adj. Amorțit, răcit. N. E.
- intent**, adj. (adv.). *Indentic* (= identic). F. G.
- intolnoacă**, vb. intrans. I. A propune ceva de făcut, a lua o hotărîre : *~noacă și tu ceva, stând degeaba, să nu ni se urască*. C. P. (Târn. Mr.).
- întrăfoșet**, adj. Neajustat la îmbrăcăminte (hainele sunt aruncate ca cu furca pe el). C. G.
- întrănadins** (*dănadis*), adv. Într'adins, cu dinadinsul. C. P.
- întrecăciune**, s. f. Întrecere de sine. (Ne-mulțumirea, celui încrezut în legătură cu tratamentul sau mîncarea ce i s'a dat). C. I.
- întrujinu-tău** (*întruh'inu- ~*), s. Întru-chipare, asemănare aieva cu tine. C. G.
- întunceătul**, s. m. Dracul. M. I.
- învăli-tiara**, s. Războiu de țesut. C. I.
- ira**, adj. Iute. M. B.
- irmic**, s. m. Partea de făină (de grâu) mai superioară tărâței. P. T.
- isa!** Interj. cu care se asmuță câinii. Ș. V.
- isbúi**, s. Căzătură : *am alunecat și i-am tras un ~ de am venit pe spate!* Ș. V.
- iștănție**, s. f. (Dorință) : *arătând d-ta ca un părinte a mé smerită ~*. Iorga, Studii și docum. XII, 107.
- isvăr**, s. (a). Vin fiert cu zahăr. P. T.
- ișănă** (*ișănă*), vb. trans. I. A mișca într'o parte și alta (un pom), a clătina; în expres. : *înjură de se ișănă pământul*. (Cf. a *hălțana* un pom, a-l scutura de fructe. C. P.). C. R.
- iuga!** Interj. Vezi! Cată! M. B. (Cf. *iga*, în Maram.).
- iv**, s. a. Cotorul chitanțierului (: *a dat barța* (= cuponul) și a rămas *ivul*). Vad-Maramureș.
- izăni** (a se), vb. refl. A se înstări : *s'a mai ~nit și omu... de când s'a însurat*; a se murdări, a intra murdăria în piele, în haine. F. G.
- izăreală**, s. f. Vorbă de ocară. D. E.
- izdăni** (a-și) (a se), vb. refl. IV. A-și trage originea, a se ivi pe pământ : *se vede că de acolo ne-am fi ~nit și noi nația lui Traian*. T.-Mare.
- izidu**, s. Expres. uzuală în blesteme. P. T.
- iznașe-zaherea**, s. f. Plata de zaherea. M. G.
- izvor**, s. a. Cu sens de « *râușeț* », — iar pentru izvor (propriu zis) e întrebuintată expresia *vână de apă*. M. S.

J

- jucă** (pl. *jéci*), s. f. Traistă, sac mic (în care se capătă). C. P.
- jăcărnă**, s. f. Traistă (*jacă*) mai mare și plină (de lucruri). C. P.
- jăghiută**, s. f. O legătură de 10 «jerbe» = *vearbă*. P. T. (Cf. mai jos : *jighiuță*).
- jăgueată** (*~ță*), s. f. Foculețul ce se face din paie la gura cuptorului și a sobei până ce se rumenește pâinea. S. I. (Cf. *zăgnală*, în Năsăud).
- juiță**, s. f. Începutură (cu vitele în holdă), mîncătură : *caii au făcut ~ în grâu*. C. R.
- jălúghiță**, s. f. Jurebie. Târn.-Mr.

- jălba**, s. f. În locuț.: *a-i fi d'a ~*, d. cineva care face un lucru (de care nu are plăcere sau) când e indispus. C. R.
- jalovișă**, s. f. Prăjină, băta lungă de bătaie pentru vite. F. G.
- jâmbălăcăș**, s. m. Griș. C. P. Blăjel (Târn.-Mc.).
- janghinos**, adj. Care face pe arogantul, — mareț, înțepenit în îngâmfare. C. P. și F. G.
- jăpeă**, s. f. Vâlcea, adâncitură. C. R.
- jăpiu**, s. a. Sgârietură sângerândă, jupuire de piele (în urma căreia se face *răcilă*). C. P.
- jăplîșă**, s. f. Groapă, spărtură în cale. C. V. 2.
- jărăghi**, vb. trans. IV. *A ~ vatra*, a împărăștia, a răscoli jărăticul — (N. B. *jărăgăiul*) — de pe vatra cuptorului cu văturai spre a încălzi cât mai bine vatra. S. I.
- jăreă**, s. f. Căciulă uzată, roasă. B. N.
- jărcișă**, s. f. Sin. *jălaghiță*. I. Cichi, Mediaș (Târn.-Mr.).
- jărtfă**, s. f. Abundență, belșug (din plin): *~ de mâncare*, *~ de bucate*, ș. a. C. R.
- j(d)geăucă** (pl. *j(d)găuci*), s. f. Scoarța oului sau coaja de bostan. (Cf. vb. *dejă(g)eoca*, *desghioca*). C. I.
- jebșine**, s. f. pl. *Apa miroase a ~*, — substanțe cu miros particular. Chariton Titus, Bănila-Storojineț.
- jecărie**, s. f. (Termen de mângâiere pt.) purcel. (Opus, de alungare: *jepărie*). C. P.
- jefălău**, s. a. Jaf mare de lucruri, de mâncare, pradă. C. P.
- jepărie**, s. f. Expres. de alungat porcii: *găș*, *~rfa naibii!* C. P.
- jereăzi**, vb. IV. *A fi lipsit de timpul necesar*: *n'am ~ zit* = n'am avut timp. R. I. 1.
- jereu** (a se), vb. refl. IV. *M'am ~cut la mână de a dat și sângele* = m'am sgâriat, jupuit la piele (prin arbori). C. P.
- jereuiălă**, s. f. }
jereuit, adj. } vb. *jereu*. C. P.
jereuitură, s. f. }
- jghebită** (pl. *~bite*), s. f. Jghiab mic (în care curge apa printr'o țevă într'un jghiab mai mare) la care se adapă vitele I. D.
- jidău**, s. Terasă de pământ. C. G. (cf. mai jos: *jidoghină*).
- Jidoghina**, s. f. Nume de deal (în Hășmașul d. j.). C. G.
- jigân**, s. m. (adj.). Om vârstnic, mare și tare (la salut: *e, bătrân și-amu-i ~!*). C. G.
- jigănie**, s. f. Animal mic, neînsemnat (insectă, goangă). F. G.
- jighiuță** (pl. *~uțe*), s. f. Jurebie mică. (Cf. și formele: *jăghiuță*, *jghiuță*, *gighiuță*, *jăbiuță*, *jărghie*, *jărbuță*). Trans.
- jignî** (a se), vb. refl. IV. *A se râncezi*, a se strica (untura sau carnea stătută sau rău preparată, căpătând un miros și gust stricat). F. G.
- jinárs**, s. a. *Vinars*, rachiu (de bucate). H. V. și B. S. 1.
- jipehișehî**, vb. intrans. IV. *A țâșni*, a musti (lichidul printre doagele vasului) a curge câte puțin: *~chêșehê vinul printre doage*. C. G.
- jipoiu** (prez. I. *~pôiu*), vb. trans. I. *A jupui*. C. P.
- jircă** } s. f. (adj.). (D. om) slăbănog și
jareă } înalt. F. G.
- jrloăie**, s. a. pl. Urmele ce le lasă șiroaiele apei de ploaie care vine torențial dela munte. Alex.
- jitie**, s. f. Boală, suferință (mai mult la animale). C. P.
- joădă**, s. f. (adj.). Cuțit sau secure care nu taie, stricat. F. G.
- joânghină**, s. f. (adj.). Vacă slabă, costelivă (: *~ de iapă*, *~ de scroafă*, *~ de vacă*). B. N.

joiéri, s. m. pl. Cunoscut numai în versurile populare :

Joiéri mici mari-a venit

Și din mare mărginare

Și ne-aduce plăvișoare... C. P.

jördă } s. f. (adj.). Fată înaltă. C. V. 2.
jordeă } și F. G.
jordilă }

jucuială, s. f. Execuție. C. V. 2. (Cf. mai jos : **juguială**).

jugalête, s. Nuia verde, sucită ce servește la susținerea *ștrejei* (lanșului) în care trag caii înaintași la plug. (El se leagă de gâtul cailor dela roată). C. R.

jughini (a se) (prez. **jughiu**), vb. refl. IV. A se scărpinga aspru (om sau animal) : *și unde nu începe a se ~ : jughia, jughia ! de gândeai că-și rupe pielea ! C. P.*

juglău (pl. ~glăie), s. a. *Juglul* (ce se pune la gâtul porcilor pt. a nu intra în grădini). C. P.

juguî, vb. trans. IV. Vezi : **juguială**. C. P.

juguială, s. f. Muncă servilă (și excesivă) în toate părțile împrăștiată, pt. oricine și oricând. C. P.

julău, s. a. Instrument de tăiat varza — ce se pune la murat — prin despicarea ei în două și scoaterea cotoarelor. C. Drăganu, Băița-Huned.

jumărós, adj. (D. un copil care mănâncă pușin) *lincav, scarandiv*, năzuos pt. orice mâncare. (N. B. cf. *Ńumărea*, po-reclă. C. P., Suslănești). C. E.

juravél, s. Dans. P. T.

jutruî (a se), vb. refl. IV. A se sili, a se forța. N. T.

K

kilóm, s. Greutate, greu) : *cine poate duce ~lómu' ásta de pământ? Sapa e ~ de grea*. F. G.

L

lăbășel, s. (a) Tigaié mică de lut în care se pregătește mâncarea. Ș. V.

lăbășeă, s. f. Dimin. fem. din *lăbășel*. Ș. V.

lăboș, s. a. Copaie, troacă de pâine. M. M. (Cratiță).

lăbunoáie (?), s. a. pl. Scânduri *negeluite* pe margini (pe unde se mai află coajă de copac). (N. B. *lătunoáie*). B. G. 1.

lăbu-pópii, s. *La ~* (piciorul « *dealului-pópii* ») se află rămășițe de vase ale omului preistoric. C. G.

lăcătul (a se), vb. refl. și trans. IV. A (se) *alcătui* bine, a se îmbina exact (d. p. scândurile, doagele...). C. P.

lăcră, s. f. Obiect de ținut brânza. B. G. 1.

lăcre, s. f. pl. Porțiuni mici în care se împarte câmpul de cosit. N. I.

lă-ge : *mă duc ~ Ion*, la alde. M. N.

Lăcuri (*la ~*), s. a. pl. Nume topic (o parte de hotar). (Cuv. *lac(uri)* nu e uzual ; el e înlocuit cu *tău* : *tău-lacului*). C. G.

lăiă (a se), vb. refl. și trans. I. A se spăla pe cap (*a la*, în alte părți) ; *lăiu, lăiái, lăiái, lăiánd*, etc. C. P.

lăji, s. m. pl. Locuitori de prin Sinope și Trapezunt. (La Schele se întâmplau dese certuri între *crújii lăji* de prin Sinope și Trapezunt cu cărașii Moldoveni). M. G.

lășcănî, vb. trans. IV. A palmui pe cineva. C. G.

lascov (f. ~ă), adj. (Om) bun la inimă. S. I. 3.

laspatoriță, s. f. Sculul de scos pe răschi-tor. Gănești-Covurlui.

lăstări, vb. trans. IV. A rări ceva, a îndepărta unul de altul (d. p. cuiele înfip-te în ceva...), *a ~* scândurile prea apropiate, parii dela un gard ; *a ~* un vârf (căpătăiu) de băș de lemn (crăpându-l în mai multe părți...). C. P.

lăște, s. pl. Tăieștei (din aluat tăiat mă-runt). C. I. 1.

laștioárá, s. f. Ușă (la casă, la odăi). Satu-Mr.

lăturáși, s. m. pl. Oameni străini care umblă prin oraș fără căpătăiu (ori

- ascunși prin sate, sau așezați prin slobozii). M. G.
- lău** (ind. prez. vb. a *la*) numai cu sensul de « *spăl haine* ». D. E.
- lăură**, s. f. (adj.). Epitet celor leneși și nesimțiți : *ești o ~ de om!* C. R.
- lăzărēt**, s. a. *Și-a făcut ~rētul* = timpul (de zăcere) ; *i-a trecut ~ rētul* = toitul, epoca, timpul critic. C. P. și C. R.
- leafă**, s. f. În locuț. : *a-i da ~* = a bate pe cineva. F. G. ; *a-i da de chaltuială, a-i da o chinzină (o chinzenică)* ; (leafă = partea lată care taie (a toporului, a cuțitului...)). C. P.
- leăp**, s. Știulete de cucuruz : *ce ~ de cucuruz*. Vașcău-Bihor.
- leăpă**, s. f. Mămăligă moale : *ce ~ de mămăligă!* C. P.
- leasă**, s. f. *A face ~* (d. un lan de grâu în care au intrat vitele și l-au încurcat). C. R.
- leaurd** (pl. ~duri), s. a. *Iaurt*. C. P.
- leaurdăr**, s. m. Cel ce face *iaurt*. C. P.
- lebernēu**, s. a. Haină scurtă. C. P. Târn.-Mică.
- lebeșă**, s. f. Mâncare îngroșată. D. V.
- lēciu**, s. Haină udă și noroioasă. C. V. 2.
- lefărgăiōs**, adj. Clevetitor, mincinos. (N. B. cf. *lefărgău*, id. *Pașca*, Gl.) C. V. 2.
- legă** : a ~gură, legarea firelor din țevă de *mudurariul* de dinainte. O. A. ; a ~gură *pânzei*, a începe, a (se) porni pe un lucru : *abia am legat și eu gură pânzei*, abia am început (ceva). C. P.
- leher** (pl. ~ri), s. f. Un instrument prin care se piaptână câlții, lâna ș. a. (ragilă). C. P.
- lelița**, s. f. (D. un) bărbat cu apucături femeiești. C. V. 2.
- leun**, s. a. Cosciug (: *să-i fac un ~ lui bietu I. că mur*...). F. G. și C. P.
- lēmne**, s. a. pl. Copaci, arbori, pomi. H. V.
- lemnūș** (pl. ~nūșe, ~nūșuri), s. a. Bățul subțire dela suveică, pe care se învârtește țeava cu firele. C. P.
- lemnūșe**, s. a. pl. Chibrituri. M. I. (Moții).
- lenșeturi** (lanșeturi), s. a. pl. Un fel de îngrădituri (de șipci) — în jurul casei. B. S.
- leoărcă**, s. f. Mâncare de proastă calitate. C. V. 2.
- leoărtă**, s. f. Cf. *leoărcă*. F. G.
- leș**, s. a. Corpul omului : *și-a'nnecat leșul*, d. cineva care a mâncat *desătul* la o pomană sau nuntă. C. R.
- leșcioară**, s. f. Ușiță, la grădini, făcută de regulă, dintr'o leasă. C. I.
- lespezău**, s. a. Lespede mare. În descântecul de mușcătura șarpelui :
Șarpe, șarpe, șerpăldă,
Ce stai sus pe lespăzău... C. P.
- lespezi** (a se), vb. refl. IV. *A se ~ de foame*, a scădea pânțele ca o lespede, ca o blană. (N. B. cf. *vitele sunt blană de flământe*. C. P.). C. I.
- adj. (Pronț. *lecio*, *lecios*). Aluătos
- let'iu** { la mâncare (*se face ~ în gură*),
- let'ios** { fără apetit (*aluat*) dar nu prea grețos. C. I.
- lēturi**, s. a. pl. Scândurile dela poartă. C. Filip, Doicești-Putna.
- leucăș**, adj. (D. un om) care merge strâmb, într'o parte : *păcat că-i chipeș dar merge ~*. Ș. V.
- leunăt**, adj. *Copil ~, într'o dungă, scrintit la cap*. C. E.
- leurdă** (*leurghiș*) (pl. ~zēle), s. f. [Nu dă sensul]. C. G.
- libirt** (și *libră*), s. Pasăre de noapte ; (fig.) fată. C. V. 2.
- libovire**, s. f. Dragoste. C. V. 2.
- liehū**, s. a. Colac de făină (calitate inf.), din aluat rău dospit, rău copt. B. N. și C. P. (Mediaș, Târn.-Mr.). *Vezi : liptiu*.
- lilīac**. În locuț. : a *rămânea ~*, a-l lăsa lefter ; *hoșii l-au lăsat ~, i-au furat totul ; am rămas ~* = la oale, m'am fituit. C. P.
- limbăriță**, s. f. Femeie certăreață. C. V. 2 ; un fel de *boală de limbă* (a copiilor

- care bagă foarfecile în gură),—a vite-
lor. C. P.
- limbrîe**, s. m. (adj.). (D. un om) piper-
nicit, slăbănog. F. G.
- limbuși**, vb. intrans. IV. A-i umbra limba
în gură, a lătra (un cățel sau altceva).
L. V.
- limbût**, adj. (D. un om) care nu poate
vorbi bine, gângav, balamut, *mutuligă-*
(contrariu dela ceea ce se atestă în
dicționare). C. P.
- lînea**. Vezi : **boghî**.
- lîneșu** (pl. ~ești), s. m. (adj.). Om rău
la inimă, fire acră, « răzitor », zeflemist
și bătăuș. C. P.
- lîneáv**, adj. Mofturos la mâncare. C. P.
- lîncirî** (a se), vb. refl. IV. A se spăla în
apă a se bălăci : *rațele se ~rêse în apă*.
D. S. 1.
- lînciurî**, vb. refl. IV. A spăla vasele cât
se poate de frumos, de curat. F. G.
- lînge**. Vezi : **pila**.
- lîngurîcă**, s. f. Osul (de jos) dela capul
pieptului. Ș. V.
- lîpă** } s. f. (fig.). Palmă dată peste obraz.
lîpio } C. P.
- lîpăni**, vb. (in)trans. IV. A lovi cu palma
producând sgomot. F. G.
- lîpe**, s. f. pl. Leșuri de gard. C. V. 2.
- lîpot**, s. În expres. :
« *Să nu-i iasă 'n drum*
Om fără lîpot bun. . . ». Vașcău-Bihor.
- lîptîu**, s. a. Scovardă, plăcintă subțire.
Trans. — Cf. **liehiu**, în Mediaș. C. P.
- lîșiță**, s. f. Furca de dinapoia carului
(inima carului). F. G.
- lîștră**, s. f. O ulcică de băut apă. R. I.
- lîvîncă**, s. f. Plăcintă din aluat de mălai,
amestecat cu unt, ouă, brînză, și care
se coace în cuptor pe frunze de cure-
chiu. (Are forma lungăreață de 20—25
cm., mai lată la mijloc și mai îngustă
la cele 2 capete). C. V. 1.
- lîzîre**, s. f. Răs nerușinat. (N. B. cf.
hlizi « a (se) rânji prosteste ». Dicț.
Acad.). C. V. 2.
- lîobă**, s. f. Bîrnă, scîndură groasă. C. V. 2.
- lîozbă**, s. f. Despîcătură mare de lemn.
B. N.
- lîobă**, (pl. lîobe). s. f. Surcea mare și
lată desprinsă (cu toporul) dintr'un
lemn. (Cf. mai sus : **lîobă** și **lîozbă**).
C. P.
- lîogher**, s. Arie. C. V.
- lîohăi**, vb. intrans. IV. A merge încet,
a lene. C. V. 2.
- lîohăncă**, s. f. Vas pentru spălat cămăși.
P. T.
- lîoîn** : *curge butia ~, curge sângele ~ =*
fără oprire. F. G.
- lîopîtau**, s. a. Cîrpător (curpător). M. M.
- lîospătură** (pl. ~pături). s. f. Surcea
lată, desprinsă cu toporul din trunchiu.
C. P.
- lîotru**, adj. Țanțoș, fudul, arrogant. M. B.
- lîoză**, s. f. Vișă de vie. B. S.
- lîuă**. A-i lua apa dela gură (dela moară),
a-l intimida, a-i lua pofta de a vorbi,
de a cânta, de a lucra ; a-i lua părul
foc : « *să nu pui mâna că-ți ia părul*
foc » = mănânci trînteală, bătaie. (F.
G.) ; a-l lua apele, a da de bucluc (*te-au*
luat apele = te-ai fiert, te-ai învățit ;
a-i lua ghîforli mării : *mi-au luat tot*,
lua-i-ar ~ ! A-i lua oful, a-l istovi de
putere : *dealu-ăsta mi-a luat ~ de nu-mi*
poci trage sufletul ; sin. a-i lua mau(l),
a-i lua venitul, a-l lăsa fără vlagă ; a-l
lua dîndăvînt ~ (*luat înde vînt*. C. R.) =
a-l apuca frigurile, bășicându-i-se bu-
zele. C. P.
- lîubzui**, vb. trans. IV. A pune rufe (că-
mășile) la fiert (: *după ce am fiert că-*
mășile le-am ~zuit). Ș. V.
- lîumpăy**, s. [Nu dă sensul]. C. V. 2.
- lîumpău**, s. *Sărdoaie*, curcubătă de tras
vin. C. V. 2.
- lîupăriță**, s. f. Boală de vite ; nume de
plantă. C. V. 2.
- lîupilă**, s. m. Lup. M. I. (Tg.-Jiu).
- lîupós**, adj. (D. om). Hrăpăreț, apucător.
C. V. 2. și M. C.

lūșcă, s. f. Patul care se face iarna în colibeile tăietorilor de lemne din pădure. E. Postatny, Vicovul d. s. — Rădăuți.
lūșcăil (lūșcăil), vb. intrans. IV. A arunca — de departe — cu apă pe cineva. C. P.
lutōs, adj. Trândav, greoiu, nătăvălos. (N. B. greu ca pământul, *ca lutul*, *plumbos*). C. V. 2.

M

măc (pl. **măcūri**, rar folosit), s. a. Necaz, mânăe de lungă durată, ură mocnită cu cel sfădit : *prea ții ~ atâta vreme !* = prea de neîmpăcat ; *nu poate nimeni să scoată măcul din țară*, nu se poate împăca nimeni cu de-a-sila. C. P.
măcū, s. f. Ciomag(ă) sdравăn(ă) : *i-a dat c'o ~ în cap și atâta i-a fost leacul*. C. P.
măcāhōn(u), s. Malaiul sau rămășițele pietroase de sămânță de nucă sau de floarea soarelui, din care s'a făcut uleiul. Chiștelnița-Orhei.
măcālău, s. m. Vârtejul sau *coarba* de care se învrtește sulul puțului. I. Ionescu, Izvoarele-Turda.
măciōră, s. f. Tăria (sau puterea) ce o capătă tutunul pus anume la foc. C. G.
mădărīt, adj. Vezi : *ie*.
mădrăgăli, vb. trans. IV. A cicăli pe cineva, a insista cu îndărătnicie pt. căpătarea unui lucru : *nu mă mai ~ atâta, dă-mi pace !* C. R.
măgū, adv. Cu toate că, deși, măcar că. E. Șimonca, Asnăgiu-Sălaj.
măgūduiālă, s. f. Îndoială, șovăire. F. G. și C. R.
măgūduīt, adj. Vezi : *măgūduiālă*.
măgārī (a se), vb. refl. IV. A se măcina, a se fărâmiți sau sdrobi (varul se ~rēște, dacă stă mai multe zile *neastămpărat*). D. G.
māhrăcūri, s. a. pl. Mărfuri de lemn. M. G. mal, s. a. *Mol* (nărnol). M. I. (Năsăud).
mălăīnă (pl. ~īni), s. f. Ogorul de pe care s'au tăiat strujenii de păpușoiu,

rămânând numai tuleile în pământ. (Similar *miriște*, după seceratul grăului). C. Z.

mălăicēōs } adj. Fărămcios, « zobicios »,
mălăișōs } ceea ce *se mălăișează* ușor (d.
 } p. o pară mălăiață). C. P.
mālferiu (pl. ~ferii), s. m. (adj.). Om de nimica (de condiție inferioară în soc.), prăpădit : *nu-mi fac eu chelemet cu toți ~ferii*. Ș. V.
māllicōs, adj. (D. om) greoiu, nătăvălos. (N. B. cf. *malac* « vițel de bivol »). Marcov, Stohunaia-Orhei.
mālții, s. m. pl. În versurile pop. :
Călții mālții torsu'iei
Pusei pânza când da frunza, etc. C. P.
māmnilă, s. f. *Namildă*. (N. B. În alte părți *manină*). C. V. 2.
māninișă, s. f. Vezi la : *omoteiu*.
mānāt, adj. (D. om) ciupit de vărsat, variolat. C. R.
māncă-nori ! (D. o haină) ~ *de frumoasă, de mândră* ~ (Cf. « *Și-a cumpărat buștraș de mânăcă nori nu altceva* ». Brăt.-Voinești, Călăt. îi șade bine cu dr.). C. P.
māncă de subt unghie. Se zice d. un om în ultimul grad de sgărcit. C. E. și C. P.
mānciu (pl. ~ciuri), s. a. (Eufem.). Posteriorul (mare) al femeii. C. P.
māndălăc, adj. (adv.). *Ca și mort*, aproape mort : *lăsat tot ~*, C. I.
 } s. m. Nume personal (fictiv) :
mānde } *umbllă calea lui Mandē*. C. G. ;
 } d. cineva cu încredere în sine :
māndea } *numai ~dea e în stare . . . ; își*
 } *face ~ case de te miri . . . ; ce te*
 } *pui cu ~* (unde pron. pers. *eu*
 } e înlocuit cu *mandea*, pt. calauda
 } să fie mai indirectă). C. P.
mandōacă, s. f. Frigătoare (cuptor pentru fripturi, *rer*). (Corespondentul cere să se corecteze cu sensul de aci, în *Glosarul d-lui Pașca*). L. V.
māngū, s. f. (Ironie) *ou de ~*, mic, stărpitură de ou. C. P.

- mânioasă**, s. f. Joc țărănesc în câte doi. C. P.
- mâniuță-gută**. Expresie ce se adresează copiilor când sunt mânioși. C. G.
- mânșug**, s. a. Lăstar de pădure. Alex.
- mânzu-dă-cu-sară**, s. m. Ființă fantastică ce se crede că umblă prin păduri după apusul soarelui. (Se mai zice și **murgu-dă-cu-sară**). C. P.
- măr**, s. m. O cracă de măr de ale cărei ramuri se prind cu ață roșie : covrigi, turte, ulcele, ș. a., care dusă la biserică și slujită, drept *căpețel* pt. mort, este dată cuiva de pomână. C. P.
- marafet** (pl. ~fături), s. a. Neadevăruri, nimicuri. C. V. 2 ; lucruri, obiecte diferite (adunate undeva) : *i-ați ~turile și pleacă, numai încurca locul aci !* C. P.
- mărăitură**, s. f. (Fig.). Fată, copil (care *mărăe* = plânge încet), — ceva sgomot. C. V. 2.
- marangóz**, s. m. Dulgher la șantierul de corăbii în port. M. G.
- maracliš**, s. a. Se zice d. alegerile din Parlament. C. V. 2.
- mareotéř**, s. a. Vas pentru flori. P. T.
- mardă**, s. f. Lâna măruntă ce rămâne după alegerea celei bune, în urma scărmanatului. (Fig. Fete multe și mici la horă). C. P.
- mărginare**, s. f. Vezi : **Joieri**.
- mărigân**, adj. Mărișor (d. un băiat : *de când nu l-am văzut, a crescut ~*). Ș. V.
- mărlă**, s. f. *A se face ~* = a se ghemui de frig (în pat, în culcuș), cf. *a da cu ghe-nunchii de gură*. C. P.
- mărlân**, s. m. (adj.). Țoapă (dela țară), necioplit, neumbat în lume, grosolan. C. P. și Ș. V.
- mărlăuz** (și **marlauz**), s. m. Nume topic și apelativ topografic : teren plin de piatră, lespeziș. (Notat greșit *Mărlanoz*, de *Răd. Codin* în *Muscelul nostru*, p. 110). C. P.
- mărturie**, s. f. Certificat (extract de cununie). P. T.
- mas** : *au ~ șoarecii în burtă*, se zice d. un copil care, cum se scoală, cere de mâncare. (N. B. cf. « *doar nu v'au mas șoarecii în pânțele* ». *Creangă*, Har. Alb). C. R.
- masă**, s. f. Cleștele dela sobă. G.
- mășnice**, s. f. pl. Plăcinte cu bostan. I. Cimfoeș, Galilești-Ismail.
- mășă**, s. f. Pirostii. B. S. 1.
- mășgóiu** (pl. ~goăie), s. a. Maț lung. C. P.
- măteală**, s. f. Sin. *tiribie*. P. T.
- măște**, s. f. (Fig.). Coadele fetei. C. P.
- măște** : ~ *acre*, răutăcios ; ~ *fripte*, sgârcit ; ~ *pestrițe*, rău la suflet. C. E., C. R.
- mătóc**, s. m. (adj.). Mărlan, cotoiu ; copil plângăcios. C. V. 2.
- mățós**, adj. Lincav, gingaș la mâncare. (N. B. cf. « *piscos* ». C. P.). C. V. 2 ; lacom, mănăcios. Ș. I. 1.
- máu**, s. a. Vezi : **venitul** (și : **lua**).
- măzărăr**, s. În expres. : *mărunt cum e ~raru(l), e ca ~raru(l)*, zdrobit, făcut fărâme (d. p. un obiect spart în mii de bucățele). C. P.
- măzărăt**, adj. Împeștriat, colorat diferit. C. G.
- măzgă**, s. f. Inima socului. F. G.
- măzgóri** (mai rar : **măzgoăre**), s. f. pl. Murdării, necurățenii (d. p. la vaci după fătare), materii cleioase, mucoase. C. P.
- măzgul** (a se), vb. refl. IV. A se muia pământul, a se face *măzgdă* (noroiu alunecos), brazda *se ~guéște*. C. R.
- méci**, adv. (adj.). *Ud meci*, liorcă. M. I. (Năsăud) ; opaiț. C. V.
- mécu**, s. (adj.). Om mărunt. C. R.
- méjdia**, s. f. Vezi : **țed**.
- mélă**, s. f. (adj.). (D. femeii) negospodine, care țin murdar prin casă. C. R. ; nă-tântoală. M. I. (Alimănești-Olt).
- méleine**, s. f. (adj.). Un soi de prune dulci. A. Șiara, Regh. Săsesc, Mediaș.
- méléc**, s. a. Nărav, obicei, tic (d. p. *vaca are ~* = dă cu piciorul, *omul are ~* = vine beat acasă). C. P.

- menzilgibăşa**, s. m. Căpitanul de poştă. M. G.
- menzilhanëu**, s. f. [Nu dă sensul]. [N. B. cf. turc. *menzilhane* « staţie de poştă »]. M. G.
- merëu**, s. f. *Mereaua comunei* = teritoriul, ţarina. I. A.
- merëu**, s. a. *Ruptoare* de spate (de « mijloc »), care te înţepeneşte : *mi s'a pus un ~ în spate...* (cf. *merintic*). C. P.
- mësa**, adv. *A cădea ~*, a fi victima unei întâmplări, a cădea în bucluc, a-l paşte ghilotina : *cazi tu ~ 'n pumnii mei!* C. P.
- mesărniţă**, s. f. Căsăpie. H. V.
- meselëu**, s. a. Bidinea. B. S. 1.
- meseli**, vb. trans. IV. A spoi. Târn.-Mc.
- meşelie** }
meşilie } s. Tufiş (tuferiş), lăstari. I. A.
mişilie }
- meştelëu** (pl. ~lëie), s. a. Băţ scurt şi gros (~ de sfoardă). C. P.
- meştelî**, vb. trans. IV. A mogoşi la ceva, a migăli (încet şi cam pe ascuns). C. P.
- metëu**, adv. *Este la ~*, d. cineva căruia singur i se lasă greul unei afaceri. C. R.
- mici**, vb. trans. IV. A micşora ceva. C. I. (şi C. P., Mediaş).
- microşi**, vb. trans. IV. A face pe 'ndelete un lucru, a migăli. F. G.
- Micuşul**, s. m. Dracul. M. I.
- mieaua lui Roman** : *Işi caută în pungă ca ~*, d. cineva predispus unei boli. C. R.
- mijgură** (prez. mijgură), vb. intrans. I. A ploua sau ninge încet (a cerne ploaia). P. — Vezi : mizguî.
- mindilicëu**, s. f. Femeie mică (şi răutăciosă). F. G. (N. B. cf. *mindiliche*, id. Rucăr-Muscel).
- minëiu**, s. a. Mănerul cuţitului. (Făgăraş).
- minöe**, s. a. Vânturătoare. P. T.
- Minunea**, s. f. Dracu. H. V.
- minunie** (pronş. *minun'ie*), s. f. Vorbă de ocară. D. E.
- mirăre** : *Nu-i ~!* N'aveţi de ce mulţumi ! M. I. (Sângeorz-Năsăud).
- mirăre** (pronş. *mn'irare*), s. f. Vorbă de ocară. D. E.
- mirătură**, s. f. Vezi : erucitură.
- mişeorî** (prez. ~rëşte), vb. intrans. IV, (D. vietăţi). A mişca încoace şi încolo. L. V. (Topa-Cluj).
- mişcotëi**, s. m. pl. Viermi « neadormiţi », — care mişcă fără încetare. (Cf. mişuneii, id. Rucăr-Muscel). C. P.
- miştö**, adv. Ceea ce e plăcut, « *fain* », bine executat : *a făcut casă miştö ; şi-a luat o nevastă ~ ; eşti ~ = bine* (aranjat). C. P.
- mistrëţ**, adv. *Se uită ~ = cu mândrie, desmierdat* (dar nu despreţuitor, nici simpatric), *ceva întrecăciune ; sătö ~ streută = nici prea deasă, nici prea rară*. C. I.
- mitărecă** (pl. ~tărei), s. f. *Mănătarcă* ; (d. cineva moale, fără energie : *este ca o ~*). C. P.
- mişîr**, s. *Urzeală de ~* (fire de urzeală). (Văşad-Sălaj).
- mitrică**, s. f. Extract de naştere. P. T.
- mizdrigăli** (prez. I : ~lëse), vb. trans. IV. A lucra ceva încet, cu întortocheri (d. p. răuri de cămaşe), a scrie încalcit şi neglijent (a executa ceva migălos). C. P.
- mizg**, s. (adj.). Om mărunţel. Sin. *cim-purus, cioropchie*. C. G.
- mizgăiu**, s. a. Mulţime de copii : *bietul om are ~ de copii!* S. I. 1.
- mizguî**, vb. intrans. IV. Începe a ~ = a ninge încet, schimbându-se vremea cu ploaie şi ninsoare, în ceaţă. (N. B. cf. *mizguie*, id. Selişte-Turda). C. E. — Vezi : mijgură.
- moălfă**, s. f. (adj.). Om slab, fricos. C. V. 2.
- moănga**, s. f. Soarta, veacul vieţii : *aşa îţi mănânci ~ cu el!* C. R.
- mocărfă** (boacărfă), s. f. (adj.). Expresii cu care se ocărăsc (în glumă) *fătuşele* mici. C. G.

- moei**, vb. trans. IV (prez. I ~eese). A morfoli o haină, o rufă în apă, încercând s'o spele, a o *spălăci în hălbe*. C. P.
- mocioli**, vb. trans. IV. A uda, a murdări. C. V. z.
- mocirlă**, s. f. Se zice *mocirlă* în loc de *ceață* sau *păclă*. E. I.
- mocneală**, s. f. (adj.). Femeie leneșe. C. V. z.
- mocoroănțe**, s. f. pl. Poame uscate în cuptor. L. V. (Topârcea-Sibiu).
- molă**, s. f. Bonetă ce o poartă femeile pe cap, sub *salincă*. P. T.
- modél** (f. ~lă), adj. Coloare roșietică (— deschisă). C. P.
- modolâne**, s. f. pl. Caise. L. V.
- modrigăli** (prez. I. ~lăște), vb. trans. (și refl.) IV. «Tortul de cânepă se ~lăște cu cenușă și se pune grămadă, apoi se spală în apă rece și se pune în leșie». (Banat).
- modrogoăie**, s. a. plur. (Eufem. pt.) testiculele copilului. C. P.
- mofológ** (*moșolog*), s. (adj.). (D. un om) prostuț și cu mers urit. F. G.
- mogăi**, vb. intrans. IV. A umbla încet. Gh. Dobrescu-Beșteleoia.
- mognit(ă)**, adj. Stricat, cu gust rău (d. alimente). D. E.
- molceág**, adj. D. un om ~ (încet la treabă), *țuică ~ceágă* = puțin tare. C. P.
- molén**, s. (*Polen*?). În versurile populare : «*Brazi înalți și 'ncruciași*
Cu *molen amestecați*... ». C. P.
- molomént**, s. a. *Monument*. C. P.
- momârei** } vb. trans. IV. A-l ghionti pe
mormânei } cineva, a-l burduși pe cel
                  } căzut jos, îndesându-l și lovindu-l cu piciorul. F. G.
- momealeă** (s. f.), adv. În locuț. : *e prost momealcă* (*e o ~ de om, stă ca o ~*), d. cineva care nu știe ce să facă și ce să grăiască. C. P.
- momentoăse**. [Nu dă sensul]. C. G.
- mordie** (*murdie*), s. f. Vreme posomorită. C. G.
- mormânei**, vb. IV. Vezi la : **momârei**.
- moreoășe**, s. f. Pantă (?) de fier pusă (undeva) la cai. (N. B. în alte părți *moreoșe* «bleau la capul osiei»). C. V. z.
- moseoli** (a se), vb. trans. (și refl.) IV. (prez. ~lăște). A (se) mișca, a nu se astâmpăra. P. T.
- moșgeală**, s. f. Musteală de usturoiu pisat cu apă caldă pt. friptură. M. I. (Bran-Brașov). (Cf. **mujdai** (*must-de-aiu*) > **mujdeală** > *mojdeală*).
- moșioacă**, s. f. Un drug de lemn (perpendicular la capătul fusului ce poartă lanțul fântânii) — care are la capete două greutăți, în care sunt fixați doi fuștei de care se învârte cu mâna. S. Miclea, Buteni-Arad.
- mostofăleă**, s. f. O grămăjuie de cârpe, un ghimotoc, o *motălcă*. F. G.
- motoăște**, s. f. pl. *Șuvițe* (șuvițe) de păr smulse din capul femeii. Târn.-Mc.
- moțochină**, s. f. Spicul cu sămânță al firului de in sau cânepă. C. R.
- motohăliță**, s. f. (adj.). Femeie urită, rău îmbrăcată. C. V. z.
- motohoiu**, s. m. (adj.). (D. om) tăcut, nesociabil (care se decide greu la vorbă), singuratic. (N. B. Cf. și *mătăknie*. C. P.). B. N.
- motoji**, vb. (in)trans. IV. A lucra slab, prost, a spăla rău. C. V. z.
- motovi**, vb. (in)trans. IV. A măsura cu *motovelnicul*. Chiștelnița-Orhei.
- motrine(i)**, s. m. Mică legătură de bumbac, scul (mic). A. Roman, Mustești-Arad.
- motosală**, s. f. Lucrare înceată, anevoioasă. C. V. z.
- mov**, adj. Coloare de o nuanță cafenie-bălană. C. P.
- mucăesca** }
mucăesi } [Nu dă sensul!]. M. G.
- mușcăieșce** (N. B. *mușcăește* ?), vb. prez. IV. *Piatra ~* la împistritul poalelor ; lucră'nctet, nu grăbește, fi pică mucul din nas. N. E.

mîcăr (*pucăr*), s. m. Credincios din secta pocăiților. C. P. (Brașov).

mucherél, s. m. pl. Lemne rotunde de brad cioplite simetric pe două părți. Ș. V.

muciüg, s. a. Usuc de oaie. R. Dărăban, Voiniceni-Mureș.

mururáriu, s. Vezi : lega.

muháiu (pl. ~*háiuri*), s. a. (În batjocură). Căciulă mare urită : *cătai ~haiul și-a pus în cap!* C. P.

muhonie (*mohonie*), s. f. (adj.). Femeie grozav de urită mai ales la cap, ca muma pădurii. C. P.

muhumát, s. Munițiune, provizie. M. G.

múia, s. f. *A-l duce cu ~*, cu « zăhărelul », a-l momi, a-l miglisi (pt. a-l decide să primească ideea) : *l-am dus cu ~ până mi-a împrumutat plugul.* — C. P. (Cluj).

múlă, s. f. adj. Femeie, fată proastă. C. V. 2.

mureulî (a se), vb. trans. (și refl.). IV. A (se) scrinti (o mână, un picior). C. V. 2.

múrdie. Vezi : mordie.

múrgu-dă-eu-sară, s. m. Vezi : *mânzu-dă-eu-sară*.

muruelî, vb. trans. IV. Vezi : mureulî, id.

murui, vb. trans. IV. A tăvăli un straiu. H.

mușâni, vb. (in)trans. IV. A lucra încet și mărunț : *toată ziua mușânez prin casă.* N. E.

muștúe, s. a. (fig.). Gură (de om) : *te lovesc peste ~ de-ți sar măselele!* (cf. și expres. : *îți rup muzicuța*). C. P.

musurlî, vb. (in)trans. A căuta mirosind (cf. a mășâi, id. C. P.). C. G.

múter, s. a. Șurub. C. V.

mutós, adj. Cel care are membre mari. C. V. 2.

mutulígă (pl. ~*lígî*), s. m. Vezi : limbú.

muțurlúî, s. m. În versurile (către copilul din leagăn) :
Dragu' mamii muțurlui
Cum-i șade dibla'n cui
Și arcușu căpătâiu. . . C. P.

muzicánță, s. f. (Fig.). Gura omului. (N. B. *muzicuță*. C. P.). F. G. Cf. mai sus : *muștuc*.

N

năcâreúli, vb. intrans. IV. Vezi : *năcârli*.

năcârli (și *năcâreúli*), vb. intrans. A lucra fără tragere de inimă, în bătaie de joc. (N. B. cf. a *cârcâli*). F. G.

năcubi (a se), vb. refl. și trans. IV. A (se) revărsa apa, a *împândăra* (d. p. o turmă), a copleși. C. I.

nădünüța, s. f. Nadă, partea falsă de păr ce se adaogă la coadele fetelor. N. E.

năfăcâi (prez. I. ~*făcâi*), vb. intrans. IV. A umbla greu prin noroiu : *năfăc!* *năfăc!* *abia am ieșit din noroiu.* C. P.

năfrămușă de grumazi, s. f. Cravată. D. V.

naft(ă), s. Gaz, petrol. D. M., B. G. 1., M. B.

năfufănă (*nefufănă*), s. f. adj. Proastă (d. femeie), neînțelegătoare, neterează, *nătrăică*, *prostănac* (și acră la fire). C. P.

năgăbúiu, s. m. (adj.). Prost care face lucrurile pe dos (om de condiții sociale inferioare), *năbârgeac*. C. P. (Cf. « *nacabdu* », *prostănac*. Codin, O s. c.).

năgăreú (*năgârcea*), s. m. (adj.). Nătrău, om de neînțeles, *năgăbuiu*. C. P.

năglád, s. a. Lut galben (pentru oale, țigle, ș. a.). M. I. (Medeșfalău-Tg. Mureș).

năglág, s. a. Același *năglad* (de mai sus). Cluj. (« Comoara Sat. » (Blaj). I. Nr. 2, p. 15, în Notă).

Nahabițehi, s. m. Scaraoschi. L. V. 1.

nălăucă, s. f. (adj.). Femeie proastă, nemernică. D. E.

nălduri, s. a. pl. Sin. *hodrangi* (*hládani*, *haldani*). Năsăud.

nămúchieu, s. (Despre cusătură) *pe muche*, (Banat).

nănaflă, s. (adj.). (Poreclă pt.) *gângav*. C. V. 2.

- nanalău**, s. m. Perciune evreiesc, ciucure. C. V. 2.
- nanfe**, s. f. adj. (D. un om) mic de stat disproporționat, monstruos, cretin. B. N. ; lucru de nimic, fleac, drăcie : ce ~ o mai fi și asta ! *Ce faci ~ia asta de cuțit ?* Abstract : *ei ~ia naibii ca asta, parcă n'ar fi citov ! . . .* C. P.
- năp**, s. m. sfeclă. C. P. (Feleac-Cluj).
- năpârț** (f. ~pârță), s. m. (adj.). Om mare și prost, nătărău. C. P.
- năprōșnie** (*năprōșnie*), s. f. Un fel de prescură cu golurile dintre cornuri umplute. (Cf. *năpuroșnie. Codin, O s. c.*) C. P.
- năptiște** (N. B. *năpști*), s. f. Loc semănat cu *napi*, sfeclă. C. V. 2.
- nărtōs**, adj. (D. un om) țâfnos, arrogant. Ș. V.
- nas**, s. a. Nări. M. M.
- născodî**, vb. trans. IV. A izvodî, a scorni ; a iscodî (ceva în sens bun), a născoci (ceva în sens rău). I. Golescu, C. I.
- năsoci**, vb. intrans. IV. A merge greu prin noroiu, prin fân (când e mare), prin grâu, etc. F. G.
- năsōtea**, s. m. adj. Om cu nasul mare (: ești un ~). C. P.
- năsurliu** (*năsurliu*), adj. Obraznic, nerușinat, îndrăzneț, (« *îngroașe din nas* », « *și vără nasul unde nu-i fierbe oala* »). C. P.
- năsvlēg**, s. adj. Bădăran, necioplit, năvleg. (N. B. *nevleg* și *nebleg*. C. P.).
- nătăbăz**, s. m. (adj.). Nătărău, neblesnic. C. P.
- nătāng**, s. m. (adj.). Cel ce nu știe de glumă. D. E.
- nătra**, s. f. *A da ~*, a trage cuiva o urechială : *să vezi cum te mai dau ~ !* C. P.
- nătrūiu**, s. m. (adj.). (D. un om) prostănac : *măi, da ce ~ ești și tu !* C. R.
- năvāre** (f. ~că), s. m. adj. Cel (cea) ce nu poate vorbi bine, cu scăderi de ale mersului și auzului, *năbârgeac*. C. P.
- năvōd**, s. m. Câine mare. (N. B. *zāvod*, id. C. P.). C. V. 2.
- neāleoș**, adj. Mândru, fălos. D. V.
- neblēturi**, s. a. pl. Lucruri fără rost, prostii. R. I.
- neberēz** (f. ~reūză), s. f. (adj.). Nebunatic, năbădaios și prost. C. P.
- Nechemātu**(l), s. m. Dracul. M. I.
- Nechipēcea**, s. m. Dracul. (Sin. *Chipucaprii, Al-din-râpă*, ș. c. l.). C. P.
- nech(i)ūrdă**, s. f. (adj.). (D. o femeie) « pierdută de cap ». C. G.
- ne-dus-la-biserică** (adj.). D. un om cu care nu te poți înțelege, cam într'o dungă, « șuchiat ». C. E.
- Neghiūtă**, s. m. Dracul. M. I.
- negrēciu**, s. m. adj. Cel care e brunet. M. I. (Alimănești-Olt).
- negurā**, vb. trans. IV. A certa, a demonstra (« *a molesta* ») pe cineva : *nu mă mai ~ atăta !* C. G.
- nemințōs**, adj. Zăpăcit, aiurit. F. G.
- nemiri** (pronț. *nemn'iri*) (ase), vb. refl. IV. A se înrudi : *Ion se ~rēște cu tot satul*. Ș. V.
- nemleciță**, adj. (N. B. *neimblătită*). « *Funia să fie de orz sau de săcară ~* ». (A. Tomici, Cult. Albîn., p. 55).
- nemn'șug**, s. a. Rudenie, nobilime. C. V. 2. (Cf. *nemeșug*, id. *Candrea-Adam*, Dicț. Encicl.).
- néne**, s. m. Tată. R. I.
- ne-ogārłān**, adj. Sărac, clăcaș. (E ironia răzeșilor către oamenii din satul vecin). E. I.
- nesfārmīt**, adj. *Cucuruz ~*, nesdrobit, necurățit. C. G.
- Nespālātu**, s. m. Dracul. M. I.
- nestāșnic**, adj. (D. porc sau alt animal) nesățios, lacom. D. P.
- nevlēg**, s. m. (adj.). Vezi : *năsvleg*, id. C. P.
- nevōie**, s. f. Stropșeală. H. V.
- nezurică**, s. f. Vezi la : *niezurică*.
- ni !** Interj. Prin care faci atent pe cineva să se uite : *ni ! mă, ce-ți arăt !* B. S. 1.
- nicūi**, vb. intrans. IV. [Neprecis]. În expres. : *ce tot nicăi în zător ?* N. E.

nicăire, s. f. Îndrăgostire (exagerată). N. E.
nicări (= *nicăieri*). Vezi la : *rânsăn*.
niceréne : *să nu-i fie de de-ochiu*. D. E. —
 Din *nu-i fie rene* > *nu-ș-să-rene*.
nicială, s. f. (adv.). Cu anevoie, în silă
 (*se lucră cu ~*). N. E.
nici-ea-eum, adv. Deloc, nicidecum. D.
 Drăgușanu, Drăgușeni-Fălticeni.
nîu! Interj. cu care se alungă căinii :
nîu, jigodie! C. P.
nicelad, s. Lemn gros ; (fig.) om greoiu.
 N. T. și N. O.
niejât, s. Cerumenul din urechi. C. Pascu
 Gherman-T. Torontal.
nierédă, s. f. Eul, impulsul intern, rău-
 tatea : *~ lui, l-o îndemnat la lucru asta!*
 N. E.
niézură (*niezurică*), s. f. Lână de proastă
 calitate. L. V. 1.
nigaiós, adj. Migălos, cu multă casnă.
 H. Mihăescu, Uidești-Suceava.
n'îlván, adv. În expres. : *I-am spus ~ =*
hotărît, precis. (Puțin uzual). C. E.
n'îmără, adv. Într'o grabă, *pe nimereală*.
 C. V. 2.
nîmu, s. a. Interes, nevoie : *nu era în ~*
meu, nici în al lui. L. V.
nîmului } pron. nedef. Nimănuî. C. P.
nîmurúî }
nîmurúș, s. Semn, vigneta. C. V. 2.
nînge : *ninge să nu degere*, a da peste un
 necaz fără să-i producă supărare (: *mi-a*
nins să nu-mi degere). C. R. ; *îi ~ și-i*
plouă, d. cineva care e tot trist. E. I. ;
sunt de când a nins în căruță, de foarte
 demult, născut cu vremea. C. R.
nîniî (a se), vb. refl. IV. (D. flăcăi și fete).
A se pupu!, a se încânta unii pe alții,
 vorbind gură 'n gură : *toată ziua-i vâd :*
ni-ni-ni! și *ni-ni-ni!* C. P.
nîsfiălă, s. f. Rușine ; muncă. N. E.
nîțuvelî (sing. *nițuváră*, nu e uzual), s. f.
 pl. *Găcitori*, « brândușe de toamnă și
 de primăvară ». (Colchium autumnale
 L.). (Cf. *mițuvela*, id. *Candrea-Adam.*,
 Dict. Encicl.).

nîtvegîi, s. (Insectă) *cocoana-chiftirița* (co-
 ropișniță). B. I.
nizgubán, s. m. Nătărău mare. Almaș-
 Arad.
noájă, s. f. (adj.). Cuvânt de ocară pentru
 vite. D. E.
nojîjă, s. f. Gaură de opincă. C. V. 2.
nora 'n-blîde, locuț. pop. : *Vezi, de n'a*
da iar ~dele dela bucătărie! — când
 cineva nu umblă cu băgare de seamă
 cu vasele. Ș. V.
novéle, s. f. pl. *Ziare*. R. I. 1.
nucă, s. f. Fes. B. G. 1.
numeriză, vb. trans. IV. *A numerota*.
 C. G.
numî : *o numește sus*, se zice d. cineva care
 se socotește superior, care se mândrește
 fără motiv. C. R.

O

oala-mălăiului : *se păzește sau se teme*
de ~, îi e frică să nu fie înșelat. (E
 vorba de a se împrumuta de mălaiu cu
 oala, a cărei capacitate trebuie bine ob-
 servată ca la înapoierea împrumutului
 să nu înșele prin forma ce o are).
 C. R., C. P.
oără, s. f. pl. Cărd de pasări, orătenii ;
 (în sens peiorativ : *păduchi*). I. D.
oărdă, s. f. *~ rea = neam rău : rea ~*
e omul acesta, mâncată-l-ar fire, cine
l-o văzut! C. G.
oășdă, s. f. (adj.). Ceea ce e noroios
 (d. p. om, loc, haină), gunoios. C. V. 2.
obârlîc, s. Un loc al sobei în care se pun
 diferite obiecte. C. Lazea, Arieșeni-
 Turda.
obavlenie, s. f. Anunțare. P. T.
obiâl (pronț. *oghiâl*), s. a. Plapomă,
 saltea, mindir. M. B.
oborón, s. Locul unde se pune fân pe
 patru stâlpi rotunzi bătuți în pământ
 (un acoperiș care se ridică în sus prin
borți din *cornuri* legate de o prăjină). H.

- obrej(i)**, s. pl. Terasă. (Săcel-Maram.) ; nume de hotar și de persoană. C. G.
- obrejît**, adj. Împrejmuit, îngrădit slab. C. V. 2.
- obrișâr**, s. Carte de lucru ce trebuie s'o aibă fiecare minier pentru a intra în serviciul minei. N. O.
- ocără**, s. f. Femeie necinstită. C. V. 2.
- ociûc**, s. a. Mânunchiu (legătură) de fire de pânză de țesut (nume de capră). D. E.
- Octâmbri**, s. m. Octombrie. S. G.
- odomóc**, s. m. (adj.). Om care are un mers caracteristic : asvârle din picioare, când merge. C. R.
- odorênie**, s. f. Terminarea unui fel de muncă, în special arătura. M. I. (Alimănești-Olt).
- odovânie**, s. f. Exterminare, nimicire, piere (: bou-sur a căpătat numele de zimbru, care s'a păstrat în limba noastră până la odovania lui). C. G.
- ogârlan**. Vezi : ne-ogârlan
- ogârșît**, adj. (D. om) prăpădit, slăbit, de nimic. C. P. Târn.-Mr. Vezi : **ogrijit**.
- ogî**, vb. intrans. (și refl.). IV. A (se) plânge într'una pe același ton (copiii mici se *ogesc* = plâng încontinuu). C. R.
- ogidnie**, adj. Bolnăvicios, anemic, pipernicit (închircit) : *așa a fost el de mic, ogidnic*. Ș. V.
- ogillit**, adj. Trist, tăcut (bolnăvicios : *de mult stă ~ bietul ista !* (Se mai zice și de puii de găină ce stau cu aripele lăsate, când sunt bolnavi). Ș. V.
- ogôiu**, s. a. Un fel de joc cu mingea ; liniștire. C. V. 2.
- ogóvlu**, adv. *Mai cu ~*, mai încet. I. N.
- ográc**, s. Curte, ocol. (Banat).
- ogrijît**, adj. (D. om) slab, pipernicit, nedesvoltat : *ce ești așa de ~ ! ?* Ș. V.
- ogrinjós**, adj. *Fân ~*, sare ~joasă, — mare, nesdrobit(ă) bine. C. P.
- oiegós**, adj. Drum ghețos. (N. B. *alunecos*). C. V. 2.
- olár**, s. m. Parul în care se pun oalele sparte. S. I.
- olârș(a)**, s. f. Cârpa cu care se iau oalele dela foc. P. T.
- olecúță**, s. f. Cească. M. M.
- olicări**, vb. IV. [Nu dă sensul]. F. G.
- oltouănit**, adj. *Altoit*, bătut. C. V. 2.
- omencăsea !** Interj. cu care se alungă găinile străine din ogradă. C. P.
- ometea**, s. Poreclă pentru cel mincinos. D. E.
- ominti**, vb. trans. IV. A reține pe cineva dela lucru. M. N.
- omotéiu**, s. m. Om mare, o *mamniță* de om. C. G. Din **om** + suf. **-oteiu**. (Cf. *făg-făgoteiu, râncoteiu* < *râncă*). C. P.).
- ondrâni (hondroni)**, vb. IV. *A hondrâni*. C. R.
- opáleă**, s. f. Sin. *răptug* (cf. mai jos). P. T.
- opintéi**, s. m. pl. Un fel de bureți ce ies toamna, ghebe. Ș. V.
- orjâtele** : *merge (umblă) d'a ~*, fără să țină socoteală de ceva (d. p. de curățenia unei camere, unde intră murdar, — de iarba mare pe care o calcă în picioare de colo până colo, etc.). C. P.
- orliște**, s. f. Locul de pe care s'a secerat grâul. F. G.
- oroială**, s. f. Risipire de deal. (N. B. surpare). C. V. 2.
- oșcăit (hoșcăit, f. ~tă)**, adj. (D. vite). Slăbit(ă), bolnav(ă). Z. T.
- oșcăitură**, s. f. Vezi : oșcăit. Z. T.
- ostăvi** (a se), vb. refl. IV. A repauza, a înceta : *nu te mai ~vești cu lucru*. N. E.
- ostenitór** (pl. ~tóri), s. m. Oamenii ce dau ajutor la mesele mari dela nunți. Ș. V.
- ostrêș**, s. Vezi : fuștee.
- ostromeni** (a se), vb. refl. IV. A se folosi ; a se mângăia (a se consola). C. G.
- ostromite**, adj. f. pl. Alinate. C. G.
- ostrov**, s. a. (Fig.). Închisoare, parchet (d. cineva : *a înfundat ~ul !*). S. G.
- osug**, s. a. Vezi : uslug.
- oșelit** (f. ~tă), adj. (fig.). Beat, țeacăr, călit. C. P.
- ozdrêle**, s. f. pl. *Țanduri*. C. G.

P

- păcă**, s. f. *Mădăreala* fetelor și copiilor. C. V. 2.
- păciu**, s. m. (Eufem.). Țap. (Cf. și locuț. : *a se da de-a c. . . păciului*, *a se da peste cap*). C. P.
- padmécă**, s. f. *Pingică*. P. T.
- păduriciós** (*pădureș*), adj. (D. om) nesciabil, fire închisă, care nu iese în lume. C. P.
- pălhăi**, vb. (in)trans. IV. A face să răsuflă (o bubă coaptă, un cartof copt), *a face să păhăc*, *a răbufni*. C. P.
- păhúță** (pl. ~*húțe*), s. f. Bucată mică de pânză ce se pune subțioară la măneca cămășii. C. Z.
- păică**, adv. *Parcă*. F. G. și C. P.
- păi-dacă-nu** (sau: *dacă-nu*, *dacă-nu-cum*, *enum-nu*), adv. Da, sigur, firește. C. P.
- păiele**, s. f. pl. Îndemnuri de a mostra sau batjocori : *nu-i mai da ~ că-i destul de pornit !* Ș. V.
- pălângi**, vb. trans. IV. A fura enorm fără temere : *fură de ~gêște !* (N. B. cf. *fură de svântă*, *de stinge !* C. P.). C. R.
- păleacă** (*peleacă*), s. f. Bâzdoacă (de lemn) pentru bătaie : *când ți-oiu da cu ~leuca asta v'o două !* C. P. Vezi : *păleată*.
- păleută** (*pălete*), s. f. Bucată scurtă de lemn cu care se aruncă prin pomi după fructe. F. G. Vezi și : *pălcacă*.
- pălțicu**, s. a. Frig cu vânt și ploaie, (timp favorabil formării chiciurii sau *chidei*). C. P.
- pălimă**, s. f. Pomeneală : *nici ~ nu e de ploaie*. I. N.
- pălșu** (s. m.). *Merge ca ~ = pe furis, se strecoară pe lângă noi ca ~*. F. G.
- pălu**, vb. trans. IV. « *A desfăca* » cucuruz ; (a vântura, în ciur, boabele de cucuruz pt. a înlătura pulberea și pleava). C. I.
- pământe**, s. a. pl. Pământuri (d. p. ~ *cultivabile*). C. G.
- pămătuji**, vb. trans. IV. *A da cu pămătuful* (a vărui) ; cu alt sens : *am scăpat de durerea de gât fiindcă m'am ~jit bine* ; mai ~*jêște cel cuptor că prea-i încălzit !* Ș. V.
- panair**, s. a. Târg : *mă duc la ~ cu boarfe* I. A.
- păncă**, sf. Nătăfleț, *merge ca o ~*. C. P. (Cf. mai jos : *poancă* și *tancă*).
- panchioană**, s. f. (adj.). *Chiambaură*, femeie ce umblă « într'o ureche », « calcă'n străchini », « cu un ochiu la slănină și cu altul la făină ». C. P.
- păncu** (prez. III. *păncue*), vb. intrans. IV. (D. un bolnav). A zăcea lung, dormitând : *a mai ~euit așa câteva săptămâni până murit. . .* C. P.
- panđor**, s. m. Cantonier. D. V.
- panđar**, s. a. Venitul bisericii din vânzarea lumânărilor. Ș. V.
- pani**. Vezi la : *boghi*.
- panin**, adj. *Ponciș*, *pieziș* (om ~ ; *ce te uiți ~ ? Nu sta ~ că te doare gâtul, mijlocul. . . !*). C. P.
- panț**, s. a. Bucata de fier ce se pune pe lângă vergeaua casei ca să nu se rupă. [N. B. cf. *sbanț*. C. P.]. F. G.
- panțalii** } s. f. pl. (Apucături), furii, nă-
panțarále } bătăile celui necăjit. F. G.
- pânză-de-groasă** : *A da pe ~*, a vinde repede ceva (: *l-am dat pe ce l-am dat, pe ~*), a scăpa de un lucru rău, trecându-l în seama altuia, a vinde pe nimica toată. . . C. P.
- papacióe**, s. (a.). Pahar de rachiu : *pe I., toată ziua îl vezi cu ~cióeul în nas !* Ș. V.
- păpălúgă**, s. f. Fată, femeie înaltă. Ș. V.
- păpușă**, vb. trans. I. A strâmta, a îngusta un lucru, a-i reduce volumul : *a ~șăt opinca, de nu mai încape*. C. P.
- păpușoiu**, s. m. (În com. Ciubanca nu îns. *cucuruz*, ci) *legătura* sau mănunchiul de *pănuși* prin care crește cucuruzul. C. G.
- părăđău**, s. a. În înjurătură. C. P.

- paraóuch(i)e**, s. f. (adj.). (D. o fată, femeie) toantă, proastă, *într'o dungă: uite la ea, e ca o ~!* C. E.
- parapléu** (pl. ~pléuri și ~pléie), s. a. Umbrelă; pălărie mare; (haină care împiedecă la mers). C. P.
- parascovénie**, s. f. O înjurătură (nu prea serioasă). C. P.
- Pârâșu**, s. m. Dracul. M. I.
- părătúre**, s. f. Țol pe *laiță*, ori pe păreți. B. G. 1.
- paraúlă**, s. f. *A sta la ~* = la întrecere, în rând cu cei mari, a se egala cu... (d. cei mai mici sau mai inferiori din diferite puncte de vedere). C. P.
- parazól**, s. a. Umbrelă. I. G.
- părcănî**, vb. trans. IV. A înjgheba o masă, o ușă, etc. (înfundată cu *cruci* și cu *ochiuri*, ori *blănită* cu scânduri). Tr. Purșa, Ciceu-Hășmaș (Someș).
- pardáf** (pl. ~dáfuri), s. a. *I-a mers ~dáful*, d. un obiect sdrobot complet, țândărit, stricat; (și în amenințarea: *te trântesc de-ți merge ~dáfu!*). C. P.
- pârdálnie**, s. a. Foc, pară (de foc). În expres.:
«*Toarce, furcă, caieru*»
«*Toarci-te-ar [ardi-te-ar] pârdálnicu!*» C. P.
- pârgúlít(ă)**, adj. *Fărînd ~lítă* în unsoare, din care se prepară un fel de sos. C. G.
- pariátcă**, s. f. (D. un om care *știe multe că-i ~*, de demult, vechitură. Ș. V.
- părlăgică** (parlagică), s. f. (adj.). (Poreclă pt. o) femeie sau fată scurtă și groasă. (Pentru trecerea grupului *tl > rl* cf. și: *gârlej* (pt. *gâtlej*), *eorlon* (pt. *cotlon*) etc. C. P.
- pârlău**, s. «*Pârlău i dă în care pârlăie flînderele*» (= hainele). V. Literat, Luța-Făgăraș. (Cf. «*cadă* de ținut leșie». Philippide, *Orig. Rom.* I, pag. 736).
- pârlu**, adj. (Coloarea) cenușie; (*animal ~*, năpărlit). C. P.
- pârănăjúc**, ș. a. Saltea. B. S. 1.
- părpăgău**, s. m. În balade pop.:
«*A venit un Turc bătrân*
«*Cu barba de părpăgân*». G. S.
- părpăit**, s. m. (adj.). Cel care vorbește repede și neînțeleș. C. P.
- părpălúc**, s. a. Carne bătută și lătită cu ciocanul, se întărește și se frige pe grătar. Ș. V.
- părpălécuri** (numai la pl.), s. Rămășițe de crengi sau surcele (unde s'au cioplit lemne), crenguțe uscate, care ard repede. (N. B. cf. *părpăluri*, id. C. P.). C. Z.
- părpăriță**, s. f. Femeie; gură de răjniță. C. V. 2.
- părșe** (f), s. f. (Eufem.). Păine. C. P.
- parșivi**, vb. trans. IV. A murdări: *ți-ai ~vit pestelca de sos!* Ș. V.
- părști!** Interj. cu care se strigă iepurele. F. G.
- părțioúne**, s. f. pl. *Porțiuni* mici din ceva (d. p. din holdă, din săpătură, fânul se *cosește pe ~ și se adună pe ~*), parcelare de pământ, etc. C. P.
- părtíta**, s. f. Haină de cerșetor. C. G.
- păruștétș**, s. m. Par mic: *îl croi pe spinare cu un ~ dela gard...* Ș. V.
- păș**, s. m. Om cu căutătura pe subt sprâncene, tăcut dar îndrăcit (: *cu un ~ ca el nu te poți întovărăși*); s. a. un adaus la un dulap care-i prea scurt. Ș. V.
- păsăíálă**, s. f. Tăcere, oprire... C. V. 2.
- păsălu**, vb. refl. IV. *Vezi la: fugălu*.
- păsărici**, s. f. pl. (D. un om la beție se spune că are ~), arșag, furie. C. R.
- pășcăláu** (pl. ~láu), s. m. (Termen glumeț pt.) flăcău (*flășcău*). C. P.
- pășítúri**, s. f. pl. Împunsături rare de ac (sau de altceva), ici și colo. C. P.
- pasoș**, s. a. Bilet de vite. B. S.
- pașoveála**, s. f. O anumită lucrătură a trestiei de pe casă («se calcă în o parte și alta apoi se împletește»). B. S.
- pastélcă**, s. f. Șorț. P. T.
- păstúrá**, s. f. Față. B. S. 1.

- păsu**, vb. trans. IV. A potrive două bucăți de lemn una lângă alta. Ș. V.
- pătăchie**, s. f. Ciomag, prăjină cu care bați pe cineva (sau ceva). C. P.
- pățiu**, s. a. În expres.: *Numai eu știu de ~!* C. R.
- patic**, adj. Scurt de picioare. Ș. V.
- pătiéne**, s. f. pl. Foi uscate ce învelesc druga cucuruzului. M. I. (Năsăud).
- pătrău**, s. f. Trasul de seară al clopotului (și clopotul care se trage). B. E.
- patronic**, s. m. Monedă (de argint) de 15 parale (20 patronici = un galben). M. G.
- pătulăt(ă)**, adj. Culcat(ă), așternut(ă) la pământ (d. iarbă, holdă, ș. a.). C. V. 2.
- pătură**, s. f. Pliu (la cusătură). Trans.
- păus**, s. sg. Lumânare specială pentru mort, făcută din ceară curată (de lungimea mortului) în formă de spirală, și arde tot timpul cât stă mortul în casă. C. Z.
- pazár**, s. a. Târg (de vite) (: *facem ~zărul?* = târgul). I. A.
- păznu**, s. f. Un mănunchiu de 30 fire de tort. C. V. 2.
- pecete**, s. f. Citarea la judecătorie ori la altă autoritate. Al. Vlad, Mag.-Sibiu.
- pecia-pópii**, s. f. Bucata de colac ce o ia popa la biserică. D. Cutoveanu, Fântâna-Ban. (Dolj).
- pelehériță**, s. f. Carne « cu *pelețe* » (N. B. « *peletoasă* ». C. P.). C. V. 2.
- pelincă**, s. f. Cărpă cu care se înfașe copilul. P. T.
- pelețili**: *își trage ~* = e gata să moară (d. muribund). C. P.
- penáriu**, s. m. Liliac (planta). B. S. 1.
- péne**, s. f. pl. Flori. R. I. 1.
- pépe**, s. f. Urâciune, goangă, insectă. C. V. 2.
- pepenáși**, s. m. pl. Castraveți. P. T.
- pépeni**, s. m. pl. Castraveți. M. B.; cf. și expres.: *a ieși (a o scoate) la ~* = a ieși rău — cu pagubă mare — într'o afacere. C. P.
- pepoșe**, s. f. Un joc — (pentru fete) — cu cinci pietre sferice. F.
- perde**, s. f. Id. « *perdea* » de mai jos. D. S. 1.
- perdea**, s. f. Saivanul (din bârne și scânduri) pt. adăpostirea oilor (« *la perdea* ») pentru a fi exportate la Stambul. M. G.
- peremături**: *umblă după ~*, după nimica, zădărnicește vremea. C. G.
- perghél**, s. a. Joc copilăresc numit și « *de-a mîngea călare* ». C. P.
- perința**, s. f. Danț popular în câte doi. C. P.
- perlipsis**, s. a. Rezumatul de acte și documente (*uric*). M. G.
- peruște**, s. f. pl. Pere. B. S. 1.
- pezevénchiu**, s. m. (adj.). Om glumeț. R. I.
- pie**, s. a. Vreme ploioasă și neguroasă, friguroasă, cu fulgi de zăpadă și vânt: *ne-a apucat un ~ pe muscel de gândeai că...!* C. P.
- picătură**, s. f. Locul din dreptul streșinii unde cade ploaia; *prune de ~*, acelea care cad înainte de scuturare. C. P.
- pichirisit(ă)**, adj. supărat(ă), indispus(ă): *ce stai tot ~?* Ș. V.
- pieleánă**, s. f. Făină luxoasă de grâu. P. T.
- pieurát(ă)**, adj. Lovit(ă). C. V. 2.
- pielușine**, s. f. (În glumă). Piele (lungă și) subțire. C. P.
- pieptuș**, s. Cojoc ce se încheie pe laturi, pe umere și subsuoară. B. S.
- pieritură**, s. f. Cănepa mică de pe marginea cănepiștii, — *bobirci*. C. R.
- piftii** (pronț. *pipcii*). N. E.
- pila**: *a linge ~*, a îndura, a duce lipsa unui lucru: *lingeți voi pila, când n'o mai fi mama!* C. P.
- pliduri**, s. f. pl. *A bate ~* d. cineva, a vorbi semnificativ, « *bate șeaua să priccapă iapa* ». C. P.
- pilindrie**, adj. Mic, numai o țără. Ș. I.
- pilit** (pronț. *pt'ilit*), adj. Slăbit. C. V. 2. (N. B. amețit de băutură. C. P.).

piług, adj. Gol, sărac, calic. C. V. 2.
pipărat, adj. Scump; rău de gură. C. V. 2.
pipie, adj. Mic. C. V. 2.
pipotós, adj. (D. copil) plângăcios și supărăcios. C. R.
pireotî, vb. intrans. IV. A *pireoti* de somn. F. G. și C. P.
pirg, s. a. Ciocălțeu de lemn — de 2 palme — ascuțit la un capăt, pentru a face gaură în pământ, unde să se pună firul de usturoiu, etc. D. Cutoveanu, Fântâna-Ban. (Severin).
pișchirie, s. m. (adj.). Copil mic de tot. C. G.
pisilica, s. f. Mângâietor pt. *pisică*. C. P.
pișoălcă, s. f. Apă caldă ori sălcie, — sărată; țuică slabă. F. G. — Cf. mai jos: pușoărcă.
pișorcă, s. f. (adj.). (D. un om) care nu-și poate ținea udul. C. P.
piștări, s. m. pl. Vezi: biștari.
piță, s. f. (Termen de mângâiere pt.) *capră* (căpriță), după cum se și strigă: *piță-piță!* C. P.
pițugă, vb. (in)trans. I. A pișca de limbă. C. P. (Turda).
pititěl (pronț. *pichichel*), adj. Micuț. C. G.
pitărăcă, s. f. Porumb. (Vezi la: *sarmale*).
pitroșel, s. m. Pasăre mică ce trăiește mai mult prin garduri (de nuiele). C. P.
piua. (Fig.). *Harnic, iute ca ~* (în sens ironic), plin de lene, care nu se clintește din loc. C. P.
piură (pronț. *peiură*), vb. intrans. I. (D. pui), a piul de foame. D. P.
plăieș, s. m. Servitorul comunal. B. S.
plăiu, s. a. Plumbină. D. V.; drum prin pădure. T. N.
plămădeală, s. f. (Fig.). Femeie, om slabănog. C. V. 2.
plămânzii, s. m. pl. Plămâni. C. P.
plăncore, s. a. Făină de grâu cu drojdii, « *aluofel* » (se amestecă cu apă și lăsat moale ca plămădeala pusă la dospit și coaptă în grăsimi). D. S. 1.

plânge (*pământu' subț el*), d. cineva fără îndemn la muncă și veșnic trist. C. R.; *plânge cu patru șiroaie de lacrimi*, cu suspin, cu sughițuri. M. I. (Alimănești-Olt).
plășcău (pl. ~*căi*), s. m. (Termen glumeț pt.) flăcău (*flășcău*), (cf. pușcăluu, mai srs). C. P.
plat (pl. *plături*), s. a. Jghiabul de lângă puț pt. adăpatul vitelor. C. P. (Copsa-Mc. în Târn.-Mr.).
plăta-kuniței, s. f. Darea ce se plătea pt. vitele strănse la iernatic în așteptarea desprimăvăratului. M. G.
plăvișoăre, s. f. (adj.). Vezi la: Joieri.
pleășcă, s. f. (adj.). (În sens ironic). *Pălărie ~*, « *blegată* », urită, învechită. C. P.
pleăsnă: *a-l lua pe cineva în ~*, a-l zeflemiza, a-l ironiza, a-l lua « *în ciocu-opincii* ». C. P.
pléghelă, s. f. Plivirea grăului. C. I. 1.
pleoăță, s. f. (adj.). Femeie depravată. F. G.
pléscă, s. f. Cap, schelet. C. V. 2.
pleșcăniță (pl. ~ *căniți*), s. f. Părțile lemnoase ale paielor de cânepă, rămase în fuior, după melițat. C. P.
plevăs (*privas*), s. a. Creion, *plăivas*. C. I. 1.
plezări, vb. trans. IV. A răni, a lovi. M. I. (Năsăud).
plezerist, s. m. Un călător de plăcere. M. I. (București).
pliuțului, vb. trans. IV. A lovi cu palma udă (care « *pliuțuie* »). F. G.
pliteă, adj. Slabă, ruptă. F. G.
pliuird, adj. Zăpăcit, uituc (: *Gh. e un ~*). Ș. V.
ploaie, s. f. (Grămadă de) alice foarte mici pt. vânat păsări (« *ploaia Nr. 9 e bună pt. sitari* »). Ș. V. Cf. mai jos: ploiele.
plocioti (a se), vb. refl. IV. (D. un pom). A se apleca și a i se rupe crăcile. F. G.
plodân, s. m. (adj.). Copil, fată grasă. C. V. 2.

- ploiċle**, s. f. pl. Alice mai mari decât « *ploaia* ». Ș. V. — Cf. mai sus : **ploaie**.
- plópon**, s. Plapomă. M. M.
- plóșniță** } s. f. Mămăligă moale care —
plóștină } răsturnată din căldare — se întinde. F. G.
- poáge**, s. f. Lână aspră, fără păr ; *lândă*
poċită, încălcită, bătută. N. E.
- poale 'n brău**, s. f. pl. Plăcinte cu brânză ; (*foaia de aluat* în care e pusă brânza). Ș. V. ; **poală** (*multă*) = « sorocul » femeilor. C. P.
- poáncă**, s. f. (adj.). (D. un om) neghiob, prostănac (ironic : *cocoana lu ~!*). C. P. — Cf. mai sus : **pancă**.
- poċ**, s. a. Pachet. H. V.
- poċánie**, s. f. Pășanie. C. V. 2.
- poċát**, adj. Lovit. C. V. 2.
- poċereș**, s. (N. B. Sens neprecis). « *Urmă de copii* ». D. E.
- poċhec**, s. Vezi : **poċie**. C. G.
- poċherl**, vb. trans. IV. A fugări. C. G.
- poċhì**, vb. trans. IV. A lovi drept, a nimeri. F. G. ; (N. B. cf. a **popl** pe cineva = *a-l pona*, a-l pune la punct, a-l nimeri la pont ; « *a-i face pe pielea lui* ». C. P.)
- poċhinzării**, s. m. pl. Cuscii. M. I. (Gorj).
- poċhinzoreásă**, s. f. Femeia care stă pe lângă mireasă, în timpul nunții. F. G.
- poċlaș**, s. a. ~ *de nuiele* deasupra vetrei. B. G. 1.
- poċnetu**, s. În expres. : *Dă-l în poċnetu' că nu-i bun de nimic!* Ș. V.
- poċruț**, s. a. Covor mare, lat. B. G. 1.
- poċsie**, s. f. Mânie, ură : *mu țin ~ cu vecinul deși m'am înjurat!* Ș. V.
- poċăue** (pl. ~*deăcui*), s. a. Pod mic (punte) ; ~ *de ață* = ață lângă ață pt. un petec. C. P.
- podilărúș**, s. a. Portmoneu de piele. C. I. (Cf. mai jos : **poghilăraș**).
- podišór**, s. a. Bucată de pânză ce se dă de pomană la înmormântări. P. T.
- podmól**, s. a. Un fel de « *supărete* » lângă ușa dela intrarea în casă. D. S.
- podnóji**, s. f. pl. Lemnele pe care se calcă cu picioarele la războiul de țesut. T. N.
- podovághe**, s. f. (pl.). Sarcini. C. G.
- pogărciu**, s. a. Rămășiță de strugure în vie. F.
- poghilărúș**, s. a. Portmoneu. V. S. — Cf. mai sus : **podilăraș**.
- poieu**, s. [N. B. imprecis]. *A luat ~*. C. G.
- poiéghe**, s. f. Mulțime (~ *de oameni, de păduchi*, ș. a.). C. G.
- poitra**, s. f. ~ *lu Sf. Gheorghe* = a doua zi după Sf. Gh. (24 Apr.). C. P.
- póiu**, s. a. Sămânța ușoară de cânepă. Chiștelnița-Orhei.
- pojgárn'ie**, sf. Mulțime [?]. D. E.
- poleajen** } s. (adj.). (D. un loc) neted
polejen } la marginea unui delușor (: *e numai o țără de deal, încolo e ~*) ; pantă prea lungă a unui drum. F. G.
- polfăi**, vb. (in)trans. IV. A mânca lacom și cu gura plină, a *cefăi* (ca purcelul). C. P.
- póli imperiali** } s. m. Un fel de monede
poli rusești } rusești. M. G.
- polismán** (pl. ~*mění*), s. m. Polițist. C. P. (Tárn.-Mc.).
- polmán**, s. a. Pulpana mantalei. V. Copilu-Cheatră (Iara-Turda).
- ponolóe**, s. m. Larvă din metamorfoza broaștei. E. Postatny, Vicovul d. s.-Rădăuți.
- ponojii**, s. f. pl. Sforile ori beteliile care ajută la schimbarea itelor de țesut. F. G. — Cf. mai sus : **podnoji**.
- pontă**, vb. trans. I. Vezi la : **poċhì**. C. P.
- popa**, s. m. Stâlpu de subț *meșter-grindă* ; snopul din vârf. C. V. 2 ; deal stufos între hotarele com. Ciubanca și Ciubăncuța. C. G.
- popărștău**, s. m. (adj.). (D. un) om înalt, ieșit din comun, și prost. C. R.
- popl**, vb. trans. IV. Vezi la : **poċhì**. C. P.
- popșoi**, s. m. Păpușoiu. B. G. 1.

- porbgiși** } s. Cânepa mai mică de pe
porgiei } marginea cânepiștii. Boziaș-
 Năsăud.
- porlojênic** (pl. ~jênii), s. f. Glumă, povestire (glumeată). C. P. (Târn.-Mr.).
- poropâni** (a se), vb. refl. și trans. IV. A se vorbi în taină (pt. a pune la cale ceva), a-l momi pe cineva, *a-l duce cu șoșele cu momiele*, a-l șutuli (: *toată ziua se ~neșe, când se întâlnesc...*). C. P.
- poropâncălă**, s. f. Vezi : **poropâni**. C. P.
- porșie**, s. f. (Măsură de băut) decilitru C. V. (Blăjel—Târn.-Mc.).
- porumbiél**, adj. (*Cal* ~). Vezi la : **baltă** 'n fier. C. P.
- poșadic** (pl. ~dicuri), s. a. (Sens colectiv). Băieți și mai ales fete mici, scunde și nedesvoltate, *ieșite la horă*. (Cf. *poșindic*, id. *Codin*, O s. c. și *poșidic* în *Lungianu* « In Sărbătări » p. 74).
- posieli** (a se), vb. refl. și trans. IV. (D. un prosop, o haină) a (se) murdări de prea mult jeg și unșori ; (« *te poșiclești stând degeaba...* » !). C. P.
- poșoacă**, s. f. Terciuală, sdrobire (d. p. perele moi se fac ~ căzând la pământ). D. P.
- poșoe** (f. ~soacă), adj. (și s.). (D. rufe, haine, prosop sau altceva) soios, jegos, împâslit de murdărie. C. P.
- poșoci**, vb. trans. IV. A face prea soios de murdărie groasă. C. P.
- poșomoe**, s. m. (adj.). Om mic, scurt în picioare (ce merge împiedecându-se), un *moșulicd*. C. P.
- poșovăică**, s. f. Vezi la : **vârdăie**.
- poștă**, s. f. Scândură. M. I. (Năsăud).
- poștalău**, s. m. Factor, poștaș. D. V.
- postoclie**, s. f. Perină umplută cu paie. G.
- posúz**, s. a. Forța, puterea toată depusă pt. îndeplinirea unui lucru : *se pune cu ~súzul pe carte*, ș. a., cu toată puterea până la *a răzbi*. C. P. — Cf. mai jos : **topuz**.
- potânțău**, s. m. (adj.). Nemeritos, care e cel dintăiu la toate petrecerile și adunările. F. G.
- potecani**, s. pl. [N. B. neprecis]. *Poțoci*. C. V.
- poterși**, s. m. pl. Bulumaci (de lemn). F. G.
- potic**, s. Pripor. C. G. (Buru-Someș).
- potinji**, vb. trans. IV. A cârpi. C. G.
- potmól**, s. a. Pământul care servește pt. umplură de jur-împrejurul tălpilor unei case de lemn, ca să nu intre frigul. T. Adam, Arpașul d. s.-Făgăraș.
- poțoală**, s. f. (Termen glumeț). Țânc, puștan : ~țoála *te taie cu vorba* ! C. P. (Târn.-Mr.).
- potrăcân** }
(potrăcân) } s. m. Avocat. B. S. 1.
potroăcăr }
- potroacă**, adj. Vezi : **potroci**. C. P.
- potroce**, s. a. *A băga în ~*, a ascunde ceva adânc (pt. păstrare) spre a nu mai *da de el*. C. P.
- potroci**, vb. trans. IV. A face bucatele *potroacd*, a le săra excesiv. C. P.
- potrohôs**, adj. Burtos, pântecos. C. V. 2.
- potromoșit**, adj. Stricat ; ascuns, furat. C. V. 2.
- potvár**, s. Toc la gheată. P. T.
- povișcă** (pl. ~viști), s. f. Citațiune (de chemare la judecată). S. G.
- pözniă** (pl. **pözme**), s. f. (Mai mult la plur.). Nuiiele ce se pun pe clăia de fân. C. V. 2.
- probalău**, s. m. Om care probează. C. V. 2.
- prăbușală**, s. f. Munca ce se face, la încălăcitul viței altoite pe loc. F. G.
- prăclit**, s. m. Dracu. Ift. Hortensia, M-rea Humor (C. Lung-Mold.).
- prnhăghiță** (s. f.), adj. Puhav, fraged (: *pătăgelele erau ca ~hăghița, numai bune de bulion*). Ș. V.
- prăștie**, s. f. Cosoroaba casei. F. G.
- pristoriță**, s. f. Pământ de stropit (cu vârf ; *ce tot îi dai cu ~rița = cu clanța, cu gura*). C. P.

- prăvărit**, adj. *Lapte ~*, acrit și *strâns* (fiind pus la fiert). N. E.
- prăzlița**, s. f. Instrument de tors. E. Lipovan, Nicoliuț-Caraș.
- prăznî**, vb. intrans. IV. A strănuta. C. G.
- preâtecă**, s. f. (*A băut de*) a trecut peste ~ = peste limita (puterilor). C. P.
- prelestîț**, adj. Închircit, slab, rămas cu crescutul. C. V. 2.
- premeteă** (pl. ~têle), s. f. Bidinea de spoit; (fig.: *a-i da cu ~têaua = cu clanța*, a spori din gură). C. P.
- prepăt**, s. Căldură mare și zăduf de te aprinde. C. I.
- prepieciu** (pronț, *prepeficiu*), s. a. Zidul vetrei ce se continuă până la perete. C. I.
- preșeli**, vb. trans. IV. A plisa. Satu-Mr.
- prețî**, vb. (în) trans. IV. *A preți o vîndă*, o tendoană, a sări dela locul ei cu revenire la loc, (a (se) scrinti, (cf. chirurg. *distorsiune*). C. I.
- preucăna**. Vezi : unghilia.
- prigavor**, s. a. Petiția Gălățenilor pt. dreptate adresată de un *cinovnic* către un *dvorian*. M. G.
- prihodiște**, s. f. Deal. M. B.
- prilégiu** (*prilěj*), s. a. Pericol. (În Ciu-banca și jur). C. G., C. V. 2.
- primán**, s. m. Școlar începător. Târn-Mc.
- prindîlic**, s. (adj.). Fată, copil mic, ager. C. V. 2.
- priniteă**, s. f. Unealtă de prins pește. P. T.
- prinsătură**, s. f. Cusătura (« prinderea ») a două bucăți una de alta. Trans.
- pripăg**, adv. (adj.). Urgent, grabnic : *e ~ de lucru*. N. E.
- prisăcă**, s. f. Vale îngustă, seacă. C. V. 2 ; *a jucat pe surcele că s'a făcut ~*. F. G.
- prislopî**, vb. IV. La imperat. : *prislopesece* ! = lasă urmă ! (*Prislopcei = gropi de hotar*). D. E.
- prîta**, s. f. Policioară (la cuptoarele țără-nești); (fig. : *buzele (groase) ca ~*). C. P.
- priznilic**, s. m. Cel ce se învârte ca un fus. C. V. 2.
- prizvár**, s. Gang. C. P. (Blăjel-Târn.-Mc.).
- proávvă** (pl. *proáve*), s. f. (Ironic) mișcări de gimnastică, grimase triviale (d. p. fetele fac *proave* cu băieții la șezătoare ; (*a (nu) asculta la proavele cuiva*). C. P.
- probozî** (a se), vb. refl. IV. A se schimba la culoare, a se îngălbeni (*codrul se ~zêște la 6 Aug.*). Ș. V.
- prôcoiță** (pl. *prôcoițe*), s. f. Procoviță. C. P.
- procoród** (pl. ~rôzi), s. m. Procuror. C. P.
- proistă**, vb. trans. I. A plănui, a proiecta : *așa a ~stăt-o el, cum i-a plecat capul*. C. R.
- prologăr**, s. m. (adj.). Om sărac, proletar. C. V. 2.
- prosănie**, s. f. Cerere. P. T.
- prospătă**, vb. trans. I. (Fig.). A-l certa : *l-am ~pătăt un pic*, « i-am spus buchile ». C. I.
- prostăciune**, s. f. (adj.). Cel (cea) care e prost de tot : *o ~ de om*. C. V. 2.
- prostomól**, adv. *Cu ~mólul*, cu grămada. F. G.
- proțúe**, s. Batistă. C. V. 2.
- prúlhă**, s. (adj.). *Rachiu ~*. C. G.
- ptrua** ! Interj. cu care se mână oile undeva. D. E.
- púeăr**, s. m. Vezi la : mucăr. (În Rucăr-Muscel îns. « prost »). C. P. (Brașov).
- puchinisît**, adj. Mic, îngrămădit (d. scrisul care abia se poate ceti). Ș. V.
- púchîu**, s. Pată mare : *masa e toată numai un ~ de cerneală*. Ș. V.
- pucului**, vb. trans. IV. A împacheta. C. P. (Târn.-Mr.).
- puhoer**, s. m. Pasăre mică ce prevestește venirea puhoaielor. Ș. V.
- puicéda**, s. m. Personaj fictiv, simbolizând vechimea timpului : *asta-i de când cu ~*, « născut cu vremea într'un ceas » ; (lucru foarte vechi, d. p. « urmele de arături pe munte »). L. V.

puițe, s. m. *Puiucul mesei* = sertar. B. G. 1.
pújdină, s. f. Mulțime de copii. C. P.
pújlă, s. f. (adj.). Javră, câine mare. M. B.
púmg'í, s. m. pl. *Bumbi*. C. V.
pungí, vb. trans. IV. A coase urît și din repezeală (cu «*pășiturile*» (= împunșaturile rare), cu încreșturi ca la pungă. C. P.
pungós, adj. Încreștit (d. o pânză sau pânură). C. V. 2.
púni, s. m. pl. *Pumni*. Feresuariu, Baia-Fălțiceni.
puns, perf. vb. *pune*: *am ~ mâna*. (M. P.); (cf. *punése*. C. P.).
pup, s. Trestie pusă grămadă, *pănuș*. C. V. 2.
pupár, adj. Harnic, aspru, amar. C. V. 2. (În alte părți: *purav*).
púpáză, s. f. (Fig.). Femeie guralivă, — murdară; (fig.) *ține-ți ~!* = nu mai grăi. (C. V. 2.); *brânză de ~* = mâncare proastă. (C. P.).
pupáză (a se), vb. refl. I. *A i se ~ văzul*, a i se slăbi vederea (de bătrânețe, sau spus numai ironic) «*a da în orbul găinilor*». C. P.
pupuțare, s. f. Înfrumusețare, sulemenire, *gătare* (N. B. *împopoțonare*). C. V. 2.
purecalív, adj. Cam îndrăzneț, obrasnic, grosolan. C. P.
Purdálnicu, s. m. Dracul. M. I.
purécel (pl. *~cei*), s. m. «*Răuri*» mărunți la cămașe. C. P.
purecós, adj. Nărăvos. C. V. 2.
puricéi, s. m. Mâncarea (copiilor) cu miez de turtă peste untura din tigaie. F. G.
puritoare, s. f. *Răcăstăud* «*Schleusen*». M. I. (Bocșa-Mont.-Banat).
purli. Vezi la: *ușchi*.
purte (pl. *~rúci*) (pronț. *~rúsi*), s. m. Țiitorile dela un gard («*Geländer*»). O. A.
pușoăreă, s. f. Aliment de rău gust și miros (~ de *tutun*, ~ de *rachiu*), ceva ordinar. B. N. (Cf. mai sus: *pișoalcă*).

puteà: *i s'a putut lui așa...* = i-a venit artagul, mânia; (*i s'a putut pe mâncare, că nu e bund, și a trântit-o de pământ...*). C. P.
pútnă, s. f. Vadră. I. G.
putón, s. Vas de lemn ce se poartă în spate. C. V. 2.
puțului, vb. trans. IV. A curăți (ghetele), a lustrui; (a se dichisi, C. P. (Tárn.-Mr.).

R

răcâiálă, s. f. Arătură, *spărturd* slabă. C. V. 2.
răcâli, vb. trans. IV. A împrăștia. C. G.
racaméte, s. m. Soldățoiu fricos, *răcan* (în sens ironic). C. P. (Tárn.-Mr.).
răcăstănu, s. f. Vezi la: *puritoare*.
răciálă, s. f. *A sta ~* de cineva, a se ține scaiu, a sta *lipcă*. C. I.
răelă, s. f. Parcelă de curechiu; partea de deasupra a cosciugului. S. G.
răele, s. f. pl. Lemne din plute mai mici decât grinzile. Ș. V.
răelúte, s. f. pl. (dimin.). Lemne din plute mai mici decât raclele (folosite mai mult pt. căpriorii casei). Ș. V.
răcorós, adj. Ceea ce *te bagă în răcori*, producător de groază, fioros. C. P.
rafta, adv. Gata: *l-am dat ~ la joc*. Ș. V.
raftin, s. Partea de deasupra a zidăriei unei clădiri terminată din roșu. Ș. V.
răgădui, vb. (in)trans. IV. A îngădui pe cineva. Alex.; a poposi, a odihni, a *trage undeva*, după un drum lung. C. P.
ragéu, s. Buruiiană. C. V. 2.
ragye, s. Fonta din care se fac cuptoarele. Z. T.
răjnéț, adj. Răscăcărat (cu *picioarele ~úțe*, obădate). C. P.
răjnuță, s. f. (Fig.). Gura omului. C. V. 2.
rălú, s. f. Defaimă, minciună; (nemernic). C. V. 2.
rămíguri, s. f. pl. Rămurele mărunte și uscate căzute din pomi. F. G. (Pentru suf. -ig, cf. mai jos: *zămig*).

- rână**, s. f. *Hrană* : *numai e de ~*, ceea ce nu mai e susceptibil de îndreptare (d. p. un animal). C. P.
- râncă**, s. f. (adj.). (D. un om) mincinos. C. V. 2.
- râncalău**, s. m. Bărbat depravat, june. C. V. 2.
- râncău** (*rancău*), s. m. (adj.). Bou castrat de un testicul, bou rău, *tăureac*. C. I. (Zagra), B. N.
- rânde**, s. a. pl. Rânduri. F. G.
- rânjât**, adj. (D. un om) antipatic. P. T.
- rânsăn**, s. (În colinde, *rânsănu* dela pinten) :
Noaue ape te-au trecut
Nicări nu te-am udat
Num'on corn de căpeneag
Ș'on *rânsăn* de la pinten. C. G.
- rânvoci** (a se), vb. refl. IV. A i se deschide o poftă cuiva (d. p. de a pleca undeva), (a se excita). C. P.
- rânză**, s. f. Stomac (: *se răstoarnă ~* = stomacul). M. I. (Năsăud), C. P.
- rânzós**, adj. Mânios, furios. M. I. (Năsăud) ; « *râzitor* », batjocoros. C. P.
- răpăgă**, s. f. (pl. ~*păgi*). Copil mic (și plângăcios) care supără. C. P.
- rapagău**, s. Joc nebunatic. C. V. 2.
- rapandulă**, s. f. (adj.). Femeie depravată. C. V. 2.
- răpi**, s. f. (Numai la pl.). A veni, a fugi în *răpile dli mari* = în fuga mare, la goană (d. om și mai ales d. animal). C. P.
- răptiță**, s. f. Haină *blănită* și roasă, uzată. B. N.
- răptug**, s. Sacul din care mănâncă caii (sin. *opalcă*). P. T.
- răpușie**, s. f. *A veni pe ~*, pe vrajbă. C. G.
- răsări** (vb. IV). « Când merge pe beregată se zice că *i-a ~rit* ». C. I.
- rășcău**, vb. intrans. IV. « *Frățânii cu încălțăminte gurguiată... rășcău în răgălie să trudească un druș de pită* ». Copilul-Cheatră. « Lanuri ». Mediaș, an. IV (1936), Nr. 1, p. 46.
- rășfâr** (pl. ~*făre*), s. a. Cratiță, *laboș* (fără picioare). C. P. (Brașov).
- rășlui**, vb. trans. IV. A lua cu de-a sila, cu hapșa (d. p. pământ). Ș. V.
- rășpăl** (1) { s. a. Pilă mare. (N. B.
~ de ras, la cizmărie (P.),
rășpalău (2) { înșelare, tundere (2).
rășpil (3) { C. V. 2 ; (3) I. G. ; (1).
C. P.
- Răstoacă**, s. m. Nume-simbol pt. cel prost :
Nebunu' lu Răstoacă
Tot el cântă, tot el joacă... F. G.,
C. P.
- răstrânție**, s. f. *Rest(anță)*, porțiune (d. p. din mâncare, din holdă, ș. a.). C. P.
- răță** : *a-i băga o ~ 'n traistă*, a-l speria pe cineva cu o veste (în glumă). C. P.
- rătân** (pl. ~*tâni*), s. m. (adj.). (Vorbind cu supărare d. un) copil mic (: *ce știe el, e un rătân până acum* !). C. P.
- rates**. Vezi la : *bicigaș*.
- rățez**, s. a. Lemnul care închide poarta. Ș. V.
- ratij**, s. a. Clanță. M. M.
- rătini**, s. f. pl. Crengi lungi și rămuroase (ce te împiedecă), *târșăiuri*. C. P.
- rătinos**, adj. Crenguros, *cu rătini multe*. C. P.
- răură**, vb. I. În vers pop. : *Și d'o ploaie răurard*. C. P.
- răurēni** : (ironic : *a încărca de ~*) a trage cuiva o bătaie bună. C. P.
- răvoci**, vb. trans. IV. (Prez. I ~*cése*). A umbla prin diferite lucruri încurcându-le, a le desordona (d. p. lucruri dintr'o cutie, fânul ce e grămadă ș. a.). C. P.
- răzălū**, s. f. Cuțit pt. retezatul stupilor. C. Pascu, Gherman-T. Torontal.
- răzăluc**, s. a. Batjocură : *nu mai faceți ~ cu moșul cel supărăcios !* Ș. V.
- răzănū**, s. f. Gumă de șters. D. M.
- răzmă** (= rezema) : *razmi că-ți fac eu totul* (= crezi, sperezi), *razmi într'o cămașe*. C. P.
- răzoăie**, s. f. Vezi la : *gardul ~zoăiei*.

- reběj** (pl. ~bėje ~bėjuri), s. a. Refec grosolan la o haină (ață groasă și *nodo-roasă* : ce faci cu ~beju'-ăla?). C. P.
- refeñchiu**, s. a. *A lua la ~*, a cere socoteală cuiva pt. cele vorbite (N. B. *a-l lua la refec*, id. C. P.). F. G.
- reiz(i)**, s. m. Șeful antreprenor (al șantierului de construirea corăbiilor, la Galați) însărcinat și cu transportul zăherelei pe corăbii și cu primirea înalților oaspeți împărătești. M. G.
- rēue** : *nu se ~* = de deochiu. D. E. Cf. mai sus : *nicerone*.
- repēs (ripes)** : *m'am ~* = repezit. V. Literat, Luța-Făgăraș și C. P.
- rer** } s. a. Frigătoare, *rolă* (cuptor pt. rern } fripturi), *mandoacă*. L. V., P.
- resteu'** : *a umbra tot cu ~* = cu cicăleala, cu vorbe răstite și cu supărare. C. P.
- reteacăună**, s. f. (adj.). Clăie nevărfuită. F. G.
- reșipișă**, s. f. Recipisă. C. P. (Cluj).
- rigâl**, s. Vezi la : *ștafâl*.
- righil** (pl. *righili*), s. m. (Mai mult la plur.). Grinzi mici (bărne) pe care se prinde pardoseala caselor sau a grajdurilor. C. P.
- rigi**, s. m. (adj.). Cal de culoare galbenă. B. S.
- rigle**, s. f. pl. Lemne de brad tăiate în fabrică în formă prizmatică. Ș. V.
- rigolă**, vb. trans. I. A săpa adânc pentru plantarea viei. F.
- rioară**, s. f. În versurile populare :
Să coboară trei rioară
Jos mai jos că să lăsdă
Loa așoară 'n gurișoară
Pietricele 'n gingiele... C. P.
- ris**, s. Parte (la treierat). R. I. 1.
- ristavoiu**, adv. *A sta ~*, nepristan, în permanență, la dispoziția cuiva, *vistavoiu*. C. P.
- rizească**, s. f. Danț țărănesc cu lăutari. C. P.
- robăș**, s. m. Cel celucreazăpământul. N. I.
- röchie** : *a sta mare dă ~*, a sta, țeașă, îngâmfat, « *împăunat* », popândău, măreț. C. P.
- roituri** la șterguri, s. f. pl. Franjuri, ciucuri. M. I. (Maram.).
- rojdeie**, s. a. pl. Vergelele de fier de pe dinafara ferestrei ce apară de hoți. B. S.
- rôlă**, s. f. Cuptorul mașinii de gătit (unde se poate coace pâinea). D. M.
- role**, s. f. pl. Ghizdurile (căptușeala) puțului. C. P. (Mediaș-Târn.-Mr.).
- ropiștă**, vb. intrans. I. A sări în joc. C. V. 2.
- rost**, s. a. Un fier ce se pune în « sparhat » ca focul să aibă curent. B. I.
- roștēiu**, s. a. Grătarul pe care se frige carnea. C. I. — Cf. mai sus : *rojdeie*.
- rotogoneț**, adj. Rotund, sferic. C. P. (Contamin. *rot*[und + *glogoneț*]).
- rotôt**, s. Paparudă. M. M.
- rubiēle**, s. f. pl. Monede turcești. În versurile :
Zece pungi de irmiliei
Opt de rubiele mici
Și vre-o trei de veneticii... M. G.
- rugău**, s. Coardă. C. V., R. I. 1.
- rup** (pl. *rupi*), s. m. Subdiviziune a cotului de măsurat. Ș. V.
- rupi**, s. pl. Foile florilor de trandafir, fierde pt. a face dulceață. Ș. V.
- rûpta** } s. a. *Tocmeală cu ~*, cu ghiotura,
rûptu } cu toptanul. M. G., C. P.
- ruptoare**, s. f. ~ *de mijloc*, durere de șale, « *mercu* » (meriu). C. P.
- ruptură**, s. f. « Cusătură în urma acului ». (Trans.).
- rupturișă**, s. f. (dimin.). *Ajur*. (Trans.).
- rusmături**, s. f. pl. Biruri indirecte. M. G.

S (Ș)

- sucăiu, s. m. Lucru mic de neîntrebuințat. Ș. V.
- șucărară } s. a. Letcă, rotan (sucală). P. T.
și C. Vlas, Sadova-Lăpușna.
șicărăe } (Cf. eicărăe, Dicț. Acad.).
- șuc(i)eră, s. f. Zahăr. Covin-Banat-Jugoslav. — Cf. mai jos : șeher.
- șuchêie, s. f. Briceag. C. P. (T. Măgurele).
- saciap, s. a. Locul gol — la strașina casei — între cosoroabă și grinzi. T. Oprea, Beceni-Buzău.
- săclit. Vezi : sfelit.
- săenl, vb. intrans. IV. A slăbi, a da îndărăt, a săraci. F. G.
- săerét, s. Loc pustiu, nelocuit, ruină (și în expres. : *mânca-te-ar ~crétul!* = pustiul). C. I.
- săereți, vb. intrans. IV. A deveni secret. C. I.
- sădechiu (pronț. săg'êchiu), s. a. Crâng de sălcii. C. I. 1.
- sădină (pl. sădini), s. f. *Prasadă* groasă de salcie — ca un par — bătută în pământ pt. « a se prinde ». C. P.
- șăică, s. f. Un vas de tinichea (bleah) pt. adus apă. H.
- saioc-saioc ! Onomatopee ce imită mersul iepurelui (sau al altui animal ce merge sărind). C. P.
- sălătruce, s. a. O cotitură de drum. (N. B. nume topic : *Valea Sălătrucului*, în M-ții Muscelului. C. P.). C. G.
- șalău, s. « *Grajd* » mare. B. G. 1.
- șalăucă, s. f. Scândură subțire. P. T.
- salceag (*sălceag*) (pl. ~ceăguri), s. a. O anumită formație la casă : partea dintre *calcăn* și strașina (poala) șitei, lată de 2—3 palme. C. P.
- săleioara, s. f. Danț țărănesc cu lăutari. C. P.
- sălăhă, s. f. Zână de pădure. C. V. 2.
- șalina, s. f. Broboadă groasă. P. T. — Vezi la : modă.
- sălmăjăcuri } s. a. Mindire, saltele de
(șormojece) } paie. — Someș.
- sălțăie, s. f. (N. B. Momâie?). *Sta* ~ în lumina lămpii (d. cinevar). B. N.
- sămădăș, s. a. Socoteală. C. I. 1.
- samaluce, s. Adăpost pt. fân în timpul iernii. Gănești-Covurlui.
- sămbene } adv. « *A bună samă* », sigur :
sămbeniș } ~ cu ochii mei l-am văzut !
C. G.
- șăncălău, s. a. (Ironic). Șanț lung. C. P.
- șăneulăie, s. f. pl. (Numai la plur.). Glume, *proave* cam exagerate, trivialități. C. P.
- sândăe, s. a. Coșul căruței. G., I. A.
- șandroe (pl. ~drœuri), s. a. O șatră mai mică — *șandramă* — pe un câmp pt. adăpostire. C. P.
- săniă (a se), vb. refl. I. A se da cu sania, a aluneca, (a-și schimba locul : *blana s'a ~niât într'o parte...*). C. P.
- sănie, s. f. Tablăua mare de aramă pentru colivă. Ș. V.
- șantalie, s. f. Femeie cu corp urât (cu picioarele subțiri, degetele lungi, etc.). F. G.
- șânti, adv. (Și-)apoi. P. T.
- santim, s. a. (Propriu : *centimă*). Clipă, moment, pas (d. p. : *nu-ți dau voie niciun ~ să faci ce vrei!*). C. P.
- șăpeă, s. f. Căciulă. B. S. 1.
- săpet, s. a. Coș. P. T.
- săpîn, s. a. Tărnăcopul de săpaț pivnița. (N. B. propriu : *șapin*). T. Adam, Arpașul d. s.
- sărănăie, s. f. Curcubetă. D. V.
- sărăoăie, s. f. Vezi la : lumpău.
- șaratăucă, s. f. Un fel de trior [?]. P. T.
- sărătură, s. f. Rovină, mlaștină, afundă. C. V. 2.
- șărlă, s. f. Șal, fular, D. M.
- sărgă, s. f. Străduință, hărnicie. C. V. 2.
- sărgină, s. f. (adv.). *Cu* ~, (cu) sfială. N. T.
- sarmăle, s. f. pl. Porumb, (Vad-Maram.), și *pitrașcă* (în alte sate din Maram.). T. Utan, Vad-Maram.

- sârnice** (pl. ~nici, pronț. ~niși), s. m.
Chibrit. O. A., D. M.
- șârpoaie**, s. f. Funie groasă. C. I.
- sarsană** (plur. ~năle), s. f. *Invățat cu ~năua*, hârșit cu necazul, cu greul (cu un lucru repetat însoțit de răbdare și încordare grea). Cf. și expresia ironică :
Cavaler gândac
Sarsana briceag... C. P.
- sârt**, s. a. *Ia-o pe ~ în sus* = pe deal. I. A.
- șăștină** (pl. șăștini), s. f. Adâncitură [?].
C. R.
- șătau**, s. a. Vasul în care se bagă la copt cănepa toarsă. (Ban.).
- sălișcă** (pronț. sălișcă), s. f. Strecurătoare.
M. I. (Năsăud). B. G. 1.
- șatrângă** (pl. ~trânge, șatrângi), s. f. Anumită cusătură la iile țărănești. (Cf. «*Pe dânsul avea... un lat brâu sau omofor, semănat cu matostaturi în șatrânge*». Odobescu, D. Chiajna, Bibl. pt. toți Nr. 406—406 bis, p. 80). C. P.
- sbalț**, s. a. Sbanț. F. G.
- sbârgoiu**, s. a. Vânt iute, vârtej, uragan.
B. N.
- sblencăi** (a se), vb. refl. IV. Ugerul vacii *se sblencăie*, se înmoaie când sugă vițelul. F. G.
- sbocoti**, vb. (in)trans. IV. A sbate, a lovi violent și repetat : ~têște inima de spaimă, pulsul de friguri, vițelul la ugerul vacii. (N. B. a smocoti (vițelul). C. P.). C. I.
- sbor**, s. a. Un fel de iarmaroc pt. hramul unei biserici. (N. B. *sobor*). I. A.
- sborși** (a se), vb. refl. IV. *Smântâna s'a ~șit*, a fermentat. Ș. V.
- sbrotăci** (vb. refl. și) trans. IV. A (se) bălăci (în) apă, împroșcând-o în toate părțile. C. I.
- scacița**, s. f. Vasul în care se pisează usturoiu. L. M., B. N.
- scaț**, s. (a.). Dulap. E. Iosif, Ștefănești-Cet.-Albă.
- Scălăiu**, s. m. Dracu. M. I.
- scămăr**, s. Vezi la : șliht.
- scăpără** / (Imperat. vb. *scăpăra*). Se zice d. cineva care e gata să fugă, impacient.
C. V. 2.
- scăre**, s. a. Scripetele puțului cu zale. E.
- scârlică**, s. f. [Nu dă sensul]. B. G.
- scârmoci**, vb. intrans. IV. A fi neliniștit, a se tot mișca. F. G. (Cf. a se *scărețumi* = a se da în *scărțium*, a se dălnăi. C. P.).
- scarobi**, adj. *Sfarog*, uscat până la a se *sdrobi*. C. P.
- scarpêți** (și *carpêți* ; sg. *scarpete* e neuzual), s. m. pl. Încălțăminte de postav de forma sandalelor. C. P.
- scârțogi** (prez. I. ~gése), vb. trans. IV. A cărpi opincile («*scârtoagele*»). C. P.
- scătăli**, vb. trans. (și refl.). IV. «*Sămânța de cănepă se ~lêște cu ciurul*». C. V. 2.
- scatoăllă** (pl. ~toălle), s. f. Lăbuirea cuiwa pe o parte și alta a obrazului. (Cf. *scatoalce*, id. Rucăr-Muscel). C. P.
- scătălică** | s. f. Cutiuță (cutie). C. I. 1.,
scătălică | B. G. 1, M. M., M. G.
scătălică |
- scăun**, s. a. Judecătorie. D. V.
- sceăpuri**, s. a. pl. Bucăți de lemn. D. E.
— Cf. mai jos : șteap.
- schilinteu** (pl. ~têie), s. a. O tăietură în iaz ce reprezintă o stavilă. M. N.
- schilomb** (*chilomb*), adj. Lemn *strâmbănog*, rău cioplit și diformat. C. P.
- schiopotâna**, s. f. (adj.). Poreclă pt. o femeie, fată schioapă. C. P.
- schirnóv** (f. ~noávă), adj. Un lucru *schimonosit* în toate sensurile, *schilomb*. C. P.
- schirnová** (prez. I. ~véz), vb. trans. I. A strâmba rău un lucru. (Vezi : schirnóv). C. P.
- selóf**, s. a. Porțiune de pădure defrișată de curând, curătură, tăietură. C. Sebastian, Arad.
- scoăbă**, s. f. (adj). (Fig.). (D. o vită, femeie) slabă. C. V. 2.

- seoacă, s. f. Lapte acru încălzit. C. V. 2.
- seoăce, vb. trans. III. *Brânză seoaptă*, făcută din lapte *grosiorit*, acru amestecat cu dulce ; o mâncare *se scoace* la soare, se prăjește, — fermentează. C. I.
- șeoările, s. f. pl. Încălțăminte uscate, deteriorate, neingrijite. B. N.
- șeochină (pl. *șeochini*), s. f. Groapă adâncă sau mîncătură de pământ cauzată de scurgerea apelor. (P. ext. cavități sferoidale adânci în pământ, în copaci, în măsele, ș. a.). C. P.
- șeoiță (a se), vb. refl. I. A se strâmba o blană în lat, nu în lung. (N. B. *a se scovârda*, id. C. P.). F. G.
- șeolăriu, s. m. Învățător. M. B.
- șeomărlă, s. f. *Mol*, noroiu mare. C. V. 2.
- șeomșe, s. f. (adv.). Lucrul e *cu ~*, cu socoteală, cu cumpătare. C. P.
- șeonăt, adj. Iscusit, isteț (ironic : « *grozav* »), d. p. : *te făceai tu mai ~ ca el . . . !* C. P.
- șeoromble, adj. (D. un copil ce anticipează lucruri mari), precoce, dezvoltat înainte de vreme (*șorumb ~*, *fasole ~*, *~nieă . . .*). C. P.
- șeotule, s. f. Cutie. — C. (Vezi și : seătule).
- șerădă, adj. Uscat, sfarog (*fasolea s'a făcut ~*). F. G.
- șerănein, s. a. Scârcium (*scrănciob*). S. I.
- șerândiță, s. f. *Scrânghiță*, *crântiță*, *crimpiță* (corect : *crâmpiță*). B. Marcov, Rezina-Orhei.
- șerijel, adj. Slăbănog. F. G.
- șerivălă, s. f. Un instrument cu care se fac funii. (Compus din un fus cu o măciucuță la un capăt, care oprește să nu iasă niște lopățele ce învârtesc firul în jurul fusului fixat într'o bortă pt. a nu se mișca . . .). B. G.
- șerobete, s. m. Culcușul iepurelui. F. G.
- șerupă, vb. trans. I. A scoate boabele de porumb, a (*s*)*nicură*. F. G.
- șeuipat-el, adv. Aidoma, leit, « *licit* ». C. R.
- (sd-. Vezi : *zd-*).
- sdrungălăi, s. m. pl. Clopoței la cai. F. G.
- sdrugăli, vb. trans. IV. A freca (*sdrugălesc* un purece între degete). F. G.
- șeă ! Interj. cu care se asmuță căinii. (Cf. mai jos : *șo !*). F. G.
- șealhău, (s. m.), adj. Șmecher, înșelător. D. E. (Cf. mai sus : *selhuiu*).
- șecher, s. Zahăr. I. A. (Cf. mai sus : *șăe(i)oră*).
- șechele, s. f. Nume de cafea dulce, *gingirlic* (potrivită). M. G.
- șeici, s. f. pl. Vezi la : *volice*.
- selenderi, s. m. Stâlpi de lemn la un gang. B. G. 1.
- selhuiu, s. m. (adj.). Nebăgător de seamă. D. E. — Cf. mai sus : *sealhău*.
- șelpăriu, s. a. Curea, *șerpar*. C. I. 1.
- șembe, adv. Vis-a-vis. R. I. 1.
- șemle, s. a. Control. R. I. 1.
- șeștărie, s. a. pl. (Sg. *șeștăru* e puțin uzual). Picioare lungi și goale : *dă-ți ~raili 'ncolo !* C. P.
- șetau, s. Buștean. C. G.
- șfăra (și *sferă*), s. f. *A umbla în ~ cuiva*, în duldura, după treaba lui. C. P.
- șfărăie, s. Sgomotul ce-l face în apă fierul înroșit ; lucru de nimic : *tot ce face el la fierărie e numai un ~*. Ș. V.
- șfărărie, s. f. *Șfară*. Ș. V.
- șfărelov, adj. (D. un om), uscățiv, supt, slab. N. E.
- șfărd(g)e, s. f. Așchie lungăreață și ascuțită (ce intră în picior). C. I.
- șfărd(g)i (a se), vb. refl. IV. A se *crepa*, a se desface în *șfărd(g)i*. C. I.
- șfărghie, s. f. *O ~ de scândurd*, blană subțire. C. P. (Târn.-Mc.). — Cf. mai sus : *sfard(g)e*.
- șfărgoș, s. În versul pop. : *Ș'un sfărgoș dela poșoș*. C. G.
- șfărlă, s. f. În expres. : *I-a mers norocu 'n ~*. C. G.
- șfărleuză, s. f. (Fig.). Femeie subțire, ușoară la mers. Z. T.

- sfârloáge, s. f. pl. Vezi la : târșoáge.
- sfârtoáge, s. f. pl. Cizme slăbuțe. C. G.
(Cf. mai sus : scârtoğıl...).
- șfebele, s. f. pl. Chibrituri. M. I. (Nă-
săud).
- șfichiuri, s. a. pl. Cele mai subțiri (și
rotunde) lemne din exploatarea pădu-
rilor de brazi. (N. B. vârfurile cele mai
fine de rămurele. C. P.). Ș. V.
- șforgalău, s. m. *Torcăldău* (torcător).
S. Pavelea, Runcu-Salvei (Năsăud).
- șgăibă (zg-), s. f. (« *Spurcăciune* » de)
copil mic și urît, secăturos, *se suie ca o ~*
în pomi. C. P.
- șgără } s. (adj.). Om rău ; șgărcit : *ce ~*
șgărcă } *de om!* C. P., D. E.
- șgărvă } s. f. Coaja de dovleac (*sco-*
șgărvoaice } *fleaje*) ce servește la luarea
șgărvoáie } cenușei. F. G.
- șghevolărie, s. f. Drăcie, obrăznicie, năz-
bătii (de-ale copiilor). Ș. V.
- șghihărdă, s. f. (adj.). (Vorbă de ocară d.
fete, femei). Tânăra, mare la trup și
neîndemânatecă la treabă. Ș. V.
- șgripturi, s. f. (Numai la pl.). Șgărieturi,
scrijilări (un fel de așchioare ce înțepă
la mână) de pe o blană tăiată la fi-
răstrău. C. P.
- șgripturós (f. ~roásă), adj. *Cu șgripturi*.
C. P.
- șiba, s. f. Prăjina dela cumpăna puțului
de care se atărnă gălcata. B. S.
- șică-și(că)! Interj. cu care se strigă oile.
(Cf. mai jos : suguleș!). C. P.
- șicărăie, s. a. Vezi la : șăcărăie.
- șiclit, adj. Mânjit cu o materie unsuroasă
ce se curăță greu. Ș. V. — Cf. mai sus :
posielit.
- șielu, s. Murdărie ce se depune pe sticle,
oale etc. C. V. 2.
- Șictemvre (*Sictemvrie*), s. m. Septemvrie.
C. P.
- șiecart (pl. ~cărte), (șiocărturi), s. a.
B. S. (Cf. mai sus : ciocărt).
- șigliartău, s. m. Curelar. D. V.
- șihóiu (*șuhóiu*, pl. ~hóiu), s. a. Șivoiu
(șuvoiu) de apă. C. P.
- șing, s. Șină. R. I. 1.
- șirgău, s. Telegramă. C.
- șirimboiu (pl. ~boáie, ~bóiu), s. a.
Lanț gros și neregulat de răuri la că-
mașe. C. P.
- șirișă, s. f. (adj.). *Oaie ~* = cu lapte.
M. I. (Alimănești-Olt).
- șiritric, s. a. *Șiretlic*. C. P.
- șirta, s. f. Unitatea de 10 prăjini de mă-
surat pământul. N. I.
- șişie, s. f. Un fel de brău din mărgele.
F. G.
- șişieală, s. f. Se zice celui ce vorbește
des. F. G.
- șităr, s. Bățul cu care se lățește aluatul.
P. T.
- șiuhal, s. Sac de cinci *puđuri*. P. T.
- șivie, s. f. Cuiul dela roata trăsorii care
oprește să nu iasă leuca și roata. B. S.
- șivínuri (*de brad*), s. pl. Lemne. M. G.
- slăburíu, adj. (D. un om) bolnăvicios,
pipernicit (« *suflet puțin* »). C. E.
- sláiu (pl. sláluri), s. a. Șipcul ce se bate
în stălpii (« *popii* ») casei, formând —
cu altul — un scoc în care se bagă
capetele bănelor. C. P. ; blana ce leagă
cele două capete ale patului. F. G.
- slava. Vezi la : boghi.
- șleámpătă, s. f. Femeie care merge cu
hainele nelegate bine. F. G.
- sléder, s. a. *Sfleder*. D. V.
- slegu! (a se), vb. refl. IV. A se desumfla :
abia m'am ~nit « căta » la foale. N. E.
- șléici, s. f. *Trăgători* care țin pantalonii.
I. G.
- șleiferi, s. a. plur. Opinci făcute de maeștri.
B. S.
- șlífcă, s. f. Smântână bătută cu zahăr și
făcută puhavă (« *cremă* »). [N. B. cf.
frișca]. Ș. V.
- șllit, s. a. Șurub, *scămar* (custură ce ia
scama de pe scânduri). B. G. 1.
- șlingărái, s. Brodărie. (Cf. mai jos :
șlingui). Hunied.

- șlingul, vb. trans. IV. A broda. Hunied.
 șlip, s. a. ~ *la moară*. M. I. (Năsăud).
 slobozițor, s. a. Gilău mare. D. V.
 slodun, s. m. Stejar tânăr; (fig.) om
 inactiv, leneș, trândav, *șade ca un ~*.
 B. N.
 șlue (pl. *Șeuri*), s. a. Înghițitură de apă.
 Târn.-Mc.
 smétie (*zmetie*), s. f. Nuia lungă de bătut,
vlesteie: acu te iau c'o ~. C. P.
 smocotî, vb. (in)trans. IV. Vițelul ~te(ște)
 la ugerul vacii, sbate. (Cf. mai sus:
 sbocoti). C. P.
 șncămăt, s. a. Închisoarea de lemne făcută
 în timpul puhoaielor de plutele risipite
 pe baltă. Ș. V.
 so! (*șo! suo! șuo!*). Interj. cu care se
 asmuță câinii. (Cf. mai sus: sea).
 C. P.
 șoală (†), s. f. (*Surată*), *verișoară*. C. P.
 șoalda, s. f. *A umbla cu ~*, cu *șofârlița*,
 cu minciuni. C. P.
 șoană (pl. șoane), s. f. Glumă, haz.
 F. G.
 șoândră, s. f. Babă, femeie. C. V. 2.
 șoavă, s. f. Vale strămtă și adâncă. Alex.
 soeri, vb. trans. IV. A cicăli (*ca o soacră*),
 a sfădi. C. R.
 șofilă, s. f. *Făcui cămașa numai șofile* =
 bucăți. F. G.
 șogăla, s. f. Mestecarea aluatului de
 pâine. D. E.
 șohăiu, adj. Strâmb pe o parte: *stâlpu*
e ~. N. E.
 șoinănit, adj. Opăcit, stricat, bolnăvicios.
 F. G.
 șoinăli, vb. intrans. IV. A regreta, a-i
 părea rău. C. P. (Cluj).
 șóli, s. pl. Tălpi (*pingele*). I. G.
 șolocán, s. m. Copil voinic, bine făcut.
 B. N.
 șolocătșe, s. f. pl. Obloanele de lemn ale
 ferestrelor. I. Iacob, Arad.
 solodžéť (pl. ~džéťe), s. a. Bețișor sub-
 țire de sânger pe care se pune *țevea* în
 suveică. C. Z.
- șomârdoale, s. f. pl. Gropi pe un drum,
 care îngreuiază mersul carului. F. G.
 șomoldoăie, s. f. pl. Sin. *șomârdoale* (gropi
 și mușuroaie ce te împiedecă). C. P.
 șongoi (*inșongoi*), vb. trans. IV. A îm-
 brăca pe cineva cu haine groase, când
 nu e frig: *ce-l ~ așa?* A-l înfolfoli.
 C. E.
 șontit, adj. Stricat, desfigurat: *am ~*
vulpea toată, când am tras cu pușca!
 Ș. V. (N. B. cf. eiuntî)
 șopăcăi, vb. intrans. IV. Vezi la: *domăni*.
 șopărlăiță, s. f. Tuse cu un sunet caracte-
 ristic « în grumazi ». C. I.
 șopărlău, s. a. Lâna se bagă în ~. Dum-
 brava-Cluj.
 sorbucăi, vb. (in)trans. IV. A sorbi cu
 sgomot. F. G.
 sorgoș, adj. (adv.) Iute, repede, grabnic.
 D. E.
 șorlă, s. f. (D. un orn) leneș: *stai ca o ~*.
 F. G.
 sorphn, s. a. Săpun. M. M.
 șorț: *a face cuiva ~* = a vorbi de rău
 (mai ales pe fete). N. T.
 șoș, s. m. Stâlp. C. V. 2.
 șóțchi, s. m. Vornic. N. I.
 șoție, s. f. Denumirea ce femeile dela
 țară dau bărbatului. Ș. V.; (organ ge-
 nital feminin la animale. C. P.).
 șotroăpă, s. f. Babă urită. C. V. 2.
 șovárnog, adj. (D. un animal) șontorog
 (din genunchiu); N. B. cf. *dor de pi-
 cioare*. C. P. — Cf. mai jos: *știopâr-
 nog*.
 șoviturós, adj. Neastâmpărat, secăturos,
 care se *leagă* de toată lumea. A. Stanciu,
 Surdila-Gr. (Brăila).
 șpăcél, s. Piepții cămășii femeiești. C. G.
 șpaimóe, s. m. Poreclă. M. I. (Năsăud).
 șpăldării, s. f. pl. *Pozderii* (lemnoase)
 de cănepă ce cad jos la melițat. C. P.
 șpencilit, adj. Înfipt; mofturos (: *stai*
asa de ~!). Ș. V.
 șpărcăiălă, s. f. Scuipat mare; scărână
 moale de găină. C. P.

- șparent (1) } s. a. (1) Mașină de fiert.
șparhăt (2) } B. S. ; (2) plită. I. G.
- șpărgănie, s. f. Cameră foarte mare (și goală). B. S.
- șpărni, vb. intrans. IV. A (se) porni cu gura mare, cu gălăgia. C. E.
- șpătări, s. f. pl. Cele două scânduri care astupă strunga (ca o ușă cu 2 canaturi), ce se deschid și închid. D. S. 1.
- șpelt (pl. ~turi), s. a. Ac de păr (« Haar-nadel ») pt. fete. C. Z.
- șpemăf, s. Ață. B. S. 1.
- șperlă, s. f. Distrugere completă, praf, zob ; *totul s'a făcut ~*. M. I. (Năsăud), M. B.
- șpicniță, s. f. Fustă (pt. femei). H. — Cf. mai jos : șpiniță.
- șpiniță, s. f. Fustă. I. G. — Cf. mai sus : șpicniță.
- șpirălă, s. f. Spuza (de paie) ce se ridică în sus și cade în vasul ce fierbe. S. I.
- șpiralac, s. a. « Lacul » ce dau cizmari pe ghetete pt. a le face « strălucoase » (oglinzi-toare). C. P.
- șpônțuri, s. a. pl. Bucăți netrebuincioase de carne, ce merită a fi aruncate : *casapul ți-a dat numai ~ !* Ș. V.
- șporoși, vb. (in)trans. IV. A spune multe și mdrunte, a îndruga la vorbe. C. R.
- șporoli (șpuruli), vb. trans. IV. A economisi, a păstra. C. I. 1.
- șprângă, s. f. Funia de sârmă ce o leagă plutașul de « cazăc » (= țăruș). Ș. V.
- șpulichi, vb. intrans. IV. A pleca pe negândite (cu nepusă masă) : *da' repede ai mai ~lichit-o, mă !* Ș. V.
- șpune : a spune verde 'n față, verde 'n limbă (în alte părți : verde 'n ochi). C. R., C. P.
- șpūrius, s. a. Presimțire clară, viziune : *așa am eu un ~ că am să câștig jocul !* Ș. V.
- stablôn, s. a. Scândură lată de-a-lungul unui perete (așa ca o jumăt. să rămână către camera de locuit și cealaltă către târnați). I. Cardaș, Pomi-Satu-Mr.
- ștăfăl, s. Lemn subțire tăiat în moară, *rigăl*. B. G. 1.
- ștăghie (ștădie), s. f. « Așezământ » pe care stă focul faurului și pe care se pune piua de pisat semințe de bostan. C. G.
- ștăiecă, s. f. Tijghea. P. T.
- ștălăjă, s. f. Obiect pe care stau vasele. B. G. 1.
- ștângér, adj. Despărechiat, d. boul din stânga rămas fără soț se spune că e ~gerit în mișcările sale. C. I.
- ștănu, s. Cămașă. M. I. (Maram.).
- ștăoînă, s. f. Locul unde a fost târlă și pe unde a crescut iarba grasă (din bălegarul oilor). C. P.
- ștărăgnul, vb. trans. IV. A trăgăna pe cineva, purtându-l cu vorba. F. G.
- ștăre, adj. (Om) mic, *ștărcit*, cocoșat. F. G.
- ștărghie, s. f. Palmă trasă cuiua : *i-am tras câteva ștărghii ! . . .* Ș. V.
- ștărmin, s. a. Un deal pietros, o stâncă mare, un munte drept ; o piatră foarte mare. F. G.
- ștărmineală, s. f. Înclinarea acoperișului casei. T. Oprea, Beceni-Dimieni (Buzău).
- ștătute, s. (La jocul de-amingea) locul unde stau copiii și până unde fug e însemnata cu o piatră numită ~. C. I.
- șteújer, s. m. *A i se scurta funia la ~ = a i se apropia sfârșitul (vieții)*. C. R. (Cf. *a ajunge funia la ~*, id. C. P.).
- șteáp, s. m. Bucată mare de mămăligă sau de pâine (codru). Ș. V. — Cf. mai sus : șecapuri.
- șteársă, s. f. Sin. ștărghie. Ș. V. ; (fugă : *am dat o ~ până 'n grădină ; vizită în treacăt : am dat o ~ și pe la rude . . .* C. P.).
- ștecăli, vb. trans. IV. A broda. (Ban.). — Cf. mai jos : șticărai.
- ștei (a se), vb. A nu se mai putea păstra ceva : *nu se mai steiește nimic de copii ! . . .* (a se stăvi). C. P.
- ștěmpăl, s. (a.). Timbru. C. V. 2.

- stérpu**, s. a. Traheea arteră, (mâncarea a apucat pe ~). C. P.
- ști**: a nu ști ce urlă 'n tobă (a nu ~ ce-i în tobă), a fi în necunoștință de cauză despre un lucru. C. P., C. R.
- știámătă**, s. f. Urmă. N. T.
- știeărál**, s. vb. știeul. (Satu-Mr.)
- știeri**, s. m. pl. ~ de brad. M. G.
- știehiu**, s. a. A pune ~, a face să nu se mai atingă nimeni de un lucru, a-l ascunde, a înceta de a-l mai folosi (: am pus ~ să nu vă mai atingeți de dulce...). C. P.
- știeui**, vb. trans. IV. A broda. Satu-Mr. (Cf. mai sus : șteclăli).
- știm**, s. a. Fânul ce se face sus la munte ; iarba deasă, scurtă și tare la cosit. N. T. ; lâna mică, scurtă, de oaie (mioare), rămasă în urma scărmanatului. C. P.
- știmă**, s. f. Presimțire : am eu o ~ că azi plouă ! — Ș. V.
- știnghie**, s. f. Partea trupului, în formă de jgheab, unde picioarele se îmbucă cu coapsele. Ș. V.
- știób**, s. a. Ciubăr în care se toarnă apa după ce s'au spalatrufe le. H., C. V. 2.
- știócă**, s. f. Teslă. C. V. 2.
- știopárnóg**, adj. (Animal) șchiop, damblagiu. (Sin. șovárnog). Cor. Martin, Arad.
- ștíri** (a se), vb. refl. IV. A-și strica puțin coardele vocale de strigat, de o vorbire mai ridicată. Ș. V.
- știubăroe**, s. a. Un fel de fântâniță dintr'o butură găunoasă vârită în pământ. I. Lucașa, Arad.
- știubéiu**, s. a. Vas pentru zolit rufe. P. T.
- știulboánă**, s. f. Bulboană, știoalnă de apă. Ș. V.
- știulghíue**, s. Bățul cu care se bate subt malul apelor pt. a răscoli peștii. Ș. V.
- ștoflăc** } s. m. (adj.). Om lacom : *îmbucă ca un ~*. Alex. ; nătăfleț
ștofleac } (: *ce ștofleac al lu tureac !...*).
 } Ștofleci = tuleie ascuțite ce rămân după cositură. C. P.
- stoghi**. Vezi : boghi.
- ștóiu**, s. a. Pasăre de noapte. F. G. ; (membru viril. C. P.).
- ștos**, s. a. Grămadă de scânduri. C. V. 2.
- ștrăcură**, s. f. Străcurătoare. C. I.
- ștrăghiăță**, s. f. Smântâna laptelui de oaie. C. G.
- ștrâmiță**, s. f. Căpătăiu de apă dela țesătură. F. G.
- ștrapört** (pl. ~poărto și ~pörturi), s. a. Transport. (Cf. și expres. : *nu sânt de ~portul tău !* = de a nu fi purtat de colo până colo, la dispoziția cuiva). C. P. și F. G.
- ștrăvere**, s. f. Ședere, întârziere : *ce atâta ~ de tine !?* N. E.
- ștreál**, s. a. *Umblă ca un ~*, d. o femeie cotruță căreia nu-i dă a sta ; (d. o vacă fără stare la păscut și bate grădinile). C. P.
- stre(a)jie**, s. f. Lanțul de care trag boii înaintași la plug. C. R.
- streliee**, s. f. *Butoiul nu dă nicio ~* = nicio picătură. F. G.
- strențu**. Vezi la : unghilia.
- strieulăciu**, s. m. (adj.). Copil obraznic, stricător, neastâmpărat. B. N.
- strimbórița**. Vezi la : unghilia.
- strínă**, adj. Coloare de o nuanță vânătă-roz. C. P.
- strít**, partic. vb. stríví (: *m'am strít*). C. P.
- ștroúlä**, s. f. Copilă mică (care șchioapă) : *du-te, că ești numai o ~ !*. C. E.
- strolobát** } adj. *Sprăhuit*, nebunatic,
ștrulibátie } ușuratic. C. G. ; iubitor de
ștrulubátie } lupte, neastâmpărat, *pot-
 caș*. E. Colceriu-Cluj.
- struci** (prez. ~césște), vb. trans. IV. A sdrobi (zobi), vreascuri sau altceva asemănător. (Ban.).
- strug**, s. a. Cuțitoaie. P. T.
- strúniän**, s. m. « Omul pe care stau hainele întinse ca *struna* ». C. G.
- struț** (pl. strúțe, strúțuri), s. a. Cozonac. C. P. (Blăjel-Târn.-Mc.).
- studónt**, s. m. (Om cuminte), deștept. D. V.

subrintă, vb. trans. I. *A suvrinta*. C. G. *súea*, s. f. *Hachița*, dorul, năravul (: *iar l-a pãlit ~ pe Ion de umblă numai beat !*). Ş. V.

şucută (şucăţea), s. f. Bucată mare de carne, *halcană*, *halcătea*. C. P.

sud, s. a. Judecată : *am să te dau la ~*. S. G.

şufăii, vb. trans. IV. A lua din dreptul cuiva (: *pând nu m'am ~rit*, nu mi-a dat *banii* [?]). Ş. V.

şufleândă, s. f. Saltar. I. G.

şufllenderiță, s. f. Porecle ce se aplică orăşencelor (mai ales când descind la sate). C. P.

suflēnger, s. a. (În glumă pt.) *suflet* : *îi iese suflechteru'*, d. p. unei păsărele sugrumate de copii. C. P.

şugăci (prez. ~cêsc), vb. trans. IV. A bea mereu (şi câte puţin) băuturi alcoolice, (*a-i trage o ~găcălă bună* = o băuturică). C. P.

şughiiă (prez. I. şughiiéz), vb. trans. I. A subţia ceva, « *a săbiă* » (d. p. o bucată de lemn, de piele, ş. a.). C. P.

şuglê(ş) ! Interj. cu care se strigă oile. C. P.

şugliua, s. f. Termen de mângâiere (şi chemare) pt. oaie. C. P.

şuhă, vb. trans. I. A mânia pe cineva : *i-a suhat* = i-a stârnit mânie. C. G.

şui-şi-şui, locuţ. pop. *Copiii au făcut (merele)* ~ = le-au folosit pe necumpătate, cum au nimerit. C. P.

şuiu, s. m. Bolnav de astm ; adj. şuios (f. ~oasă) (mai mult în batjocură pt. cei ce tuşesc), ofticoşi. M. N. (Cf. « *m'ai lăsat de răsul unui şuiu ca Ioan...* ». *Creangă*, Ivan Turbincă).

şuli(-şuli !). Exclamaţie (în glumă) de starea cu totul rea a unei haine : ~ *ce cămaşe !* C. P.

şulicăr, s. Căciulă. C. G.

şumeti (a se), vb. trans. IV. A se încrede (: *se sumete (să cumpere pt.) că e bogat !*). C. P.

şumuță (prez. I. ~múţ), vb. trans. I. A strânge ceva prea mult făcându-l pungă, a strămta, a *păpuşa* (o haină, o opincă). (Cf. « *il strânge de nas şi-l şumuță*, ca să nu se deoaache odorul ! ». *Creangă*, Pov. porcului). C. P.

şupăreţo, s. Vezi la : **podmol**.

şupelnițe, s. f. pl. Un fel de canale în care nu înghiaţă apa niciodată. (Târnave). — M. I. (din *Ax. Sever*, Răsp. la cartea neagră, Braşov, 1897, p. 288).

sūpre, prep. Spre : *a mers ~ el* (e mai mult decât « *spre* », dar nu e nici « *asupra* »). C. I.

surcél. Vezi la : **vrighini**.

surchidă (prez. I ~déz), vb. refl. şi trans. I. — A (se) măsura cu palmele strânge un băţ de către copiii jucători de *ghiulă*, *ţurcă* etc. C. P.

şurînuri, s. pl. Lemnele de plută mai mici decât răcluţele. Ş. V.

şurlui, vb. trans. IV. A spăla podelele. C. I. 1.

surzuechiu, s. Rabat. Vaşcău-Bihor.

şuşălă } (pl. ~şelo), s. f. Sdreanţă de
şuşălea } cămaşă (ruptă de copii, de porci, etc.). C. P.

şuşoiu (şuşuiu), s. m. Copil în faşe (mai ales în braţele tinerelor). C. P.

şuştori, s. pl. Falcile meliţei. Marpod-Sibiu.

şuşumeto (pl. ~mêţi), s. m. Codru sau *goangân* de mămăligă sau pâine. C. P.

şuşuni, vb. intrans. IV. A vorbi cu un copil mic, a-i dondăni, a-l juca. F. G.

sutăţie, s. f. *Situaţie*. C. P.

şuvăiu, s. Pământ uşor, alburiu. C. V. 2.

svânţipi, s. m. pl. Monede nemţeşti. M. G.

svârdină, s. f. Furca fântânii. C. V. 2.

svârdon, s. *Scrânciob* ; pârghie cu braţe egale pe care se învârtesc copiii. D. V.

T (Ț)

ța ! Interj. cu care se alungă caprele : *ța 'ndără(t) !* — C. P.

tabăc, s. Dovleac. P. T.

- făbăreaiă**, s. f. Picurare de apă (cu încetul și câte puțin): *toarnă cum se cade, cum faci tu e curată ~!* — Ș. V.
- făca**, s. m. Tata. (Cf. mai jos: **tuța**). P. T.
- făca**, s. f. Un joc cu mînea. C. V. 2.
- făcălă** } s. f. Un lucru rău, o săpă
făcălie (1) } mică și stricată; *barbi-ciocul*
 unor oameni. (N. B. «*popă*»,
 în sens ironic (1). C. P.).
 F. G.
- făcăniălă**, s. f. Covată. C. V.
- făcăni**: *făcăne lumea după lapte* = caută de zor și nu găsește. C. P.
- făcănit**, adj. Necăjit, înfruntat. C. V. 2.
- făcieă**, s. f. Tărăboanță. I. G.
- fădoxie**, s. f. Plata ce se cuvine preotului, când umblă cu botezul (6 Ian.). Hidiș-Turda.
- făf** (pl. **făfuri**), s. a. Furca de tors: *aruncă țăfu din brâu, că-i Vineri!* Joc copilăresc: de-a făful (în care se scot, cu bățul, glij mici de pământ dela gaura celui ce e trimis să aducă «*ghiula*») (*furca*) aruncată de ceilalți). C. P.
- făfa**, s. f. Lut galben, mai ales uscat. F.
- făfăleă**, s. f. Buccea cu *peticărit*, modălcă, legătură [cu ațe și petece]. Ș. V.
- făfli**, vb. intrans. IV. A răcni, a vorbi tare și ascuțit. M. B.
- făgără**, s. f. (adj.). (Soiu de) *oaie ~*; fată sau femeie. C. V. 2.
- făgărit**, adj. Slăbuț, puținel, uscățiv. B. N.
- făglă**, s. f. Așchie de lemn de brad. B. I.
- făglîn**, s. Denumirea dealului mai înalt decât cele din jur. S. I. 3.
- făiă** (vb.). *Face cum îl tuie capu* = cum se pricepe, cum «*ii cântă*». C. R., C. P.; *a-i tăia molia* = *a-i lua mau'* (d. p. *croznia de lemne mi-a tăiat molia*), *a-i lua apa dela moară* (a-i înfrânge îndrăzneala); *a-i tăia de unghișoară* = a-i face de petrecanie (d. vieața cuiva). C. P.
- făgăra**, s. f. Vârcolacul (ce mănâncă luna). Sălaj.
- talaghîri**, s. m. pl. (Uzual la pl.). Șezutul (: *nu-și mai putea ridica ~ghirii de jos!*). Ș. V. (N. B. cf. **tamburi**, id. C. P.).
- talânt**, s. (Fără pl.). *Talântul lu Sf. Petre*, sărbătoare băbească când nu se lucrează pentrucă *e rău de jigăni*; *se ține ~* = șir, d. câini, materii cleioase, sau mucoase ș. a.). C. P.
- talăciu**, s. a. Grădină. I. Iacob, Arad.
- tămădău**, s. a. În injurături puțin grave. C. P.
- tamân**, s. a. *Un ~* la o casă, la un zid = o potriveală, o netezeală a unui zid (cf. și **tăman**, id. Gh. Smedu, Arpașul d. j. — Făgăraș), adv. *tocmai*. C. P.
- tamanel**, adv. (Dimin. dela **taman**). *Tocmai*. P. T.
- tămbă**, s. f. Vițel molău, jigărit și trist; (fig.) *nătăfleț: ce ~ de om!* C. P.
- tămbăli**, vb. intrans. IV. A umbla a lene, a lucra fără rost (N. B. cf. *a tândăli*, id. C. P.). C. V. 2.
- țamberelă**, s. f. pl. Stofe din Stambul. M. G.
- țamboiâte**, adj. f. pl. (D. țâzele vacilor nemulse) «*întăpoșate*», pline de lapte. F. G.
- țambruș**, adj. m. Îmbrăcat luxos. C. V. 2.
- tambur**, s. (m.). Vezi la: **țimburi**.
- tămga**, s. f. Pecete. M. G.
- tămpoși**, vb. intrans. IV. A îmbulzi, a năpusti, (: *m'a ~vit o vreme de perit*). C. G.
- țămpureși**, s. pl. Rămășițele păioaselor din pământ după secerat. (Partea rămasă pe buciom — la tufă — se numește «*țăpușe*»). N. E.
- tănă** (†), s. f. Bunică, mamă *bătrână*. C. P.
- tanaboăță** (pl. *~boățe*), s. f. Bucluc, năzbăie (: *sluga numai azi mi-a făut o sumă de ~boățe!*). C. P.
- tanana**, adj. (adv.). Plin, umflat să plesnească (d. vitele sătule). C. P.
- tananică**, s. f. Un joc al Țiganilor nomazi. S. I. 3.

- tăneă**, s. f. (adj.). (D. un om) neghiob, năgăbuiu : *merge ca o ~*, e un *tanca-panca*. C. P.
- țâneă**, s. f. Locul până la care trebuie să fugă copiii, când joacă mingea. Ș. V.
- țâneoăie**, s. f. Poreclă ce se dă celor mici la stat, ca un câine sau « țânc » domnesc. D. E.
- țandăc** (pl. ~*dăcuri*), s. a. Bucată plesnită (sau sărită) dela un tuciu, o oală ș. a. C. P.
- tandaluțu**, s. f. Scândurică (de lățimea pânzei) prevăzută la ambele capete cu câte un vârf de cuiu cu care se fixează pânza în stative ca să nu se strângă. O. A.
- tândăvi**, vb. intrans. IV. A îngăima, a rămânea perplex : *când da să spună adevărul, tot tândăved...* Ș. V.
- tânier**, s. a. Farfurie. B. S.
- tânjâr(i)**, s. m. Băț, beldie, târș, (: *când te-oîu croi c'un ~ pe spinare !*). D. S. 1.
- tapăj** (pl. ~*păjuri*), s. a. Bucluc, necaz, supărare (: *ce de ~ am tras până ne-am împărțit !*). C. P.
- țape** (*țapulțe*), s. f. pl. Opinci foarte subțiri. C. P.
- țăpăcu**, s. m. Poreclă celui cu mutră de țap. D. E.
- țăpură**, adj. *Cu privirea ~*, fixă, țanțoșă, țintă. C. R.
- țăpuriu**, adj. (D. albină). *Cu acul ~*, scos afară și gata de înțepat. F. G.
- târ** : ~'nainte, ~'napoi = cât înainte și înapoi. M. N.
- țaraloiu**, s. m. (Peiorativ pt.) *țaran*. C. P. (Mediaș-Târn. Mr.).
- țărâi**, vb. trans. IV. A cârpi ciorapi. (Mld.)
- țaravănit**, adj. Neregulat, desordonat, (*lucruri ~nite*). C. R.
- țărăjnec** (*țărășnec, terejnec, tereșnec*), s. m. (adj.). Natăfleț (scurt la statură și cam prost). C. P.
- țărămb**, s. a. Pă țărămbu-ăllant = pe cealaltă lume, *tărăm* ; un oarecare timp : *până descară mai e un ~ de vreme*. C. P.
- (Pentru epiteza unui -b cf. și (s)chilomb (pt. (s)chilom). C. P., și țintirimb (pt. țintirim) (în Hidiș-Turda).
- țărășel**, s. a. Nume de danț cu lăutari. C. P.
- țărău** (pl. ~*râie*), s. a. Șipot, scoc, *cioroi*. M. I. (M-ții Apuseni).
- tarbăc**, s. a. O operație de pârghii pt. a sălta o grindă sau altceva greu. C. P.
- tarbacă**, s. f. (Nacafa, bucluc), încurcătură, « socoteală » (: *ia tu una, eu alta și terminăm ~câna de aci !...*). C. P.
- tărbăci** (a se), vb. trans. IV. A se buimăci, a se ameți : de somn, de băutură, ș. a. C. P.
- tărboacă**, s. f. *A căzut în ~* = i s'a înfundat, a căzut în laț ; ceată de roiu ce-și ia răspunderea [?]. F. G.
- țără**, s. f. Lână colorată, toarsă subțire. Trans.
- tărcăgitură**, s. f. Lucru *tărcat*, urît, ceea ce nu « te prinde » (: *ce te îmbraci cu ~tura asta de rochie ?*). Ș. V.
- tărcăzău** (*tercăză'u*), s. a. Terciu în cantitate mare (și de proastă calitate). C. P.
- tăreoăvă**, s. f. Femeie depravată, urîtă, prăpădită (în alte părți din Muscel : *tărcoabă*). C. P.
- tăreol**, s. Vezi la : tarpel.
- tărhoală**, s. f. Femeie neglijentă cu îmbrăcămintea și bucătăria. C. P.
- tarjân**, s. Cotorul ce rămâne dela o mătură prea uzată. Vad-Maram.
- țărloiēt**, adj. Ridicat în sus. C. V. 2.
- tărmoacă** (*tărmoceală*), s. f. Noroiu (în care se scaldă porcii), mocirlă. C. P.
- tărână**, s. f. Coș larg, mare ; un fel de *torțe* (« *târne* ») ale nuntașilor (care pleacă dimineața chiuind și cântând). C. R.
- tărnafeș**, s. a. Boală de strănut. C. P. (Cf. mai jos : tegnefeș).
- tărnoăță**, s. f. Femeie de moravuri ușoare, « *tărăitură* ». B. N.
- tarpel**, s. a. O repetare a unui lucru : *mai dă un ~ de ploaie* (repede) ; « *rând* » :

- mai vine un ~ de var peste cel vechi* ; (vitele) *mai trag un ~ de mâncare* (după muls) . . . C. P. (Cf. și *terpel*. *Codîn*, O s. cuv. ; și *tăreol*, F. G.).
- târpî** (prez. I. ~pése), vb. intrans. IV. A nu mai putea suporta traiul conjugal : *nu mai poate ~* cu bărbatul, cu soacra, etc. C. P. (Cf. *terpî*, *Dicț. Encicl.*, *Candrea-Adam.*).
- târșăiuri**, s. a. pl. Târșuri subțiri de foc (cu frunză veștedă). C. P.
- târșit**, adj. Desbrăcat în nud, aproape gol (: *ce te-ai ~șit așa, nu ți-e rușine?*). Ș. V.
- târșiță**, s. f. Sapă. N. T.
- târșoage** (*sfârlodge*), s. f. pl. Opinci rupte ce mai au a fi purtate. F. G.
- târță**, s. f. Oaie tânără. C. G.
- târța-pârța**. Vezi la : *ecocârța*.
- tartăcă**, s. f. Un fel de dovleac. P. T.
- tărtăi**, vb. intrans. IV. A încerca să spună ceva : *a început să tărtăie* . . . C. V. 2.
- tărtăje**, s. f. pl. Scoarțe (de carte). D. M. (N. B. *trătăje*).
- țărțalăi**, s. m. pl. Țurțuri de poleiu. B. S. 1.
- tărtălét**, adj. *A fi ~ cu lumea*, guraliv, vorbăreț. C. P.
- tartarieu**, s. m. Copil neastâmpărat, *umbă ca un ~* prin pomi, pe garduri... ; Dracul. C. P.
- tărtos** (f. ~toșe), adj. Nesimțitor, tare 'n piele. L. V. ; (d. om, femeie) *scurtă și 'ndesată*. C. P. ; (d. om) slab, hodorogit. Ș. V.
- tasemce**, s. f. pl. Șireturi. I. G.
- tașmău** (*tașmăg*), s. Ciomag gros (pt. bătaie). Ș. V.
- țășpoacă**, s. f. Vin prost, bulearcă. Ș. V. (Vezi : *țășpoacă*).
- țășt** (*tușt*), s. m. Copil, *pușt(an)*, țânc. C. P.
- tăștôe**, s. m. Puiul de iepure. F. G.
- tăța**, s. f. Tavă. D. M.
- țătăi**, s. Zara laptelui oșețită mai mult ia numele de ~. D. S. 1.
- țățieică**, s. f. Scârciom improvizat de copii — atârnat de o cracă — în care « se dălnăesc ». F. G.
- țău** (pl. *țăuri*, *țee*), s. a. Un lemn ca semn de hotar între două livezi (unde iarba nu trebuie păscută) ; nuia cu care se măsoară țuica în butoiu. F. G.
- țău**, s. Oșet *acru cumu-i țău!* C. G.
- țău'-laelului**, s. a. Se numește un teren așezat ca un fund de lac.
- taucei**, s. m. Găinar dela *Tauc*, (turc. « *tauc* » = găină, fost uzual în vechime). I. A.
- țăvlea** (pl. ~vlele), s. f. Ulucă subțire, crăci de salcie. F. G.
- tăvli**, vb. intrans. IV. A țipa, a sbiera, a răcni. C. V. 2.
- țăvnă**, s. f. Supărare ce vine repede cuiva. (N. B. cf. *țăfnos* « supărăcios, țândăros ». C. P.) ; extremitatea coloanei vertebrale la păsări. F. G.
- tăvsă**, s. f. Tortoșel. C. V. 2.
- teacă** : *a se pune pă ~*, a sta supărat, a căta rău. C. P. (Vezi : *teapă*).
- teacăr** } s. m. Nătărău, prostălău, te-
teacăru } chergheu, (poznăș). C. P.
- teápă**, s. f. Supărare : *n'am să mă puiu în ~ pt. nimica!* C. R. (Cf. mai sus : *teacă*).
- tebăieică** (pl. ~băieci), s. f. Vișel prăpădit (: *cutii*, ~băieca *naibii!*). C. P.
- tebeșel** } s. (adj.). Scurt(ă) și gros
tebeșică } (groasă), *merge ca un ~* ; vișel
prăpădit. C. P.
- teecărău**, s. m. Vezi la : *teacăr*.
- techerghéu**, s. m. *Ciovorgău*, derbedeu, nătărău. C. V.
- teeșea**, s. f. Capul buruienii ce iese după cosire. F. G.
- teeuș** (pl. ~eșuri), s. a. Pieptar mic, prăpădit, cocoloșit. C. P.
- țed**, s. a. (N. B. Rând, (la) hotar). « Casele spre uliță se pun la așa zisul *țed*, ceea ce e *mejdia* ». B. S.

- teî** (pl. *téiari*), s. a. Rátul porcului, « *teflu* ». C. P.
- tefelegós**, adj. Sdrențuros, ca un calic (: *ce umbli așa ~?*). Ș. V.
- tefereágă**, s. f. Terciuală groasă (de mă-măligă cu lapte); noroiu. C. P.
- tefter**, s. Condică. M. G.
- teful**, vb. trans. IV. A mânji cu *teful* (o haină), a răma (porcul). C. P.
- téi-belit**. În expres.: *Te-ai topit cu ~*, se amenință cineva (în glumă) pt. o faptă; parcă *ești pus pă ~* = pe așa lucru (drăcos), pe stricăciuni. C. P.
- țelene**, s. Cimitir. C. P. (Mediaș-Târn. Mr.).
- telerează** (pl. *~reze*), s. f. (Poreclă pt. o femeie) proastă, neterează, năbârgeacă (plină de răutate). C. P.
- teliucă**, s. f. Rochie subțire: *cu ~linca asta ai să îngheți!* Ș. V.
- telpeci**, vb. (in)trans. IV. A câștiga. C. G.
- tembelie**, s. f. « *Uspăț* » cu muzică. C. G.
- țembreni**, s. Toată alcătuirea din scânduri a unei fântâni. Cireș-Storjineț.
- țenehiu**, s. a. Nivelul vinului dintr'un vas. Ș. V.
- tēreuri**, s. a. pl. *A umbla după ~*, după petreceri (de noapte): baluri, la cârciumi, clăci ș. a. C. P.
- tereteucă** (m. *~tce*), s. (adj.). (Poreclă pt.) proastă, acră la fire. C. P.
- țerfe**, s. f. pl. Încălțăminte. C. G.
- teșălă** { s. f. *Spărtură* din miriște care
teșcălă { te înțeapă. C. R.
- teșcăiu** { s. a. Terciu (*lung* și subțire).
teșcăluu { C. P.
- teșcăluu**, s. a. Coș de pus rațe, găște îndopate. C. V. 2.
- teșherecă**, s. f. Pungă de piele pentru hârtii. Ș. V.
- teur**, s. Cursă. (Trans.).
- t'îură**, s. f. Tortul de pe războiu. C. V. 2.
- t'îurfă**, s. f. *Vezi*: cearfă. C. V. 2.
- tibricuri**, s. a. pl. Chibrituri, focurile. G. M.
- ticăzi**, vb. IV. *Vezi*: *ehicăzi*.
- ticăzui** (a se), vb. refl. IV. A-1 trece nădușelile (la urcarea unui deal). C. P., Târn.-Mc.
- tichileán**, adj. *A fi mai ~*, mai cilibiu, îngrijit, regulat, mai curat (cu ale casei). C. P.
- țicțiu**, s. a. Mușe de deal, vârf de munte. C. P. (Târn.-Mc.).
- tidarăc** (pl. *~răcuri*), s. a. Tot felul de instrumente necesare unei meserii (d. p. la tâmplărie). G.
- t'ielet'ieu**, s. Un coș (*corfă*) de purtat gunoiul pe două roți (sau pt. încărcat cucuruz). N. T. și Vlad (Mag-Sibiu).
- țere-de-minte** (s. f.). Memorie, aducere aminte. Ș. V.
- t'ieun**, s. m. (adj.). Nebun, smintit. N. T.
- tiglăzău**, s. a. Mașină de călcat. C. I. 1.
- tiglăzi**, vb. trans. IV. A călca rufele. C. I. 1.
- țigrie**, s. f. Desime, grămadă (multime din ceva, d. p. *prunele stau ~ în prun*). N. E.
- tihărecă**, s. f. Căciulă rea, de aruncat, (« *toharcă* », în alte părți). C. P.
- tihóarcă**, s. f. *Smorcăială* (pișălău, pt. cei ce nu-și țin udul), *topild*. C. P.
- tihóc**, s. a. Noroiu lipicios (humă); murdărie, jeg pe haine: *cămașa e ca ~hóeul de neagră*. C. P.
- țiiăc**, s. Parul ascuțit la vârf și îmbrăcat cu tablă ce servește plutășilor să scoabă plutele încet sau să le țină la mal. Ș. V.
- tililie**, s. a. *A sta de ~* = a-și pierde vremea (tineretul) în vorbărie, în glume, pe uliți. C. P.
- țimbulăși**, s. m. pl. Muzicanți. C. G.
- țimburi** (a se, a-și), vb. refl. IV. A-și arăta (« *tamburul* ») dosul (stând culcat) către cineva: *ce stai ~burit către mine?* C. P.
- tindóc**, s. a. Tindă mică (*tindică*). C. P.
- ține coada sus** (a): a se mândri fără temei. C. R.
- țini**. *Vezi*: boghi.

- tiocuş**, s. a. Hârtie făcută pâlnie. V. S.
- ţpătul**, s. a. *Nu se mai aude* (nu era nici ~ *pe drum*, nici ţipenie. C. P.
- ţipiguş** (*topiguş*) (pl. ~*guşuri*), s. a. Unsoarea ce-şi lasă slămina prăjită în tigaie. (Cf. *topicuş*, id. Rucăr-Muscel). C. P.
- ţirăduri**, s. a. pl. Lemne *încrustate* (*încrestate*) la streşină, la *ghibâl*. B. G. 1.
- ţireác**, adj. *Amară* ~ că nu se mai poate mânca, ca ghinţura. F. G.
- ţiri Ion**, **ţiri Pătru** = *ce mi-e I.*, *ce mi-e P.* / M. N.
- ţiribuc**, s. *Mătcălă*. P. T.
- ţişpoacă**, s. f. id. *ţâşpoacă*. P. T.
- ţistîr**, s. a.
- ţistireă**, s. f.
ţistîr, s. a. ţistireă, s. f.	{	<i>A-şi lua ~reăna</i> (~<i>ff-rul</i>) = a-şi lua gândul dela un lucru ; a-şi lua catrafusele, <i>tîluşili</i> (d. cel care şi-a vândut ori pierdut ceva, luându-şi un fel de adio). C. P.
- ţitifoiu** (f. ~*foaică*), adj. (D. om) mărunţel, care se împiedecă în hainele-i proprii, ghindoc, scund. C. P.
- ţitihăiu**, s. a. Cimitir, ~ (locul din vecinătatea cimitirului unde se aruncă stărvuri). C. P.
- ţit'ileăn**, adv. În zadar, musai, neapărată nevoie. E Şimonca, Asnagiu-Sălaj.
- ţitineăsă** (*ţitineaşă*), s. f. Mâncare din plante fierte şi amestecate cu mălaiu şi unt pentru raţe şi puii de curcă. F. G.
- ţitiri-pitiri!** Interj. ce arată vorbirea « *pe şopăcăite* » d. unele chestiuni discrete. C. P.
- ţitiri**, vb. trans. IV. *A* ~*ri* cămaşa (pe la spate) sau pălăria, a o încreţi ne-regulat, necstetic (când cineva a stat pe ea). C. P.
- ţitrouănă**, s. f. Lămâie, C. I. 1.
- ţituiuca** (*tutúca*), s. f. *A o lua* ~ = « *arăzna* », la picior, a-şi lua *drumu'* şi *poteca* (în urma unei înfruntări sau certe) : *se ducea* ~ *înainte!* C. P.
- ţoacăni**, s. pl. Decoraţiuni pe haină. C. V. 2.
- ţoăită**, s. f. Proptea la gard. T. Sireteanu, Deia - C.-Lung (Mld.).
- ţoănă**, s. f. Un butoiaş mic ca de bere. C. I. 1.
- ţoăncă** (dimin. *ţoăncuţă*), s. f. (adj.). Prostuţă, toantă (: *e cam ~cuiă, sdrmana!*). C. P.
- ţoăncă**, s. f. « *Fudulia* » unui copilaş. C. P.
- tobolán** (s. m.), adj. Grăsuliu, sdравán, vartos. D. P.
- ţoc-în-poc**, adv. Arată exactitatea : ~, *tontoi pe tontoi parcă fu de-aci!* F. G.
- ţocălie** (pl. ~*lii*), s. f. Un instrument pt. sucit nojiţele. (Compus dintr'un butucel ca de 2 dm. lung, în care e înfipt un băţ perpendicular prevăzut la cap cu un cârligel de care se agaţă firul de nojiţă). C. P.
- ţocănă**, s. f. Mămăligă. M. I. (Chioarul).
- ţocăt** (†) s. Poartă. I. A.
- ţochisală**, s. f. Carne de porc friptă în ceaun cu multă grăsime. Ş. V.
- ţoci**, s. pl. Un fel de joc la cărţile de joc. C. P.
- ţocili**, s. f. pl. În imprecăia (sau exclamaţia) : *ptiu, bată-te* ~ *de om!* C. P.
- ţohăl**, vb. trans. IV. A-l purta de ici colo, a-i bate capul : *ce mă tot ~hăeşti, isprăveşte odată cu vorba!* Ş. V.
- ţoida!** Expresie cu care se asmuţă căinii de vânat ca să caute iepurele : *ţoida, pă el!* C. G.
- ţoitán** (dimin. *ţoitănel*), adj. (D. un copil de 10—14 ani ; un animal . . .) măricel : *eram* ~ *şi aveam pe samă o turmă întreagă de oi!* — C. P.
- ţoje-tac**, adv. Tot așa. E. Iosif, Ştefăneşti-Cet.-Albă.
- ţololóţi**, s. m. pl. *Flecdăţei* (tăieţei) de făină. D. S. 1.
- ţon**, s. Ploscă. M. I. (Maram.).
- ţoncă**, vb. (in)trans. I.—A căşuna. C. G.
- ţoncăni** (a se), vb. refl. şi trans. IV. A (se) sfătui, a (se) povăţui în taină, a pune la cale ceva discret, *a sta de capul*

- cuiva*, a se paropăni: *nu știu ce s'au tot ~nit amândoi până târziu...!* C. P.
- tôuehe**, adj. Mutos. C. G.
- tontovân** (s.), adj. Prostut, cu obiceiuri nealese, vulgare. C. R.
- țopăică** (pl. ~păici), s. f. Un fel de coș cam de un metru înalt, cu care se prinde pește. M. N.
- țopârlân** (f. ~lână), (s.), adj. (D. un om, băiat) înalt și subțire: *a crescut ~ înalt*. C. P.
- top-condaclăriu**, s. m. «*Din păduri se tăia ~ cu banii lui Moruzi și se căra la Galați*». M. G.
- top-hane**, s. Arsenal de tunuri. M. G.
- topiguş**, s. a. Vezi: tipiguş. C. P.
- toplița**, s. f. Gârla care nu înghiață fiindcă în ea curg izvoare (*capătul din sus al gârlei* ~). Ș. V.
- toporîște**, s. f. Coasă. G. Smedu, Arpașul d. s. Băgaraș.
- toporit**, adj. (D. un lucru) rău făcut, cu neîngrijire, «*din topor*». Ș. V.
- tôpșe**, s. f. Mâncare din mămăligă cu (straturi de) brânză. C. P. (Mediaș-Târn.-Mr.).
- topúz**, adv. *Cu ~púzu'*, cu de-a-sila, cu forța. Ș. V. — Cf. mai sus: *posuz*.
- torină**, s. f. Coliba ciobanului cu locul unde închide oile pentru a le mulge. B. S.
- torocălă**, s. f. Amestecătură de mai multe feluri de mâncare, greșoasă la vedere. Ș. V.
- torogăe** (pl. ~găci), s. m. (adj.). (Po-reclă pt. un) om scurt și cu mers urît (cu nădragii largi și turul mare): *merge ca un ~*. C. P.
- toromăc**, s. m. (adj.). Prost, neghiob, tont. P. T.
- toroșteală**, s. f. Mâncare slabă. C. V. 2.
- țorțol**, s. Grămadă mare de ciucuri, de ciorchine în pomi: *stau prunii ~ de prune*. F. G. — Cf. mai jos: *țurțulăi*.
- tot** (toată), adj. *Parcă nu ești ~*, cuminte, întreg, citov (*unit* la minte). C. P., C. V. 2.
- totóiu**, s. a. Un fel de sos făcut din *fărind părgalită* în unsoare și cu apă, ca un cir gros. C. G.
- totoreag**, s. (a.). Bucată de lemn uscat căzut în pădure. F. G.
- toz**, s. Sin. toje. E. Iosif, Ștefănești, Cet.-Albă.
- traftir** (pl. ~tîre), s. a. Stabiliment de proxenete; (*a se certa ca la ~* = fără niciun pic de jenă, fără obraz). C. P.
- trago-măsurli** (a-și ~), a-și cugeta vorbele, a-și da socoteala de felul cum vorbește: *trageți măsurli, băiete, când vorbești cu mine!...* (* Cf. «...aș fi ajuns... să gălesc banală... această rodomontadă a stihilor, dacă ele nu și-ar fi tras măsurile tocmai la timp». Hogaș, în «*Singur*» din «*În M-ții Neamțului*»). C. P.
- trăge-punții**, s. Greutatea la orologiu. C. E.
- trâina**, s. f. (adv.). *A umbla ~* = fără rost, pierde-vară. C. P.
- trâmbușălă** (*trâmbușală*), s. f. Trânteală, bușală strașnică de pământ (între cei ce se luptă). C. P.
- trână**, s. f. (adj.). (D. un om) greoiu, nătăvălos, *ursos*: *mișcă-te ~ mai încolo!* C. P.
- trâncănău** (*treâncăt*), s. a. Fânul ce rămâne la vite după mâncare. F. G.
- trâncău**, s. m. (adj.). Cel cu mers urît, neregulat, ca o pancă: *merge ca un ~* C. P.
- trânel**, s. m. pl. Rămășițe de var în cazan, care nu mai pot fi folosite. S. I.
- trâncote**, s. f. pl. Vorbe răstite. C. V. 2. Vezi la: *trânte*.
- trânte**, s. f. pl. *Trantabușuri*, *trancote*, țoale multe și rele, diferite lucruri la spinare: *ia-ți trantili și pleacă!* (= *țu-lendre*). C. P.
- trăste**, s. f. pl. Denii. M. I. (Năsăud).
- trăsură**, s. f. Nadă, momeală pt. atras vulpile; o mortăciune de animal. C. I.

- treáne**, s. a. Restul de paie pe care se culcă vitele. F. G.
- treáne-a-ileáne**, locuș. Vorbărie goală, *moș pe groș*, ~ *mere acre*. C. P.
- treánecut**, s. a. Vezi la : **trăncănău**.
- treășca-ileășca**, locuș. Noroiu apăsos, *s drumul e tot o ~ de coló până coló !* ». C. P.
- trece-Oltu** (a ~) : a face gălăgie mare pe cineva, a-l certa. F. G.
- tréfăli**, vb. intrans. IV. A glumi. C. V. 2.
- tréneheș**, adj. Beat, prost. C. V. 2.
- tréta**, s. f. *A bate* ~ = a umbla haimana pe uliși. C. G.
- tréve**, s. f. Materia ce rămâne din strugurele tescuit. F. (Cf. *țuică trevere, drevere*. C. P., Mediaș - Târn.-Mr.).
- tricozémie**, s. f. Lucru neadevărat (vorbe deșarte). C. V. 2.
- triftor**, s. a. Pâlnie (tolcer). C. P. (Cf. și forma **triftăr**, id. *D. Macrea, Fântâna-Târn.-Mr.*).
- trinehêji**, s. m. pl. Lemne de plute mai mici decât catargele. Ș. V.
- trîșeu**, s. a. *Țintar* sau *moară* (un fel de joc în două persoane cu câte 9 boabe fiecare). C. P.
- troăce**, s. f. pl. Ghete mai rele, purtărețe. C. P.
- troăș**, s. a. O pădure mai mică (pe un teren restrâns). (În Zalha-Someș, **troăș** e înlocuit uneori cu **braniște**; în Buru-Turda, **troășuri** = pământuri dela câmp înconjurate cu gard sau zid de piatră). C. G.
- troășcă**, s. f. Femeie, fată isteată. C. V. 2.
- Troian** : *Calea lui* ~ = calea laptelui (galaxias). C. I.
- troncân**, s. m. Animal bătrân și slab. I. Matheescu, Săveni-Ialomița.
- trónei(le)**, s. f. pl. Ștreangurile legate de pârghii, cu care calul trage căruța. R. I.
- tróseote**, s. f. pl. Vorbe nesocotite. C. V. 2.
- trotál** (pl. ~**túluri**), s. a. Trotuar. C. P.
- trómere**, adj. Bără baiere (*sumanele ~ pică din spate*). C. G.— (Din **intre** + **umere**).
- trupehină**, s. f. Femeie groasă, mare. C. G.
- trúșnie**, s. Măncare fiartă prea tare, întărită. Ș. V.
- țuică-năglvă**, s. f. (adj.). Prost, neghiob, neștiutor (de carte). C. P.
- tuemăli**, vb. trans. IV. A vinde cuiva un lucru fără a-i trebui. C. V. 2.
- tudumăni**, vb. trans. IV. A contrazice, a cere ajutor. C. V. 2.
- țugări**, vb. trans. IV. A da drumul la vale, lemnelor (bânelor) tăiate. M. B.
- țuie!** Interj. În imprecățiuni : ~ *dracu 'n sprâncenele lui!* F. (N. B. Cf. **tuno!** id. Ard.).
- țuieș**, adj. Slab de minte. C. G.
- tuiungii**, s. m. pl. Copii de casă. M. G.
- țuleândră** (pl. ~**lëndre**), s. f. (Mai mult la pl.). Haine vechi și rele, *bulendre*, țoale (luate în cărcă). C. P.
- țuleáp**, s. m. Țăruș.-I. Iacob, Arad.
- tulhêni**, s. m. pl. Rămășițele tuleilor de cucuruz ce rămân în ieslea vitelor. C. G.
- tun-pe-senin** : *nu mi-a făcut niciun ~* = nimic, nicio ispravă. C. P.
- țupustî**, vb. trans. IV. A ascunde. C. G.
- țurăi**, vb. intrans. IV. *Țurde* ploaia pe acoperiș, sau banii de metal (producând un șgomot special). C. V. 2.
- țurbă**, s. f. Femeie fără rușine. C. V. 2.
- țurcă**, s. f. Femeie nerușinată și îmbrăcată nepotrivit; femeie fără minte. C. V. 2.
- tureheáz**, adj. Coloarea albastru-vânăt; (fig.) beat. C. P.
- turezezi** (prez. I. ~**zêse**) (a se), vb. refl. IV. A se ciacări, a se pili de băutură. C. P.
- turecft**, adj. Bătut greu. C. V. 2.
- țuri(ă)**! (**țuriô**, **țuriă**!). Interj. cu care se asmuță câinii. C. P.
- turiș**, s. a. Drumul ce-l fac oile până la locul *frunzariului* (pt. a-l mânca). C. G. (N. B. cf. *toriște, turiște* = locul unde stau oile pt. a-l îngrășa. C. P.).

turmătă, s. f. Pleavă. C. V. 2.
 turș, s. m. În ghicitoarea : *Ce e mai greu : a fărăma un turș cu pumnul, ori a beli un zimbru cu unghia?* C. G.
 țurțulăi, s. m. pl. Decorații la haină ; ploaie înghețată [?]. C. V. 2. (Cf. mai sus : țorțol).
 turtășe (s.) adj. pl. Mere *turtite*. C. V. 2.
 turturüş (pl. ~rüşe, ~rüşuri), s. a. Obiect mic (de pământ) de formă sferică, prevăzut cu o gaură prin care se bagă banii (monede) pt. a se economisi. C. P.
 tütü, s. f. (adj.). (Către căinii ce zac toată ziua în paie), *șarle, jigodii*. C. P. ; femeie leneșă (*o ~ de femeie*). M. I. (Alimănești-Olt).
 tūța, s. m. Tată [*tātuță*]. P. T.
 tutelea, s. f. În expres. : *a luat-o ~ = a fugit fără știre*. C. E. (Cf. mai sus : tiutiuea).
 țuti, adv. *A duce ~ (în spate) pe copiii de Țigani, de către mamele lor*. C. G.
 tuție, s. (adj.). Naiv, prostuț. C. V. 2.
 țuțur, s. Izvor. F. G.
 țuțuröiu, s. a. O apă care curge încet pe o țeavă. F. G.
 t'uzoși, s. m. pl. Părtași. R. I. 1.

U

Ueigă-l-crucea (C. P.)
 Ueigă-l-mânia (Rucăr-Muscel)
 Ueigă-l-pietrele (M. I.)
 Ueigă-l-tămăia (M. I.)
 Ueigă-l-toaca (C. P.)
 Ueigă-l-vederea (M. I.)

} s. m. Dracu.

uduđöiu, s. a. Vale adâncă. F. G.
 üib, s. a. În ~ = în contră, în ciuda cuiva : *cântă în üibul meu, în credința că nu e înțeles*. F. G.
 uiddümă, s. f. (adj.). Om mare și prost, « *rupt ca din mal* », *din berechet : câtd uima de om!* C. R. ; (cf. și *huidümă*, d. o femeie urită și mare, hidoasă, *altd ardtare* . . . C. P.).

üimă, s. f. (adj.). Copil slab, degenerat. F. G. (Cf. și expres. : *te bat de te las ~*. S. Pop).
 uiuș, s. a. Mintean. B. S. 1.
 ulăti, vb. trans. IV. A sfădi pe cineva, a-i zice vorbe. C. G.
 uleim, s. Un vas făcut, în scobitură dintr'un lemn. F. G.
 ulieăreț, s. (adj.). Ulițarnic, haimana. M. I. (Năsăud).
 ulpit (*hulpit*), adj. Lacom. F. G.
 umblă cu ploșea (a ~), a nu-și ține gura pt. un secret, *umblă cu ploșca pe la toți, se destăinuie la lume*. C. R., C. P.
 umflă, vb. trans. IV. *Umflă din greu la lemne, ridică din greu*. C. V. 2.
 Unehiv-salahoriu. Vezi la : Huncher.
 unghilia, s. Un joc cu degetele, ce constă în cuvintele :
     Ungliia ciuchilia
     Ciuchicana preucana
     Rențu strențu sulifa
     Poc strimborifa. — C. G.
 unghișoără, s. f. Boală de unghii la vite. C. P. Vezi la : tăia.
 uni. Vezi la : boghi.
 üră, s. f. Un soi de mazărice. C. V. 2.
 ureări, s. a. pl. În expres. : *Ia postoroncii și-i aruncă la ureiri!* M. D.
 urjinăt. [Nu dă sensul]. V. C. 2.
 urjümă, s. f. (adj.). Femeie urită și rea, hidoasă, cu părul « *hurdu-burdu* ». C. P.
 urma și būnu' : li e ~, se zice celui leneș. C. R. (Cf. *urma (pasul) și b. . . .*, d. cel ce se ține scaiu după cineva (la un mers repede), *mânz după iapd*. C. P.).
 ursese, adj. (Soiu de *măr ~*. D. P., C. P.
 urși (a se), vb. refl. IV. A se sătura de bine. Ș. V. (Cf. ~, a se înzdrăveni și îngrășa *ca un urs*, prinzând putere. C. P.).
 ursișör, s. m. Boț de mămăligă cu brânză. Ș. V.
 urvi (a se), vb. refl. IV. *S'o urvit*, a murit, s'a prăpădit. N. E.
 ușchi-purli : *esti un ~ = un venit și adunat*. C. G.

ușei, s. pl. Tărățe de faină (de grâu) udate în apă rece și fierțe pt. a face borș. I. Matheescu, Săveni-Ialomița.

usmet. În expres.: e dat ~, d. un om recunoscut ca prost, incapabil de ceva. C. R.

ustúg(osug), s. a. *Usuc* de oaie. A. Muntean, Boziaș - Târn.-Mc.

usturóiu, s. m. Meiu. M. B.

ușupl (a se), vb. refl. IV. A se căzni să ridice o greutate (d. p. o piatră mare). F. G.

ușúř, s. Scrânciob. D. V.

ututuúu, s. (adj.). Zăpăcit, « într'o parte ». Ș. V.

úzmă, s. f. Bucată lată din spărtura de fag. F. G.

uzmi, vb. trans. IV. A-și încerca în zadar puterile să ridice o greutate. F. G.

V

vacsológ, s. m. (adj.). Om de nimic. T. N.

văgâi, vb. (in)trans. IV. A încerca [a dibui] pe întunec să descuie cu cheia o ușă sau un lacăt. F. G.

vai, s. a. Acoperișul unei coșnițe făcut din secură sau *șovar*, ce ferește de intemperii. C. Pascu Gherman (Timiș-Torontal).

văierătă, s. f. (adj.). Poreclă ce-și aplică femeile, una alteia, la ceartă. D. E.

vaiseris (vascris), s. a. În injurături. F. G., C. P.

văjui, vb. intrans. IV. *A sdárnâi*, a svâcni, a smuci (d. coada securii care, lovită cu maiul, *sdárnâie* la mână și te doare). F. G.

vălântúce (pl. ~túce, ~túcuri), s. a. Sul (cam neregulat) de hârtie, de pânză, sau de altceva în cantitate mai mică. C. P.

vălea-lu-Bad } s. f. Toponimic imagină,
arătând locul de baștină
vălea-lu-Súflă } al nătrărilor: *nebuni de pe ~*. C. P.

vălva-cășii, s. f. *Femeia e ~*, conducătoare întregei gospodării. Seb. Ciapa, Rimetea-Turda.

vălvărăie, s. f. } Limbă puternică de
vălvărău, s. a. } foc; foc mare și iute.
C. P.

vandalăcu, s. a. *A se da de-a ~*, de-a rostogolul, de-a berbeleaca. Ș. V.

vândalój, s. Cânepa scurtă de pe marginea cănepiștei. N. Munteanu, Ludoș-Sibiu.

vângă, s. f. Șezuta omului (lângă capătul șirei spinării). C. P., F. G.

vângănău, s. a. Derivat < *vangă*, id. C. P.

vângăr, s. a. Grămadă de cărți. F. G.

vângău, s. a. O vale adâncă. M. S.

vântră, s. f. Partea cea mai bună a unui loc. F. G.

vânturêșcă, s. f. Unealtă de vânturat grăul ș. a. C. I.

văreă, s. f. Șopârlă; fată. C. V. 2.

vărdăc, s. a. Un loc în care ocolește apa. N. E.

vărdăica, s. f. *A-l duce cu ~* = cu minciuna. N. E.

vărdăie, s. f. *A umbla cu ~* = cu minciuna, cu *poșovaica* să pună piedecă, să mintă. N. E.

vârđi! Interj. cu care se asmuță câinele: *vârđi-vârđi! pă el!* C. R.

vârfoăre, s. f. Bucată de dimie (obială) pt. învelit degetele picioarelor, iarna. F. G.

vârđoruri, s. pl. Vârđurile cele mai subțiri ale tărșurilor. C. P.

varôșe, s. f. Oaie cu pete gălbui pe fălci și bot. C. G.; *Varôșă*, nume de vacă. D. E.

vărtă, s. f. *A fi în ~* cu o afacere = a sta în duidura ei, a fi în toiul, în putere (d. p. o nuntă); ceartă, gălăgii, ofense: *am tras o ~ cu vecinul*, un tapaj. C. P.

vărzăitcă, s. f. O plantă similară volburei. N. E.

vășcăi (a se), vb. refl. IV. A se mișca încet, a foșni (d. p.: *nimeni n'a mai ~căit de frică*). Ș. V.

vaseris. Vezi : vaiseris.

vâșul, vb. intrans. IV. A svâcni, a tâcăi, a da din mâini și din picioare. F. G.
vătră : a da pe ~ = a naște (d. femeie în stare de lehuzie) ; a sta pe ~ = a sta încontinuu acasă, pe vătraiu (d. un bărbat ; cf. și *își mână traiu' cu vătraiu'*). C. P.

vazón, s. a. Vas pentru flori. P. T.

vedé } s. g. Timp hotărît pt. achitarea
vedena } unei datorii : *la Sânzieni se*
apropie ~ *dăna banilor* ; timp
hotărît, mărginit, termen : *vaca*
a trecut peste vedé. O. A.

vedere, vb. Infin. lung. dela vedea (ca și fire) : *nu i s'a dat a ~*. C. G.

vederól s. m. pl. Vizitatori, cercetători. C. V. 2.

vejie, s. f. Tuleiu, cocian de cucuruz. Vad-Maram.

vejii, s. f. pl. *Pănuși* sau *voave*. C. G.

venetiei, s. m. pl. Vezi la : rubiele.

venit : *a-i lua ~nitu'* = vлага, *mau'*, puterea, bunul, avutul (*pomul nu are ~ = umezeală*). C. P.

venitul-kaminel, s. a. Produsul Vel-Căminarului. M, G.

verde pe la urechi ; expres. pt. un copil cu fapte de matur. C. E.

verdecă, s. f. Așternut din cânepă pentru cuptor. P. T.

verigă : a da de ~ = a termina definitiv un lucru, a-l răzbi. C. P.

verniișă, s. f. Locul unde se fierbe țuica, cotlon. C. V. 2. (N. B. *poverniișă*. C. P.).

verven, s. Mănerul în zig-zag al rodanului. (Sin. *vimein*). Mateiaș-Târn. Mr.

vêșcă, s. f. Femeie slabă. C. V. 2.

vêțcă, adv. Da.—H.

vetcu, s. a. Urzitoare. D. Macrea, Lupșa-Târn.—Mr.

vîcă, s. f. Gălăgia, larma de muște (sau albine la stup). C. Pascu, Gherman-T. Torontal.

vîcluri, s. a. pl. Vălătuci de lemn. B. S.

vies, s. a. Vacs. V. S.

vîdără, s. f. Vas mare de pleu. B. G. 1.

vigavôr, s. a. Mustrare aspră : *i-am tras un ~ să mă pomenească!* Ș. V.

vigre(-haitău), s. m. Executor. C. V.

viir, s. a. O afunzime în care « rotează » apa râului. N. E.

vimein, s. a. O parte a suculei. Târn. Mr.

vinețău, s. f. pl. Vițele viei uscate. C. V. 2.

vintriș, adj. Schiop, *cotonog* (d. animal). J. Someș.

viță-pă-sămăntu' : a căuta pe ~ un lucru ce nu se mai află, a căuta de zor și cu minuțiozitate. C. P.

vîzduri, s. pl. Rândurile de bolovani din interiorul puțului și dela gura lui. F. G. (Cf. *ghizduri*, id. C, P.).

viznirîc, s. a. Nivelă. D. V.

vîlăguî (prez. ~guêse) (a se), vb. refl. IV. A se exersa, a se hârși (la o muncă multă) ; a (nu) fi folosit (d. p. ușile *neolăguite* scârțâie). C. P.

vîlânse, s. f. pl. Văselele bărcii. C. I. 1.

vîlăși, s. f. pl. Vietăți microscopice în apă. N. E.

vîlăștoagă, s. f. Lâna — ca o pătură — tunsă de pe oaie. C. P.

vîlăvii, pl. Fiiște ca și *moroi*. D. P.

vloagă, s. f. Sin. vîlăștoagă. C. P.

voave, s. f. pl. *Veji* puse subt pâinea de copt pt. a feri de lipirea cenușei. C. G.

voeși (voșcoti), vb. (in)trans. IV. A vorbi în șoapte, a șopăcăl : *numa voșcoté încet în poartă* ; *umblă în voșcote prin sat*. C. G.

voldină, s. f. Nume de capră. D. E.

volice, s. pl. În versurile :

Galioane și volice

La Galați n'au ce se duce

Borozane și dulamale

Și s'a 'nchis această carte

(Iar) șeici și ceamuri din Beci

Parcă n'au mai fost de veci. — M. G.

vólnic, s. m. (adj.). Om, întreg, viguros, sdravăn, care poate fi luat la oaste. Ș. V.

- volôgi** (*vălogi*), s. m. pl. Cânepa mărunță din cânepiște. — Trans.
- volonéț**, s. m. (adj.). Voinicuț, d. p. : *ți-e mai mare dragul de așa copil* ~. Ș. V.
- voloșmâni**, s. m. pl. Aleșii satului. D. V.
- vorî**, vb. IV. Voi. D. p. : *nu te vorește D-zeu și pace!* C. R.
- vornie**, s. m. Un slujbaş al primăriei (care împarte corespondența, chiamă oamenii la diferite adunări, bătând toba și strigând...). N. I.
- vorotie**, s. La timp potrivit, lucru la rostul lui, la vremea sa : *nu mă ceturi de cap că-mi cunosc eu ~ticleu trebii!* Ș. V.
- voșcotî**, vb. IV. Vezi la : *voeși*.
- votru**, s. m. Codoșă (— parte bărbătească). Alex.
- voviză**, s. f. Struguri care provoacă incontinență fecală. F.
- vărădini-sitini!** Expresie răstită și amenințătoare către copiii ce-ți stau în cale când ai o grabă : *~ acu-ți dau vo-două!* C. P.
- vrajniță**, s. f. Poarta ocolului. A. Cosma, Supurul d. s. — Sălaj.
- vraughiuță**, s. f. (D. uși și ferestre) a (*le*) *lăsa* ~ = deschise de tot, vraiște. C. P.
- vrauniță** (pl. *vrauniți*), s. f. Poartă (veche) cu o singură aripă ; poartă mare a curții pentru căruțe. I. D., Z. T.
- vrighinî**, vb. trans. IV. A învărti mereu cu un sfredel spre a răzbi o gaură ; (a învărti mereu cu un *surcel* într'o scorbură). F. G.
- Vuică**, n. pr. (imaginar). Ironic : *Veniți cu toții ca la pomana lu ~!* C. P.
- Vuscoiu**, s. m. Dracu ; în descânțete de strâns : *Vuscoiu în caru' cu fân*... C. P.
- Z
- zăbubă**, s. f. *Mai am numai un bob* ~ = numai o clipă, un moment de așteptare. C. P.
- zăbăr** { s. a. Nevoie neprevăzută : *mă*
zobor { *ajunse zoborul și prin satul Dvs.!*
F. G.
- zăblău** (pl. *~blăi*), s. m. Câne mare și rău. Ș. V.
- zăblăug**, s. m. (adj.). Om mare ce umblă fără rost. E. I.
- zăbulică**, s. f. Haină scurtă și necălduroasă. Ș. V.
- zăcăli**, vb. intrans. IV. A boli, a zăcea. C. V. 2.
- zăcăni**, vb. trans. IV. A lovi, a hurduca. C. V. 2.
- zăghit**, s. O parte de hotar în Ciubanca (« dar însemnăt. cuvântului nu se cunoaște decât atunci când se rostește *răsădit* »). C. G.
- zăgnută**, s. f. Gustare de dimineață. S. I. 3.
- zăgrăi**, vb. trans. IV. A *zăhăi*, a deranja. C. G.
- zăhăi**, vb. IV. Vezi la : *zăgtui*.
- zăicū**, s. f. « *Recăl feștit* pentru femei » . B. G. 1.
- zaičin**, s. a. Un fel de oloiu din sămânța de in. N. E.
- zaim**, s. m. *Conac al zaimului*. M. G.
- zălăr**, s. (« Crășmarul *Badiu* a fost legat de Turci cu frânghie de mătase ») :
De zălarul coșului
De văpaia focului... M. G.
- zalină**, s. f. Aliment apăsos. I. N.
- zăltăt**, adj. Scos din fire, unit, *scrintit la cap*. C. P.
- zambilă**, s. f. Călușul ce se pune în gura iezilor ca să nu sugă. F. G.
- zămbóe**, s. a. Sfârc (de țâță) ; chioțoarea de piele dclă cojoc. F. G.
- zămichișe**, s. f. Brânză de vacă. C. I. (Cf. *sămăchișă*, id. Candrea-Ad., Dicț. Encicl.).
- zămíg**, s. a. Pâine muiată în zeamă. F. G. (N. B. Pentru suf. -îg cf. mai sus : *rămiguri*).
- zană** (uzual la pl. *zanăle*), s. f. *Frăvălii, șetre* multe cu mărfuri diferite (hale, bazare). C. P.

- zână**, s. f. Pastramă, (*oi tăiate de ~ = de pus la murătoare*, pt. pastramă, carne de ~). M. N.
- zangărice**, s. f. pl. Podoabe multe și nevaloroase. Ș. V.
- zângloăvă**, s. f. (adj.). Pușlama, om de nimic, *un prăpădit, umblă ca o degeaba*. C. P.
- zăpădăr**, s. m. Munte cu (*ghețuri*) zăpezi permanente (în Zănoaga din Valea Brebului pe lângă iezero. Muscel). M. I. (An. Soc. Turist. Rom., X (1912), p. 126).
- zăpăznică** } s. f. Zăpadă puțină, *un fluș-*
zăpăznie } *caiu*. C. P.
- zărâldă**, s. f. *A lua în ~ = în răs*. Ș. V.
- zărâncit**, adj. (vb. *zărânci*). Pipernicit, *gărgăricit* (d. puii de animale). C. P., Alex.
- zarăr**, s. a. Daună, *n'are ~ = nu e nicio stricăciune*. G.
- zărâtic**, s. a. Măncare slabă și fără gust. C. V. 2.
- zât!** (*zât!*). Interj. cu care se alungă pisica. C. P.
- zătoni**, vb. trans. IV. A strămtora pe cineva, — a îndesa prea tare. C. E.
- zătreală**, s. f. Pierdere de timp. N. E.
- zăvârnă**, vb. IV. *Vezi: zăvornă*.
- zăvoi**, vb. trans. IV. A deschide loc nou. C. V. 2.
- zăvornă** (*zăvornă*), vb. intrans. IV. A scăpa (soarele), a trece peste o muche de deal, scăpând vederii. F. G.
- zăzdăh**, s. a. *A vorbi în ~ = în zadar, necugetat, în vânt*. C. P.
- zăbărice**, adj. (D. un om) răutăcios, bătrân. C. V. 2.
- zăbărnăit**, adj. Nebun. C. V. 2.
- zăborși** (a se), vb. refl. (și intrans.). IV. A se uita urît; a fermenta (laptele), ridicându-se brânza deasupra. Ș. V., S. I. 3.
- zărâncea**, s. f. Risipire, irosire: *totdeauna dă ~ în lucrurile lui!* Ș. V.
- zdrăburi**, s. a. pl. Resturi de oale sau pahare sparte (în cădere). Ș. V.
- zdrăhôn**, s. m. Copil voinic: *ce ~ de fată s'a făcut!* Ș. V.
- zdrăncănăle**, s. f. pl. Fiare ce fac sgomot (la mersul căruței). F. G.; obiecte ce atârna cuiva: zale, curele, sforicele, etc. C. P.
- zdrăvălău**, s. a. Un obiect de lemn pentru sdrobotul cănepii topite. A. Indre, Guruslău-Someș.
- zdrobalău**, s. a. Sin. *zdrăvălău*. A Mosora, Mănăstur-Cluj.
- zdrôbură**, s. f. Fărâma mică de pâine. N. E.
- zdruburâ**, adj. Sfărâmișos. N. E.
- zdumpăni**, vb. intrans. IV. *Zdămpăne pământu' subț el, sună, dădă, se zgădue*. N. E.
- zēciuri**, num. (s.). În versurile:
Pă d'afară [a casei] zēciuri scrise,
Pân' năuntru mese 'ntinse... C. P.
- zemezdrit**, adj. (D. un om) mic și subțire, slăbănog. C. G.
- zepruchit**, adj. Debil, anemic, prăpădit, (sin. *zemezdrit*). C. G.
- zevedî** (prez. I. ~dese), vb. trans. IV. A face un lucru tracic, a întâri, a împăna (d. p. o puțină ca să nu mai curgă, un scaun pt. a nu se mișca, ș. a.). C. P.
- zevedic**, s. a. Instrumentul vânătorilor pentru strigat căinii. C. G.
- zgăibă**: *Vezi: sgaibă*.
- zgăică**, s. f. O crustă, piele, coaja subțire de pe rana cicatrizantă. M. I. (Galați, Tecuci, Bârlad, Iași).
- zgăimă**, s. f. Pocitanie, nagodă. — Alex.
- zgărcină**, vb. I. Uzual în vorbele:
— *Ce faci: macin' ori zgărcini?*
— *Ba, nu macin, numa zgărcin.* — C. G.
- zgărgere**, s. f. Așa răsucită de sine. N. E.
- zgarit**, adj. Uscat. B. N.
- zgărvă** } s. f. Coaja dovleacului
zgărvoăie }
zgărvoăce } copt. F. G.

- zgliuñci**, s. m. pl. Copii mulți și mărunți. C. V. z.
zgrebeni (a se), vb. refl. (și trans.). IV. *A se întinde*, a se juca (fete și băieți) pe uliță. C. P.
zgrîbee, adj. Sărac, golan. C. V. z.
zgrîpturi. Vezi : **sgripturi**.
zimbrosi (Muntele ~slăvil, în M-ții Borșii-Maram.). C. G.
zlamăc, s. În expres. : *l-a bătut de l-a făcut* ~. Ș. V.
zmăcit, adj. Nărvos, restit. C. V. z.
zmăreav, adj. (s.). (Copil) mucos, nepălat. C. G.
zmiercuni, vb. trans. (și refl.). IV. A face *să mierloie* o pisică, a ~ fetele pe uliță, ciupindu-le. C. P.
zmoilit, adj. *Ofelit* la față, palid. C. G., C. V. z.
zmugă, s. f. *Apa miroase à ~*. Geamăna-Turda.
znăgă, s. f. Obiceiu rău, vițiu, *pataramă* : *omu ăsta are ~ rea!* C. G.
zoboloc (pl. ~locuri), s. a. Mărunțișuri din ceva : vreascuri, surceluși, ~ *de cartofi*, ~ *de mere*. C. P.
zoile, s. f. pl. (N. B. *Zoale?*). « *Zoile* » se păstrează într'un ciubaraș de lemn numit *sciob* sau *budăeș*. D. S. 1.
zolni, s. a. Ștergar de masă. P. T.
zontie, s. a. Umbrelă. P. T.
zopocli, vb. trans. IV. A îmblăți handuri. C. G.
zotoară, s. f. pl. Ugerul dela țățele scroafelor. F. G. (Cf. *zătoare*, id. *Candrea-Ad.*, Dicț. Encicl.).
zotolină, s. f. Femeie gălbenicioasă, anemică. I. N.
zuban, s. a. Haină femeiască vătuită. P. T. (N. B. *zăbun*).
zuitoc, s. m. Cel care uită ușor. N. E. (N. B. *uituc*).
zupăi, vb. (in)trans. IV. A cădea, a lovi, a bate. C. V. z.
zurgu, s. [Neprecis!]. « Nume din bătrâni ». C. V. z.
zurliu, adj. Smintit, *aiurea*, într'o ureche, zăltat. C. P.
zvâlțai, vb. intrans. IV. A ieși mereu pe ușe. F. G.
zvărdină. Vezi : **svărdină**.
zvilță, s. f. Șuviță de păr. F. G. — Cf. mai sus : **sbilțu**.